

S. Sayısı : 161

Muamele vergisi hakkında kanun lâyihası ve İktisad, Güm- rük ve İnhisarlar, Adliye, Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/340)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar müdürlüğü

Sayı : 6/1214

20 - III - 1940

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Muamele vergisi kanunile ek ve tadillerinin tatbikat vaziyetlerini tamamen şümul sahasına alacak ve vergi kontrolünü müsmir ve müessir kılmak ve verginin müsmiriyetini tezyid etmek üzere Maliye vekilligince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 19 - III - 1940 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil

Dr. R. Saydam

Esbabı mucibe

Şimdiye kadar tedvin edilmiş olan muamele vergisi kanunlarımız üzerinde bir takım tadiller yapılmış ve vergi tatbikatının islahı yolunda bir çok tedbirler ittihaz edilmiş olmakla beraber, bu vergi matlup olan müttekâmil şeklini henüz alamamış, iktisadî hayat üzerindeki farklı tesirleri tamamen izale edilerek, randımanı da normal ve hakikî seviyesine yükseltilememiş bulunmaktadır.

Bu noktai nazardan; tekniği, şümulü ve tesirleri itibarile vasıtalı vergilerimizin mihverini teşkil eden ve teğmin ettiği varidatın mikdarı itibarile gittikçe ehemmiyet iktisab eden muamele vergisinin, mevzu ve şümul sahasının genişliğile mütenasib ve iktisadî hayatımızın hususiyet ve ilerileyişlerine uygun müttekâmil bir şekle ifrağ edilmesinde katği bir zaruret vardır.

Yeni prensiplerden hareket edildiği, bilhassa nfilî endüstrimizin ve ticarî hayatımızın bu günkü hususiyet ve icablarına intibak edildiği takdirde bu verginin tatbikat bakımından çok müsbet bir hale getirileceği ve iş hayatının genişlemesile mütenasib olacak surette varidatında da bir tezayüd teğmin edilmiş olacağı şüphesizdir.

Bu itibarla bu vergiye, malî bünyemize ve memleketimizin iktisadî şartlarına en uygun şeklin verilebilmesi için, lâyihanın hazırlanmasında bir çok cihetlerden tamamilen yeni esas ve prensiplere istinad edilmiş, bu suretle vasıtalı vergiler sahasında memleketimize has, bir « ana kanun » un tedvini gayesi istihdaf edilmiştir.

Lâyihada muamele vergisi üç büyük gruba ayrılarak mütalea edilmiştir :

- 1 - İmalât (muamele vergisi),
- 2 - Banka - sigortalar muamele vergisi,
- 3 - İdhalât muamele vergisi.

Verginin bu suretle üç gruba ayrılmasının sebebi, muamele vergisinin bu üç iktisadî faaliyet sahasında gerek vergi esasları, gerekse vergi tekniği bakımından biri birinden tamamilen ayrılmış bulunmasındandır.

Filhakika mahiyetleri tamamen değişik olan muamelâtın, kanunun bir ve aynı fasıl ve maddeleri içerisinde sıkıştırılması vuzuhu ihlâl etmesi ve tatbikatta da bir takım müşkülât tevliğine saik olması bakımından mahzurludur.

Diğer taraftan mamûl mevaddan toplu olarak alınacak vergide, « chiffres d'affaires » şeklinde olan esas muamele vergisi prensiblerinden gerek nazariye gerekse tatbikat bakımlarından tamamen uzaklaşmış ve bu vergiye istihsalde alınan bir vergi mahiyeti verilmiştir. Bu itibarla memleket dahilinde imal edilen maddeelerden alınacak muamele vergisine lâyhada « Türkiyede imal edilen maddelerden alınan muamele vergisi » denilmekle bu verginin karakteri daha vazih bir surette ifade edilmiş ve verginin tatbik ve şümul sahası da katği olarak gösterilmiş olmaktadır.

Lâyhanın tanziminde istinad edilen esas prensipler hakkında aşağıda izahat verilmiştir:

İmalât muamele vergisinde mevzu :

a) Vergi mevzuu, yani vergiyi tevliğ eden hâdise, lâyhada « Türkiyede imâl edilen maddelerin teslimine » istinad ettirilmiş ve ayrıca « İmâl » ve « teslim » mefhumları da istihdaf edilen maksad ve gayelere uygun bir şekilde tarif edilmiştir.

Vergi mevzuunun bu suretle katği olarak çerçevenmesinden maksad, muamele vergisi tatbikatında ötedenberi bu noktada mevcut olan tereddüd ve ihtilâfların külliyyen izalesini teğmin etmektir.

Bu noktai nazarla imâlin tarifinde 2430 sayılı kanunda olduğu gibi, muamele vergisinin mâna ve mahiyetine uygun olmayan teşviki sanayi kanununun birinci maddesindeki tarife istinad edilmiş; « imâl » mefhumu doğrudan doğruya bu verginin maksad, mahiyet ve şümulünü tazanınmun ve ifade edecek bir şekilde, mutlak ve umumî bir tarife bağlanmak; tatbikatta bir çok tereddüd ve ihtilâflara yol açmış olan « toplu imâlât » « kıymetlenme » gibi unsurlar terkedilmek suretile formüle edilmiştir.

Vergiyi tevliğ eden hâdisenin tesbitinde ikinci esas nokta vergi mevzuunun müsbet ve maddî bir hâdise olan « teslim » filine yani müşteriye tevdi veya irsal hâdisesine istinad ettirilmiş olmasıdır.

Avrupa kanunlarının ekserisinde olduğu gibi, vergi mevzuunun teslim esasına istinad ettirilmesinde, mükellef cephesinden olduğu kadar verginin tarih ve tahakkuk formaliteleri ve bilhassa kontrolü cephesinden de büyük bir fayda vardır. Mücerred bir satış akdinde satılan malın bu akidden sonra ve bazan daha evvel teslim edileceği, ve bir satışın mal teslim edilmeden de feshedebileceği düşünülürse; tatbikat bakımından verginin malın doğrudan doğruya teslimi esasına istinad ettirilmesindeki fayda, vuzuh, gerek mükellef ve gerekse maliye için teğmin edilecek pratik kolaylıklar, kendiliğinden tezahür eder.

b) « Vergiyi tevliğ eden hâdise » izah edildiği şekilde teslim esasına istinad ettirilmekle beraber ayrıca lâyhada vergi mevzuu içerisinde :

1 - Sınâi müessese sahibinin kendi ihtiyacı için müesseseden bilâbedel mal alması,

2 - İnşaat sahiblerinin inşaat işlerinde satış ve teslim vaki olmadan kendi mamulâtını sarfetmeleri,

Şeklinde tatbikatta tecelli edecek hâdiseler de sarahaten alınmıştır.

Bu suretle gittikçe genişlemek istidadını gösteren gayri tabii muamele şekillerinin önüne geçilmesi teğmin edildiği gibi, bilhassa teklif adaleti bakımından mevcut olan menfi bir vaziyete de nihayet verilmiş bulunmaktadır.

c) Yukarıda izah edilen esaslara istinaden verginin tatbik edileceği saha, lâyhada sınâi istihsal ve toptan ticaret sahalarını şümulüne alacak surette genişletilmiş bulunmaktadır.

Bu suretle verginin en mühim ve esas yeniliği, mevzuun, yerli mamulâtın toptan ticaretine kadar teşmil edilmesinde temerküz etmektedir.

Bu teşmili icabettiren başlıca sebepler şu suretle telhis olunabilir :

1 - Malûm olduğu üzere, haddi zatında chiffres d'affaires şeklinde olan muamele vergisi iktisadî faaliyetin her safha ve kademesinden % 1 ilâ % 3 gibi cüzî bir nisbet üzerinden fakat mükerrer olarak alınan bir vergidir. Bu iktisadî safhalar şematik olarak altı kısma ayrılabilir :

1) Ham madde istihsali,

2) Nim mamul madde istihsali,

- 3) Nim mamulün toptan ticareti,
- 4) Tam mamul istihsali,
- 5) Tam mamulün toptan ticareti,
- 6) Tam mamulün perakende ticareti.

Bu altı safhadan veyahud muameleden ayrı ayrı alınacak yerde, iktisadî hayatı bir takım formaliteler altında fazla tazyik etmemek, ve cibayet ve kontrolünü daha basitleştirmek gayesile, vergiyi iktisadî faaliyetin muayyen bazı safhalarına irca etme ve toplu olarak evvelden alma esasına müstenid bulunan muamele verggisinin bu günkü şekli ilmî ve pratik bakımdan en mütekâmil bir şekildir.

Memleketimizde 1341 senesinde umumî istihlâk verggisi kanunu ile yapılan ve müsbet bir netice vermemiş olan bir tecrübeden sonra verginin toplu olarak muayyen bir iktisadî safhaya ircaı esası kabul edilmiş bulunmaktadır. Bu iktisadî safha; şimdiye kadar tedvin edilmiş olan muamele vergisi kanunlarile münhasıran « sınaî istihsal » yani tam mamul mevaddın sınaî müesseselerden satıldığı safhadan ibaret kalmıştır.

Verginin tarhına esas olacak safhanın tayininde bir takım münakaşalar cereyan etmekte ve bilfarz verginin toplu olarak sadece ham maddelerle nim mamul maddelerin istihsaline ve idhalâta teşmili ileri sürülmektedir. Halbuki, umumiyet itibarile kabul edildiği üzere, muamele vergisinin toptan alınacağı safhanın, istihlâke en yakın olan bir noktada teessüs ettirilmesinde gerek mükellef ve gerekse vergi adaleti ve vergi tekniği bakımından katği bir zaruret vardır. Ancak verginin bilfarz tam mamulün perakende ticaretine yani doğrudan doğruya müstehliklere vaki satışlara teşmiline pratik bir takım müşkülât bulunduğu cihetle, verginin tatbik edileceği sahanın bundan daha evvel gelen iktisadî faaliyet sahalarına ircaı şüphesiz faydalı olacaktır. Pittabi bu safhalar da tam mamulün imali ve bunu takib eden tam mamulün toptan ticaret sahaları olabilir.

Bizde olduğu gibi her ne kadar nim mamul maddeler tenzilâtı yapılmak suretile verginin doğrudan doğruya tam mamulün sınaî müesseseden vaki satışlarından alınması usulü mükelleflerin mahdud bulunması itibarile en sade ve pratik gibi görünen bir sistem ise de, bu usul filyatta tam ve mutlak olarak işleyememekte ve iktisadî hayatımız üzerinde menfi tesirler yapmakta, gayri tabii hareketlere sebebiyet vermekte, ve vergi randmanının iş hacmi ve sınaî faaliyetimizin inkişafı ile mütenasib olarak artmasına mâni olmaktadır.

Bunun sebepleri şu suretle hulâsa edilebilir:

Malûm olduğu üzere, muamele vergisi (ad valorem) yani kıymet esasına müstenid bulunan vasıtalı bir vergidir. Verginin toplu bir nisbet üzerinden muayyen bir kıymete istinad ettirilmesi, bu kıymetin mümkün mertebe istikrarlı ve doğru bir kıymet olmasını icabettirir. Halbuki sınaî müessesenin satış kıymetinde, bilhassa memleketimizde, bu istikrar mevcut değildir.

Zira;

1 — Bir malın imali ile istihlâki arasında mesafe uzundur. İmal ile istihlâk arasında giren saha, muvazaa, sipekülâsyon ve kaçakçılığa en ziyade müsaid olan toptan ticaret sahasıdır.

2 - Bizde hususî sanayi büyük bir kısmı itibarile doğrudan doğruya ticaretten gelmekte ve ticarete sıkı bir surette bağlı bulunmaktadır. Memleketimizdeki hususî fabrikaların bir çoğu, eskiden aynı malların idhalâtı ile işigal eden toptancı tacirler tarafından tesis edilmiş ve işletilmekte bulunmuştur. Bu itibarla sınaî müesseseye ve bunun imalât ve muamelâtına tamamen hâkim olan toptancı tacirin kendisidir. Sınaî müessese ile toptancı tacir arasındaki ayrılık, zahirî bir ayrılık olub bir muvazaadan ibarettir.

3 - Bir sınaî müessese, işinin tabii ve ticarî bir icabı olarak satışlarını hususî bir satış servisi, satış bürosu marifetile tedvir edecek yerde aynı işi görmek üzere ekseriyetle bir yazıhaneden ibaret bulunan ve şeklen müstakil görünen bir ticarethane ile bağlanmakta ve satışlarını kâmilen, yahud ekseriyeti itibarile bu kanaldan geçirmektedir.

İşte bu vaziyetlerin neticesi olarak « sınaî müessese toptancı tacir » kombinezonu şeklinde sınaî istihsalin birbirine merbut bulunan imal ve satış cebheleri gayri tabii bir surette yekdiğerinden ay-

rılabilmekte ve bu suretle sınaî müesseselerin muamele ve kazanç vergilerine esas olacak muamelâtının kıymet itibarile gayri hakikî, dahilî ve nâzım bir takım fiatlar üzerinden cereyan etmesi ve hatta kemiyet itibarile de kolaylıkla gizlenmesi mümkün olabilmektedir.

Bu vaziyeti kolaylaştıran âmillerden başlıca vergi bakımından defter tutmak ve vesaik kullanmak mecburiyetinde olan sınaî müesseselerin karşısında bunların toptan ve tek alıcısı vaziyetinde olan şahıslar veya ticarethanelerin bu mecburiyetten varestede bulunmaları ve bu itibarla « sınaî müessese - toptancı tacir » kombinezonu sayesinde sınaî müessese faaliyetinin satışa taallûk eden ticarî kısmının gizlenebilmesidir.

Bazı maddelerde istihlâk vergisi ile beraber yürüyen muamele vergisi gibi nisbeti yüksek toplu bir vergide « sınaî müessese - toptancı tacir » kombinezonu müesseselere ehemmiyetli miktarda hususî menfaatler teğmin edebilecek mahiyettedir. Maliye cebhesinden muamele vergisinin kontrolünde ıslahat yapıldığı nisbette bu yakalanması gayetle güç ve hatta ekseriyetle muhal olan satış kombinezonları vüsat ve ehemmiyet kesbetmektedir. Bunun neticesinde, bittabi Hazinenin önüne geçilemeyen zararından ayrı olarak, umumiyetle iktisadî hayatımız müteessir olmakta, teessüs ve inkişaf halinde bulunan millî endüstrimizin bünyesi de sarsılmaktadır.

Bilhassa bu kombinezonlu yollardan giden ve gidemeyen müesseseler arasında bu vaziyet, normal ve dürüst çalışan veya çalışmak mecburiyetinde olan müesseselerin aleyhine ve zararına tecelli etmektedir.

2 - Yerli mamulâtın satışına inhisar eden toptan ticaretin, iktisadî hayatımızda oynadığı rol büyük bir ehemmiyet kesbetmiştir. Millî sanayiimizin inkişafı ve idhalâtın azalması neticesinde memleketimiz iş haeminin büyük bir kısmı bu sahaya intikal etmiş bulunmaktadır. Bu bakımdan toptan ticaret müesseseleri aynı zamanda kendi işlerinin tabîî ve mutlak bir icabı olarak defter tutmak, satışlarını vesaike istinad ettirmek suretile vergi formalitelerine bağlanmakla, kendileri için gayri kabili tahammül olan bir külfet karşısında bırakılmış olmayacaklardır.

Bu mülâhazalarla toptancı ticarethaneler mükellefiyet sahasına alınırken, sınaî müessese - toptancı tacir kombinezonunun başka bir şekilde tezahür etmesini önlemek maksadile bir nevi toptancı tacir vaziyetinde bulunan müteahhidlerle sınaî müesseselerin toptancı şube ve satış mağazaları aynı esaslar dahilinde vergiye tâbi tutulduğu gibi bütün bu birinci el toptancılarından mubayaa suretile satış yapan ikinci el toptancıların da yine mubayaa ve satış fiat farkı üzerinden mükellef tutulmaları muvafık görülmüş ve bu suretle sınaî müesseseleri, normal satış yollarından ayrılmağa sevketmeğe müsaid bulunan vasıtaların tamamen ortadan kaldırılması maksadı istihdaf olunmuştur.

Verginin toptan ticaret sahasına teşmili hususunda lâyihada istinad edilmiş bulunan sistemin ana hatları şu noktalarda hulâsa edilebilir:

I - Vergiye, nim ve tam mamul maddelerin sınaî müesseselerden satışları ile bu maddelerin toptancı tacirler tarafından satışlara tâbi tutulmaktadır.

Toplu muamele vergisi bu maddelerin toptan satış kıymetleri üzerinden yalnız % 10 nisbetinde alınacak, bu kıymetlerden, toptan satış kıymetine dahil bulunan ve evvelcâ üzerinden vergi alınmış olan mubayaa kıymetleri, sınaî müesseselerde (maddeî ibtidaiye tenzilâtı) ve toptancılar da (alım - satım fiat farkı) esasma müsteniden indirilecektir.

Bu usul sayesinde mamul bir maddenin toptan satış kıymeti üzerinden binnetice yalnız % 10 vergi alınmış olacaktır. Şu halde toptancı tacir alıp sattığı yerli mamulâtın ancak alım, satım kıymeti arasındaki fark üzerinden vergi ödemek mecburiyetinde bırakılmaktadır. Normal olarak toptan ticarete alım ile satım arasındaki kıymet fazlalığı % 5 nisbetinde kabul edilirse, muvazaasız ve dürüst çalışan bir toptancı tacir sattığı bir malın satış kıymetine yüzde yirmi nisbetinde cüzî bir fark ilâve etmekle iktifa etmiş olacaktır. Bu fark ise toptancının muamelâtı üzerinde en ufak bir tesir yapacak mahiyet ve ehemmiyet arz etmekten uzaktır.

Ancak verginin nisbet ve miktarı muvazaalı çalışan veya spekülasyon yapan tacirlerin muamelâtından tahassül edecek gayri tabîî farklarda tabîî ve haklı olarak fazlalacaktır.

II - Yukarıki izahattan anlaşılacağı üzere verginin, satış kıymeti içerisinde mutlak olarak devre-

dilmesi imkânı mevcuttur. Maamafih nazariolarak verginin bazı ahvalde mutlak şekilde devredilemeyeceği kabul edilse bile, bu vaziyet dahi toptan ticaret sahasında her hangi bir tesir yapacak bir mahiyet iktisab edemez. Zira evvelâ, toptancı tacirlerin iş sahasındaki bu günkü mevkileri ve işlerinin hacim ve mahiyeti, bunların muamelâtına normal olarak gayetle cüzî bir kısmı isabet edecek olan muamele vergisini doğrudan doğruya tediye etmeğe müsaîd olduğu gibi esasen bu tacirler bir kaç müstesna, iradî gayri safi üzerinden maktu kazanç vergisine tâbi olduklarından, filen iş hacimleriyle mütenasib hiç bir vergi ödememektedirler.

III - Muamele vergisinin toptan ticaret sahasına teşmili yani verginin toptan satış kıymetine irca yerli mamulât fiatlarının yükselmesine ve dolayısıyla hayat pahalılığına sebebiyet vermiyecektir. Çünkü bir malın fabrika satış kıymetile toptan satış kıymeti arasında tahassül edecek ve vergiye matrah teşkil edecek olan fark normal şerait dahilinde % 5 üzerinden hesap edilirse bu % 5 üzerinden alınacak muamele vergisinin bu malın toptan satış kıymeti üzerinde ancak yüzde yarım kadar bir tesiri olacaktır. Aynı malın ikinci el toptancıya da geçtiğini farzederek bu tesir nihayet yüzde birden fazla bulunmayacaktır. Diğer taraftan bir malın toptan satış kıymeti ile, perakende yani istihlâk kıymeti arasında vergi matrahı haricinde kalacak olan ve normal olarak % 20 nisbetinde hesap edilen bir kıymet farkı mevcut olduğuna göre, toptancı tacirden alınacak olan verginin, malın istihlâk kıymeti üzerindeki tesiri 1/5 nisbetinde daha az, yani yüzde 0,4 den ve ikinci el toptancıdan da geçmesi halinde yüzde 0,77 den yani yüz kuruşt otuz paradan ibaret bulunacaktır. Bunun, mamul maddenin fiyatını yükseltirecek, ve istihlâki üzerinde müessir olabilecek yeni bir vergi yükü teşkil etmiyeceği bedihidir.

Şu halde muamele vergisi toptan satış kıymetine irca edilmekle bu günkü vaziyete nazaran mamulâtın istihlâk kıymetlerinde filen kabili ihmal olmayan bir değişiklik husule gelmiyecektir.

IV - Perakendeci tacirler verginin tatbik sahası haricinde bırakılmıştır. Filyatta bunlarla sınaî müesseseler arasında muvazaa ve vergi kaçakçılığına müstenid bir rabita teccüs edememektedir. Bununla beraber perakende satışların vergi mevzuu haricinde bırakılmasından bilistifade hakikatta sınaî müesseselerin satış şube veya teşkilâtından ibaret olan ve sermayeleri sınaî müesseselerce teğmin edilen bir takım şirketlerin veya ticarethanelerin perakendeci şekli altında zuhuru meydana verilmemek üzere sınaî müesseselerin veya bu müesseselere imalât yaptıran toptancı ticarethanelerin sermayeleri veya bunların şerik ve akrabaları ve memur ve müstahdemleri vasıtasile kurulacak şirketlerin ve perakende satış mağaza ve şubelerinin de mubayaa ve satış fiatları arasındaki fark % 20 den fazla olduğu takdirde fazlası üzerinden vergiye tâbi tutulması derpiş edilmek suretile bu yüzdenden vukuu melhuz suiistimallerin de bertaraf edilmesine itina olunmuştur.

Hulâsa muamele vergisinin toptan ticaret sahasına teşmili yani vergi matrahının (toptan satış kıymeti) olarak alınması halinde :

A - Muvazaaların ve gayritabiî bir surette vücut bulan ve gittikçe genişlemek istidadını gösteren (sınaî müessese - toptancı tacir) kombinezonunun önüne geçilmesi,

B - Bu kombinezonlara müsteniden vaki olan kemiyet ve bilhassa kıymet kaçakçılıklarının keniligidinden ve külliyyen ortadan kaldırılması,

C - Bu sayede verginin hakikî bir muameleye müsteniden ve nisbeten müstakar bir kıymet üzerinden seyyanen alınması,

D - Verginin, muamelâtın piyasa kıymetleri üzerinde farklı tesir yapmasına mâni olunarak, açık veya muvazaalı vergi kaçakçılıkları yüzünden yapılabilen gayri meşru rekabetlerin millî sanayimiz üzerindeki menfi ve tahrîkâr tesirlerinin izale edilebilmesi,

E - Vergi varidatının, muhtelif şekillerdeki kaçakçılıkların önlenmesi suretile fazlalaştırılması ve aynı zamanda verginin tabiyet edildiği sahanın normal haddine göre genişletilmesi suretile, nisbet tezyid edilmeden ve mamul maddelerin istihlâk fiatları filen pahalılaştırılmadan bu varidatta efektif bir tezayüdün dahi teğmin edilmesi kabil olacaktır.

İmalât vergisinde istisnalar :

İstisnalar lâyhada iki büyük grupta mütalea edilmiş objektif ve subjektif muafiyetler şeklinde olarak ayrı ayrı nazarı itibare alınmak suretile eski kanunların tatbikatında bir birine karışmakta olan, ve bu bakımdan yanlış telâkki ve içtihadlara meydan veren muafiyet şekillerine katği bir mahiyet verilmek istenilmiştir.

Mamul maddenin bizatihi kendisine muzaf olan ve nereden, ne şekilde imal edilirse edilsin vergiden istisnaiyeti tazammun eden objektif muafiyetler üzerinde yeniden durulmuş ve bunların muafiyeti muayyen esas ve maksadlara istinad ettirilmiştir.

Doğrudan doğruya müesseseye matuf olan subjektif muafiyetler meyanına, vergi bakımından kavranması müşkül ve hatta imkânsız olan ve vergi yüküne ve formalitelerine bünyeleri icabî mütehammil bulunmayan « küçük sanat » müesseseleri, ev sanatları, köy değirmenleri de idhal edilmiştir.

Muamele vergisi tatbikatının en müşkül taraflarından birisini teşkil eden « küçük sanatlar » muafiyeti üzerinde bilhassa durulmuştur. Küçük sanatlar muafiyeti için şimdiye kadar muhtelif kanunlarla kabul edilmiş olan evvelâ (5 beygir - 10 amele) bilâhare (yalnız 10 amele) ve yalnız 10 amele ile bazı sanatlar da (5 beygir - 10 amele) istihsal kapasitesine müstenid muafiyet ölçülerinin, memleketimizin sınaî bünyesine katiyen uygun olmadığı ve muamele vergisi gibi nisbeti yüksek bir vergide bu mahiyetteki kıstasların bir çok sanayi branşlarında tahribkâr ve geriletici tesirler yaptığı ve bu yüzden bazı ufak sanayiî tabii inkişaflarına engel teşkil edecek ve buna mukabil büyük ve orta cesamette olan bir çok fabrikaların muvazaah yollardan imalâtını parçalamasına sebebiyet verecek mahiyette olduğu görüldüğü cihetle, bu vaziyetin önüne geçilmek istenilmiştir.

Bu itibarla, çıkarılan istatistiklere ve bu sahadaki vergi tatbikatından elde edilen netayice istinad edilmek ve verginin bu muafiyet dolayısıyla sınaî hayatımız üzerindeki tesirleri göz önünde tutulmak suretile memleketimizin sınaî bünye ve seviyesine en uygun olacak bir tarzda küçük sanayiî karakteri araştırılmış ve bu suretle bu sanayide muafiyet kıstasları,

1 - El işçiliğinin hâkim bulunacağı hususî bir faaliyet tarzının,

2 - Umumiyetle (2 beygir - 3 işçi) ve toprak sanayiinde (yalnız 3 işçi) lik istihsal kapasitesinin, tahakkuk etmesine istinad ettirilmiştir.

Bu çerçevenin içerisine dahil bulunmakla beraber, yaptıkları işin mahiyeti itibarile, küçük sanatlar meyanında mütalea edilmesi doğru görülemeyen tarak gibi plâstik eşya, kundura kalıbı, kadın ayakkabı ökçesi, ve markalı şişe ve kutular içerisinden satılan boyalar, cilâ ve çivitler ve imalâtın parçalanmasına müsaid olub bu itibarla kalitenin düşürülmesine sebebiyet verebilecek olan debağlanmış derilerin imal işleri «Küçük sanatlar muafiyetinin» dışında bırakılmış yani mutlak olarak vergiye tâbi tutulmuştur.

Küçük sanatlar muafiyetinin tatbikini müşkülatsız ve hatasız teğmin gayesile lâyhada bir de «Muafiyet karnesi» usulü ihdas edilmektedir. Bu usulle, şimdiye kadar olduğu gibi vergi muafiyeti dahiline girib girmediklerinin takdir ve tayini, müesseselerin kanaatlarına bırakılmakta ve muafiyetin tamamen Maliyenin kontrolüne müsteniden müesseselere izafesi teğmin edilerek hem Hazine zararına, ve hem de kendilerini piskolojik sebeplerle ve şahsî telâkkilerle muafiyet haddi dahilinde görmeğe mütemayil bulunan ve bu sebeble sonradan cezalı olarak birikmiş bir vergi ödemek mecburiyetinde kalacak olan bir çok mükelleflerin de müşkül vaziyetlere düşmesine imkân bırakılmamış bulunmaktadır.

İmalât muamele vergisinde matrah :

Lâyhada vergiye matrah olarak nim mamûl maddeden başlayarak toptan satışa kadar hakikî satış bedelleri yani, satıcı ile alıcı arasında takarrür ve teessüs eden piyasa kıymetleri esas ittihaz edilmiştir.

Ancak, ücretle yaptırılan imalâta, dahilî istihlâkatta inşaatta kullanılan mamulâtta, satış mağazalarına veya komisyonculara yapılan satışlarda bu hakikî satış bedelleri tezahür etmediğinden vergiye matrah ittihaz edilmesi iktiza eden fiatların sırf muamele vergisi bakımından mütalea edilmesi icabetmektedir. Bu itibarla hakikî satış bedellerinin yanında birde «emsal satış bedeli» şeklinde bir matrah meydana gelmektedir. Eyyelki kanunlarda bu «emsal satış bedelleri» üzerinde lâyük olduğu

ehemmiyetle durulmadığı cihetle, tatbikatta bir çok müşkülâtla karşılaşmış ve mükelleflerle ihtilâflara düşülmüştür. Lâyhada bu vaziyet göz önünde tutularak bir sınaî müessesenin kendi satışları üzerinden hesaplanan emsal kıymetleri ve bir müessesenin maliyet hesaplarına müstenid satış kıymetleri, emsal satış kıymetlerinin tayin ve tesbit edilmesi için esas ittihaz edilmiş ve bunların ayrı ayrı tarzları ve tatbik şekil ve sahaları açık olarak gösterilmiştir.

Tarh ve tahakkuk formaliteleri:

Halen meri olan kanunda olduğu gibi bu formaliteler iki esasa istinad ettirilmiş ve tarhiyatın, büyük sınaî müesseselerle toptancılarda mükellefler tarafından verilecek beyannamelere müsteniden ve beş beygir 10 amele istihsal kapasitesine kadar olan orta ve ufak sınaî müesseselerde ise resen takdir heyetlerince tayin edilen senelik matrahlar üzerinden icrası kabul edilmiştir.

Ancak, bu iki usul de lâyhada daha katği ve vazih şekillere ifrağ edilmek üzere ıslah edildikten başka verginin bünyesinde yapılan değişikliklere de intibak ettirilmiştir. Bu meyanda götürü verginin takdir ve tayininde istinad edilecek olan ölçü ve karineler tesbit edilmiş, toptancı tacirler için de senelik beyanname usulü kabul edilmiştir.

Toptancı tacirleri senelik beyanname üzerinden teklif etmenin sebepleri, bu sahada vergi tatbikatını basit ve umumî muhasebe tarzlarına uydurmak ve yeniden mükellefiyete girecek olan toptancı tacirleri vergi formalitelerile sıkılamak gayesine matuftur.

Mükelleflerin mecburiyetleri:

Muamele vergisi kanunlarında verginin tahakkuk ve kontrolüne esas teşkil eden kayıtlara müteallik mecburiyetler natamam ve sathî bırakılmış olduğundan, bu yüzden tahakkuk ve kontrol işlerinde büyük müşkülât tahaddüs etmekte, hattâ bir çok ahvalde esaslı ve sıhhatli vergi kontrolleri yapılması, mümkün olamamakta ve mükelleflerin de bu yüzden formalite hatalarına düşerek müşkül vaziyetlere girdikleri görülmektedir.

Muamele vergisi gibi şümüllü bir vergide verginin tahakkuk ve kontrolüne esas olacak defter, vesika ve bunların tutulma ve kayid şekillerinin muayyen presiblerden gidilerek kanunda tasrih edilmesindeki zaruret aşikârdır. Bu itibarla, lâyhada mükelleflerin tutacakları defterler ve kullandıkları vesikalar hakkındaki mecburiyetler tesbit edilirken, bu defter ve vesikaların ticarî ve sınaî bakımdan da müesseseler için lüzumlu ve faydalı olmalarına ve kayid şekillerinin, işletmenin icablarına ve muhasebe kaidelerine uygun bulunmasına bilhassa dikkat edilmiştir. Böylelikle vergi formalitelerine ticarî icablar arasında bir ahenk teşmin edilmiş, tahakkuk ve kontrol işlerinin müesseselerin muhasebelerine dahil bulunacak olan muntazam ve irtibatlı defter ve kayidler üzerinden yürütülmesi imkân dahiline girmiş olacaktır.

Sınaî müesseselere, toptancı tacirlere ve mükellef olmayıp ta sınaî müesseselere, ibtidâî madde satan müesseselere lâyhada tesbit edilen bazı defterleri tutmak mecburiyeti tahmil edilmektedir. Bu defterler sayesinde mevaddı ibtidaiyenin mubayaasından başlanarak mevaddı mamulenin toptan satışına kadar olan emtia hareketlerinin ticarî esaslara ve muhasebe kaidelerine uygun bir surette tamamen ve muntazaman kayıtlara intikal ettirilmesi ve bu kayidler üzerinden takibi mümkün olacaktır.

Defter kayidlerinin evrakı müsbitisini teşkil ve bunlar arasındaki irtibatı teşmin edecek olan evrak ve vesaik üzerinde de durulmuş ve bunların şekil ve mahiyetleri ayrıca tesbit edilmiştir. Bu evrak ve vesaike yeni olarak (yollama pusulaları) ilâve edilmiştir. Teslim esasına istinad eden muamele vergisine aid kuyudatın esas vesikasını teşkil edecek olan (yollama pusulası) esasen muamelâtı muntazam olan sınaî müesseseler tarafından kendiliğinden kullanılmaktadır. Filhakika, müesseselerden sevk ve ihraç edilecek malların muntazam bir muhasebenin icablarına ve ticarî teamülle-re göre de bir irsaliye pusulasına istinad ettirilmesinde katği bir zaruret vardır.

Defter ve vesikaların tutuluş ve tanzim tarzları hakkında da yeni esaslar vazedilmiş ve bilhassa, şimdye kadar kanunlarımızda yer almamış bulunan fakat muhasebe bakımından büyük bir ehemmiyet arzeden emtia envanterlerine aid kayidler de bir intizam ve inzibat altına alınmıştır.

Tedkik ve kontrol:

Hazinenin menfaati noktasından olduğu kadar dürüst mükelleflerin de menfaatnini korumak

bakımından vergi kaçakçılığına sureti mutlakada mâni olunması, kontrollerin müesseseleri tazyik ve muamelelerini sektedar etmeyecek bir surette yapılmasının teğmin edilmesi, kontrollerin ticarî muamelâtın tabîi seyirlerine intibak ettirilmesi, kontrollerin mutahassıs elemanlar vasıtasile ve hatalara mahal verilmeyecek surette yaptırılması gibi bazı prensib ve esaslara istinaden, tedkikat ve kontrol işleri de, lâyhada muamele vergisinin şümül ve ehemmiyetile mütenasib olacak bir surette tanzim edilmiş bulunmaktadır.

Bu gayeleri teğmin maksadile kontroller, sevkiyat ve hesap kontrolleri şeklinde iki kısma ayrılmaktadır:

Sevkiyat kontrolleri (Yollama puslaları) üzerinden yapılacak olan basit kontrollerdir. Vergiye tâbi malların sevkiyatı (yollama pusulaları) üzerinden vaki olacağı cihetle, sevkiyat kontrollerinde bu pusulalar aranacak ve bunların defterlere geçirilip geçirilmediğine bakılacaktır. Suiniyetle meluf olan müesseselerin muamelâtında bu sevkiyat kontrolleri daha şiddetli bir surette tatbik edilecek ve hattâ bu gibi müesseseler nezdinde daimî kontrol memurları bulundurulabilecektir.

Hesap kontrolleri müessesenin bilûmum hesap ve muamelâtı üzerinden ve normal olarak, senede bir defa ve muamele vergisi hesap mutahassısları tarafından yapılacak olan etraflı ve şümlü kontrolleridir.

Kanunî müeyyideler :

Muamele vergisi kanununun tam randman verebilecek şekilde tatbik edilebilmesini ve iktisadî hayatımız üzerindeki tesirlerinin müsavi ve farksız bir surette tecelli edebilmesini teğmin edebilmek için, verginin adil, vazih ve kuvvetli müeyyideler üzerine iptina ettirilmesinde zaruret vardır. Muamele vergisinin şimdiye kadar olan tatbikatından alınan neticeler göz önünde tutularak bu müeyyidelerin vazında şu esaslardan hareket edilmiştir :

1 - Mükelleflere tahmil edilen her bir mecburiyetin sarih bir müeyyidesi vardır. Böylelikle kanunî müeyyidelerin hâdiselere tatbikinde tereddüdlere düşülmeyecek ve kıyas yollarından gidilmek mecburiyetleri ortadan kalkacaktır.

2 - Vergi cezaları, cezayı istilzam eden ihmal veya suçun ehemmiyetile mütenasib olacaktır. Suiniyete makrun olmayan ahvalde cezalar hafif tutulmuş buna mukabil doğrudan doğruya vergi kaçakçılığına matuf olan hâdiselerde bu cezalar kaçakçılığın teğmin edeceği menfaatin ehemmiyetile mütenasib olarak şiddetlendirilmiştir.

3 - Muamelâtın defterlere geçirilmemesi veya kısmen ketmedilmesi ve bunların adiyen veya defter ve vesaikın tahrifi suretile yapılması hallerinde, sınaî müesseselerin ve toptancı ticarethanelerin muhasiblerinden veya bu vazifeyi ifa eden memurlarından da, müesseseden alınacak cezanın bir misli derecesinde para cezası alınması hakkında lâyihaya hüküm konulmuştur.

Müesseselerin vergi kaçakçılığına teşebbüs etmelerinde mütenevvi muhasebe hileleri vücade getiren muhasiblerin büyük bir dahl ve tesiri olduğu aşikârdır. Esasen muhasebe kayıtlarını bu yolda hilelerle tahrif edenler mükellef müessesenin kaçakçılığına filen iştirâk ve bunu teşvil etmiş olmak bakımından böyle bir ceza müeyyidesi karşısında bulundurulması lâzımgelen kimselerdir. Bir müessesede muhasibin malûmat ve muvafakatı olmaksızın muamelâtın defterlere geçirilmemesi veya kayıtların ve vesikaların tahrif edilmesi imkânsız denecek derecede müstebad bulunduğundan bu gibi hallerde muhasibleri de suçta müsterek saymak ve cezalandırmak çok yerinde bir hareket telâkki edilmiştir.

4 — İmalât kontrolleri neticesinde randıman nisbetleri ve fire şeklinde tecelli edecek imalât zayıyatında vergi kaçakçılığına ihtimal verdirecek normalin fevkinde nisbetler tesbit edildiği takdirde, bu vaziyetin tedkiki salâhiyettar bir ihtisas heyetine havale edilmesi lâyihada kabul edilmektedir.

Şimdiye kadar filiyatta görülen vaziyetlere nazaran, randıman kaçakçılığı tâbir edilmesi mümkün bulunan ve ibtidâî maddeden istihsali kabil mikdarları az, fire ve zayıyatı çok göstermek şeklinde tecelli eden bu kaçakçılık; eşkâlinin fazlalığı ve meydana çıkarılmasındaki güçlük dolayısıyla muamele vergisinde en fazla revaç bulan ve en çok tatbik olunan bir kaçakçılık şeklidir. Bu itibarla müesseselerde yapılacak hesap kontrollerinde, anormal fire ve zayıyat mikdar-

larına tesadüf edildiği ve müesseseye bu vaziyet itminan verecek sebeplerle izah edilemediği takdirde vaziyetin mutahassıs bir heyet marifetile tedkik edilmesi ve ortada bir kaçakçılık mevcud olduğu bu heyetçe de kabul edilir ise ancak o takdirde müesseseye cezalı vergi tarhına gidilmesi muvafık görülmüş ve bu suretle imalât hesablarında tesbit edilecek anormal farklar üzerinden bazan mükellef, bazan Hazine aleyhine tecelli edecek surette indi mukayese, mütalea ve görüşlere müsteniden muamele yapılmasına meydan bırakılmayarak hem mükellefler için bu hususta bir teğminat vücade getirilmiş, hem de bu nevi kaçakçılıkların önlenmesine çalışılmıştır.

Bu tedkikatı yapacak olan heyet bir ihtisas heyeti, bir vukuf ehli olmak itibarile bunların buldukları neticeye kaza mercilerinde itiraz edilebilmesi, sistemin faydalarını hiçe indirebilecek bir mahiyet arzettiği gibi teknik hususlarda ihtisas sahibi olmayan kaza mercilerince bu heyetin bulunduğu neticeleri incelemeye maddeten inkân da bulunmadığından, bu heyetin raporlarına karşı itiraz edildiği takdirde, yine aynı şekilde ve fakat başka şahıslardan teşekkül edecek ikinci bir heyetin keyfiyeti tedkik etmesi ve bu heyetin vereceği raporun her iki tarafca katği olması işin icabına en uygun bir şekil olarak kabul edilmiştir. Ancak İstanbul haricindeki vilâyetlerde bu tedkikatın ifası işini, resen takdir heyetlerine bırakmak zarurî bulunduğundan mezkûr mahallerde ikinci derece tedkik usulüne gidilememiştir.

Tahsilât

Verginin tahsiline müteallik hükümler esas itibarile halen meri olanların aynıdır. Bu hükümler arasında toptancı ticarethanelerden alınacak verginin tahsili hakkında icab eden hükümler ilâve olunmuş, yıllık götürü vergi ile resen ve ikmalen tarholunan vergilerin tahsili hakkında meri kanundaki hükümler kâfi derecede sarîh bulunmadığından bu hükümler tavzih ve ikmal edilmiştir.

Smaî müesseselerin vergilerinin bu gün cari hükümlerde olduğu gibi peşin satışlar için ertesi ayın on beşinci günü akşamına kadar ve veresiye satışlarla şube ve komisyonculara gönderilen mallar için de daha ertesi ayın on beşinci günü akşamına kadar tahsili esası kabul edilmiştir.

Toptancı ticarethanelerin vergisinin tahsilinin, tarh ve tahakkukunda olduğu gibi mümkün merete basit bir esasa raptı muvafık görülerek beyanname verilmesi için muayyen olan müddet zarfında ve bir defada tahsili için hüküm konulmuştur. Bu ticarethaneler bir senelik muamelelerinin neticesi üzerinden ve senede bir defa vergiye tâbi tutulduklarından, satışları sırasında vergiyi de satış bedeli arasında müşteriden almış bulunacakları cihetle vergilerinin sene nihayetinde ve bir defada tahsili kendileri için bir müşkülât tevliid edecek mahiyette görülmemiştir.

Meri kanunda yıllık götürü verginin tahsili hakkında mevcud hüküm bütün tatbikat vaziyetlerini ihata edecek derecede şumullü olmadığı cihetle bir az tevsi edilmiş, resen ve ikmalen yapılan tarhiyatta verginin tediyesi için mükelleflere münasib bir mühlet verilmesi lüzumlu görüldüğünden, bunların da tahakkukundan itibaren bir hafta içinde ödenmesi esası konulmuştur.

Muamele vergisi smaî müesseselerden alınmakla beraber mahiyeti itibarile istihlâke müteveccih ve istihlâk üzerine mevzu bir vergi olması itibarile, vergiye mevzu teşkil eden mevaddın bu verginin tahsili hususunda bir teğminat mahiyetinde tutulması zaruridir. Nitekim gümrük mevzuatımız dahi, idhal eşyasını gümrükte alınan vergilerin tahsili için teğminat hükmünde tutmuştur. Muamele vergisi kanununda şimdiye kadar böyle bir hüküm bulunmaması, Hazine haklarının tahsilini güçleştiren ve bazı hallerde büsbütün akim bırakan muvazaalara sebebiyet vermekte idi. Gerek umumî hükümlerimizde, gerekse gümrük mevzuatımızda yer almış olan bu kaidenin muamele vergisi için de kabulü her cihetçe lüzumlu ve faydalı görüldüğünden lâyihaya bu hususta hüküm konulmuştur.

Vergi kanunlarımızda tahsil müruru zamanı umumiyetle beş sene olarak kabul edildiği halde meri muamele vergisi kanununda, bu verginin hususiyeti mülâhaza edilerek müruru zaman müddeti o sene olarak kabul edilmiş ise de, çok uzun olan bu müddet, filiyatta esaslı bir fayda teğmin etmediği gibi tahsil kayıdlerinin de uzun müddet tasfiye edilememesini intaç eylemekte olduğundan, lâyihada tahsil müruru zamanı diğer vergilerde olduğu gibi beş seneye indirilmiştir.

Banka ve sigorta muamele vergisi :

Muamele vergisinin banka ve sigortalara taallük eden kısmında verginin mevzuu iltibas ve tereğ-

düdlere mahal vermeyecek surette mutlak ve umumî olarak yeniden çerçevesiylemiştir. Eski kanunlarımızda vergi mevzuunun vazih olarak tesbit edilmemiş olması neticesinde banka - banker ve sigorta şirketleri ile sonu gelmeyen ihtilâflara düşülmüş ve hatta Devlet şûrasının takarrür eden içtihadlarına nazaran, bankalar bilûmum muameleleri üzerinden vergiye tâbi tutulurken, işlerinin tabii ve zarurî bir icbarı olarak aynı mahiyette banka muamelâtı yapan sigorta şirketleri yalnız sigorta primleri üzerinden vergiye tâbi tutulmuş ve banka muameleleri dolayısıyla mükellefiyet harici bırakılmışlardır.

Banka ve sigortalarda muamele vergisinin mevzuu bu suretle umumî ve kat'î bir şekilde tayin ve tesbit edildikten sonra, vergiden muaf olan muamelât ta ayrıca tasrih edilmiştir. Bu suretle reassürans muamelâtında yalnız primlerin değil aynı zamanda reassürans muamelâtına bağlı olan komisyonların da sarahaten vergiden muaf tutulmasıyla, tatbikatta tahaddüs etmiş olan bir çok ihtilâfların önü alınmış olacaktır.

Muafiyetler meyanına yeni bir hüküm olarak ihracata aid nakliyat sigorta muameleleri de idhal edilmiş bulunmaktadır. Bunun sebebi ihracat muamelelerine verilmiş olan muamele vergisi muafiyetine sigortaya da şamil olmak üzere umumî bir mahiyet vermektedir.

Banka ve sigortaların vergileri esas itibarile aylık beyannameye müsteniden tahakkuk ettirilmekle beraber, muamelâtı geniş ve şubeleri çok olan bankalardan takvim yılı sonu hesabı cari muamelelerinin beyanname müddeti içinde kapanması mümkün olmadığını isbat edenlerin, bu muamelelerden mütevellid vergileri takvim yılı sonundan itibaren üç ay içinde tahakkuk ettirilebilecektir. Bu suretle bu bakımdan büyük bankaların maruz kaldıkları müşkülât bertaraf edilmiş olacaktır.

Banka - sigorta muamelâtında verginin nisbeti % 1/2 bir zamlı % 2,5 dan % 3 ç çıkarılmıştır. Bu nisbet kambiyo muamelâtında, bu muamelâtın mahiyetleri icabı olarak satılan kambiyonun tutarı üzerinden on binde bir olarak maktuan hesab edilecektir. Bu suretle kambiyo muamelâtında satış esasının alınmasıyla, karşılıklı alım - satımlar ve arbitrajlar şeklinde tezahür eden kambiyo muamelâtı yüzünden mükerrer hesablara ve tatbikatta bankalarla Maliye arasında ihtilâflara sebebiyet veren bir vaziyet de islâh edilmiş olacaktır.

İdhalât muamele vergisi

Türkiyeye idhal edilen mamul maddelerden gümrüklerde alınan muamele vergisi hakkında meri kanunda mevcut esaslar umumiyet itibarile muhafaza edilmiş ve yalnız gümrük resminin tahakkuk ve tahsilinde cari usullerle hem ahenk olması vergi tekniği bakımından zarurî görülen hallerde, lâyihaya bu ahengi teğmin edecek hükümler konulmuştur.

İdhalât maddelerine aid vergi muafiyetleri, tarife tekniğine uygun bir şekilde tertib edilmiş, tarh ve tahakkuk muamelelerine aid hükümlerde zorluk ihdas eden kayıtlar kaldırılmış, mükellef ve idare için verginin kolayca tarh ve tahsilini teğmin edecek hükümler konulmuştur.

İdhalât muamele vergisinde yapılan en mühim yenilik, idhalât ticaretile iştigal eden toptancıların da dahilî toptancılar gibi muamele vergisine tâbi tutulmalarıdır. Dahilî toptancılar böyle bir vergiye tâbi tutuldukları halde idhalâtcıların bundan hariç kalması teklif musavvâtı bakımından caiz bulunmadığı cihetle, idhalâtcıların aynı mükellefiyete tâbi kılınması zarurî görülmüştür.

İdhalâtcılardan alınacak verginin tarh ve tahsili de dahilî toptancılar gibi senede bir defa ve alış bedelleriyle satış bedelleri arasındaki fark üzerine istinad ettirilmiş ve aynı hükümlere tâbi tutulmuştur. Bu mükellefler, kazanç vergilerini beyanname usulile vermekte ve defter de tutmakta oldukları cihetle bu mükellefiyetle kendilerine bir külfet tahmil edilmiş olmaktadır. Verginin satış fiatı içindeki nisbeti, dahilî toptancılar da olduğundan farklı bulunmadığı cihetle, istihlâki tahdid etmesi mevzuabâhs olamayacağı gibi devredilememesi ihtimali de varid görülmemiştir.

Muvakkat hükümler

Yeni kanunun meriyete girmesi halinde, elyevm vergiye tâbi bulunan bir kısım mükellefler vergiden muaf vaziyete geçeceği gibi, bir kısım sınaî müesseselerle toptancı ticarethaneler de mükellefiyet mevzuuna gireceklerdir. Bu itibarla yeniden mükellefiyete gireceklerin vaziyetlerinin tayini ve kanunun meriyete girdiği tarihte mevcut stoklar hakkında yapılması lâzımgelen muamelelerle eski kanunun meriyeti zamanında tarhedilmiş veya o zamanki hükümlere göre tarhi muktazi bulunmuş olan vergilerin hangi hükümlere tâbi olacağı hakkında da ahkâm vazî lüzumlu bulunduğundan bu hususları tanzim etmek üzere lâyhaya bazı muvakkat hükümler de derecedilmiştir.

Yeniden mükellefiyete girecek müesseselerin ellerinde mevcut stokların mükellefiyet haricinde bırakılması, onlara açıktan bir menfaat teğmin edeceği gibi verginin cibayet ve kontrolü hususunda da, önlenmesi mümkün olmayan sui istimallere yol açacağından iltizam edilmemiş ve kanunun meriyete girdiği tarihte mevcut stokların bir envanteri yapılarak defterlere geçirilmesinde ve mükellefiyete başlangıç teşkil etmesinde katği zaruret bulunduğundan bu ciheti teğmin edecek hükümler konulmuştur.

Yeni kanunla muafiyete girecek olan küçük sanat müesseselerinin vaziyetlerinin de maliye teşkilâtı tarafından yapılacak yoklama ile tesbit olunarak kanunî şeraiti haiz olanlara muafiyet karnesi verilmesi ve yoklamada görülemiyenlerin müracaatını teğmin etmek üzere, yoklamanın hitamında keyfiyetin ilânile maliye dairesine müracaat için kendilerine münasib bir mühlet bırakılması ve kanunda derpiş edilen müeyyidelerin bu müddet geçtikten sonra tatbiki cihetine gidilmesi muvafık görülmüştür.

Eski kanun zamanında tarhedilmiş veya o zaman yapılmış olan muameleler üzerinden tarhedilmesi lâzımgelen vergilerde mükellefiyet, muafiyet, vergi nisbeti ve müruru zaman hususlarında eski hükümlerin cari olması, tarh, tahakkuk ve tahsil muamelelerinin yeni kanuna tâbi bulunması ve cezalar hakkında da mükellefin lehine olan ahkâmın tatbik edilmesi hükme bağlanmıştır.

İktisad encümeni mazbatası

T. B. M. M.

İktisad encümeni

Esas No. 1/340

Karar No. 13

30 - IV - 1940

Yüksek Reisliğe

Muamele vergisi hakkında Maliye vekilliğince hazırlanmış İcra Vekilleri Heyetince 19 - III - 1940 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan ve Başvekilliğin 20 mart 1940 tarih ve 6/1214 sayılı tezkeresine bağlı olarak encümenimize havale buyurulan kanun lâyhısı ve esbabı mucibesi Maliye vekili ve Varidat umum müdürü hazır olduğu halde tedkik ve müzakere edildi.

1934 senesinde tedvin edilmiş olan muamele vergisi kanununda, o tarihten sonra müteaddid tadiller yapılmış ve bu defa esas kanun ile bu tadilleri daha müttekâmil ve toplu surette birleştiren ve tatbikattan mütevellid noksanları derpiş eden bir lâyiha teklif edilmiştir.

Bu günkü muamele vergisinin mükellefiyet

mevzuu başlıca üç kısım olup birincisi hariçten gelen mallar üzerinden gümrük resmile beraber alınan ikincisi dahildeki sınaî müesseseler mamulâtının satış bedelinden, üçüncüsü ise banka ve bangerler ile sigortacıların muamelelerinden muayyen nisbet ve formüller dahilinde alınmakta olan vergidir.

Verilen izahata ve lâyihanın mucib sebeplerine nazaran yeni teklif ile bu günkü kanun arasında başlıca mühim fark dahildeki sınaî müesseselerin maddî, manevî münasebet tesis ettikleri veya doğrudan doğruya açtıkları müesseseler ile muvazaalı muameleler yaparak verginin kaçırılmasına sebebiyet verildiği iddiasile lâyhaya konan yeni hükümler ile bu kaçakçılığa

mâni olunmak istenmesidir.

Vergi ziyamın bilhassa dahildeki sınaî müesseselerin filyal şubelerile bunlardan mal alan toptancı satıcılar ve müteahhidler arasında vukua geldiği Maliyece yapılan teftişlerden elde edilen netayice istinaden tesbit edildiği beyanile bunların kârlarının da düşünülen formül ve nisbetlere göre muamele vergisine tâbi tutulması Hükûmetçe muvafık görülmüş ve yeni proje bu esasa göre hazırlanmıştır.

Halbuki verginin ziyama mâni olmak mülâhazasile ileri sürülen bu mütalea; doğrudan doğruya ve münhasıran kaçakçılığı mene matuf bir tedbir olmaktan ziyade kısmen bu kaçakçılığı meni kısmen de bütçe açığını kapamak mülâhazasile mükellefiyet şümulünü genişletmeye doğru giden yeni bir teklif mevzuudur.

Halbuki sınaî müesseseler muamelâtının kıymet bakımından kontrolünü teğmin maksadile yeni mükellefiyet mevzuuna alınması teklif edilen bütün toptancı ticarethaneler ile müteahhidleri bu noktai nazardan tamamiyle vergi kaçakçılığı ile malûl gibi göstermeyi Encümenimiz yerinde bir teşhis olarak kabul etmemiş ve bundan dolayıdır ki lâyiha'nın umumî müzakeresi sırasında alınacak tedbirin doğrudan doğruya kaçakçılığı mene matuf bir tedbir olmasını ve bütçe açığına karşı da bu günkü dünya buhranının devamı müddetine münhasır olmak üzere mevcut muamele vergisine yüzde bir ilâve etmek suretile çare bulunabileceği esasını ileri sürmüş ise de Maliye vekili vergi tekniği bakımından vergi nisbetlerinin arttırılmasının daima riyazî bir nisbetle netice vermediğini bazı ahvalde mevcut randımanın dahi düşmesine sebebiyet verdiği mütaleasında bulunmuş ve Encümenimizde memleketteki hayat pahalılığı üzerinde büyük tesiri olan gerek muamele gerek istihlâk vergilerinin; içtimaî ve sınaî şartları bize uygun olan diğer memleketler mevzuatı tedkik edilerek ileride ıslâh çareleri aranmak kaydile teklif edilen şekiller üzerinde müzakereyi kabul etmiştir.

Sınaî mamulâtın maliyetine müesseriyeti bakımından hayatı pahalandıran bu vergiler ise memlekette iştirak kabiliyetini müessir surette azalttığından müstakbel iktisadî durumumuz noktasından üzerinde ehemmiyetle durulması icabeden bir mevzu telâkki edilmek icabeder.

İleride yapılacak malî tekâmül ve ıslâh safhalarında bu noktanın bilhassa esaslı bir etüde

tâbi tutulmasını ve yeni sınaî hayatına giren memleketimizde bilhassa iş yapma kabiliyet ve sahasının genişletilerek hakikî kazanç yollarının tevsiine imkân bahşedilmek suretile iktisadî inkişaftan hâsıl olacak hakikî kârların vergi mevzuu yapılmasını Encümenimiz bu vesile ile temenniye şayan görmüştür.

Bilhassa sınaî hayatı yeni olan Balkan memleketlerinin bir çok noktai nazardan iktisadî şartları memleketimize uygun olduğundan bu memleketlerde yapılacak esaslı tedkikatın faydalı olacağı mülâhazasındayız.

Umumî eihan buhranının müessir tazyiki karşısında bu gün için vergi cebhesinden ıslahat vadisinde esaslı ve cezrî değişiklikler yapmanın çok tehlikeli neticeler doğurabileceğini Encümenimiz de müdrük olmakla beraber iktisadî ve sınaî hayatımızı çok yakından alâkalandıran böyle mühim bir vergi kanunu dolayısıyla ötedenberi üzerinde ehemmiyetle durduğu bir mütaleayı serdetmekten de kendini alamamıştır.

Bununla beraber Encümenimizde günün zaruretlerine uyarak yaptığı uzun müzakere ve tedkikler neticesinde kısmen sanayi mamulâtı fiatlarının kontrolünü teğmin kısmen de bütçeye varidat bulmak bakımından müteahhid ve toptancı ticarethanelerin ve sınaî müesseselerle bu ticarethanelere aid filyal, şube ve satış mağazalarının da mükellefiyet mevzuuna alınması maksadile hazırlanmış olan kanun lâyihası esas itibarile kabul olunmuştur.

Ancak toptancı ticarethanelerin mükellefiyet sahasına idhali, sınaî müesseseler mamulâtının kıymet bakımından kontrolünü teğmin maksadına müstenid bulunduğu cihetle, kanun lâyihasında bunların sınaî müesseselerden aldıkları mamulâtın alış ve satış bedelleri arasındaki farkın tamamını vergiye tâbi tutacak şekilde konulmuş olan hükmün aynen ifası hususunda Encümenimiz, Hükûmetin mütaleasına iştirak etmemiş ve toptan ticaret sahasında, toptancı için normal bir kâr ayrılmasını muvafık görmüştür. Bundan başka, toptancılardan mal alan ikinci el toptancıların da mükellefiyet sahasına idhali hakkında hükmü ihtiva eden lâyiha'nın üçüncü maddesi üzerinden yapılan uzun müzakere neticesinde memleketimizin bir çok yerlerinde bu şekilde yarı toptancılar mevcud olduğu ve bunların mükellefiyet sahasına alınmasını, mükellefiyetin hu-

dudunu pek çok genişleteceği cihetle muvafık görülmemiş ve bunların da mükellefiyet sahasına alınması ile teğmin edilecek kontrolün başka bir yoldan istihsalı mümkün bulunduğundan bu hükümün lâyihadan çıkarılması kararlaştırılmıştır.

Mükellefiyet sahasına idhal olunacak toptancıların kimler olduğunu beyan eden, lâyiha'nın yedinci maddesi toptancılar, toptan veya perakende olarak aldığı mamulâtı umumiyet üzere mutavassıtlara satanlar şeklinde tarif edilmiş olup çok şümüllü ve mutlak olan bu tarifin küçük merkezlerdeki ticarethanelere kadar sirayet edebileceği ve bunların da defter tutmak mecburiyetinde kalacakları ve halbuki bunların büyük toptancılar gibi defter tutmaları mümkün görülememiş ve diğer taraftan umumiyet kaydı takdirî mahiyette bulunduğundan ileride bu yüzden ihtilâflara düşülmesi de melhuz olduğu cihetle toptancılık vasfını daha iyi tebarüz ettirecek ve mükelleflerin, kanunun mevzuuna girip girmediklerini daha kolay ve amelî bir şekilde anlamaya mümkün kılacak tarzda toptancıların, vergiye tâbi sınaî müesseselerden bir takvim yılı içinde otuz bin liradan fazla mal alanlar veya mezkûr müesseselere ibtidaî madde vererek imalât yaptırılanlar şeklinde tarif edilmesi muvafık bulunmuş ve bu toptancıların sınaî müesseseler haricindeki yerlerden ve meselâ ecnebi memleketlerden veya dahildeki ticarethanelerden alacakları malların otuz bin liranın hesabına dahil edilmeyeceği tasrih olunmuştur.

Müteahhidlerin de toptancı sayılması hakkında cereyan eden müzakere neticesinde inşaat müteahhidlerinin teahhüdlerinde kullanmak üzere sınaî müesseselerden alacakları veya müesseselere ibtidaî madde vererek yaptıracakları mamulâtın, satış bedellerini, inşaatın tamamına sari olan ve malzeme bedelile birlikte işçileri de ihtiva eden teahhüd bedelleri arasından tefrik ve tayin etmenin müşkülâtı ve bu yüzden tatbikatazuhuru melhuz ihtilâflar nazarı dikkate alınarak ve lâyiha ile kazanç vergisi kanunu mucibince umumî, mülhak ve hususî bütçeli daire ve müesseselere karşı taahhüdlere girişen müteahhidler mükellefiyet sahasına alınmış olduğu cihetle netice itibarıyla bunlardan tahsil olunacak muamele vergisinin ehemmiyetli bir miktarının yine Devlet bütçesine masraf şeklinde intikal edeceği düşünülerek inşaat müteahhidlerinin, sınaî müesseselere iptidaî madde vererek yaptıracakları ve

ya mezkûr müesseselerden mübayaa edecekleri mamulâtın sınaî müessesece ödenecek vergisinden başka alış ve satış fiyat farkından dolayı ayrıca mükellefiyet sahasına alınmaması muvafık görülerek bu cihet de maddeye dercedilmiştir.

Lâyiha'nın 89 neu maddesile, ecnebi memleketlerden Türkiyeye mamul madde idhal ederek satan idhalâtçılar da dahilî toptancılar gibi gümrükten idhal ettikleri mamulâtın mağazaya mal olduğu bedel ile satış bedeli arasındaki fark üzerinden ve bunlardan mal alan toptancılar da alış ve satış fiyat farkı üzerinden muamele vergisine tâbi tutulmuşlardır. Hükümetçe verilen izahattan bu mükellefiyetin dahilî mamulâtı satanlarla ecnebi mamulâtı satanlar arasında bir müsavat teğminine matuf bulunduğu anlaşılabilir ve halbuki yerli mamulâtının himayesi bakımından gümrük tarifelerimizin kâfi derecede yüksek bulunduğu ve halihazır ticaret rejimimiz icabatı dolayısıyla idhalât emtiasının ayrıca mühim miktarda takas primleri ödemekte olduğu ve dahilî fabrikalarımızın muhtaç olduğu nim mamul maddelerin gümrük resimlerinde geçen sene mühim miktarda tenzilât yapılarak tarifelerin haddi asgariye indirildiği nazarı itibare alınmış ve bu itibarla idhalât tüccarlarının böyle bir mükellefiyete tâbi tutulmasında dahilî sanayiimizin himayesi bakımından bir zaruret bulunmadığı neticesine varılmış ve kontrol bakımından bu mükellefiyetin tesisini icabettirecek bir vaziyet mevcut olmadığı anlaşılabilir olduğundan bu mükellefiyetin de lâyihadan çıkarılması kararlaştırılmıştır.

Kanun lâyihasının ana hatlarında bu esaslar dairesinde yapılan değişikliklere göre lâyiha'nın 2, 3, 4, 7, 18, 19, 23, 89 neu maddeleri yeniden kaleme alınmıştır. Diğer maddeler üzerinde yapılan değişikliklerin sebepleri de aşağıda arz edilmiş ve lâyiha'nın aynen kabul edilen maddeleri hakkında mazbatamızda bir mütalea beyan edilmiştir.

Madde 5 — Bu maddede teslim filinin tarifine müteallik ikinci ve üçüncü fıkralara malın mülkiyetinin diğer bir şahsa intikali ve bu şahsa veya gösterdiği diğer bir mahalle irsali hakkındaki hükmün daha vazih olarak ifade edilmiş olması için (şahsî) kelimesinden evvel (hakikî veya hükmi) tabiri ilâve edilmiş ve malın doğrudan doğruya müşteriye veya göstereceği yere tevdi de mümkün bulunduğundan (irsal) kelimesinden evvel (tevdî) kaydinin de mad-

deye derei münasib görülmüştür.

Madde 6 -- İnşaat müteahhidlerinin taahhüdlerinde kullanmak üzere sınaî müesseselerden aldıkları veya bu müesseselere yaptırarak taahhüdlerinde sarf ve istihlâk eyledikleri mamulâtın; taahhüd bedeli içindeki kıymetini tayin ederek müteahhid tarafmdan sınaî müesseseden alış kıymetile taahhüd bedeli için mündemiç satış kıymeti arasında vergi matrahını teşkil edecek olan farkın tesbitindeki müşkülât nazarı dikkate alınarak ve bunların sınaî müesseselerden teslim edildiği sırada sınaî müesseselerin satış bedelleri üzerinden vergileri ödeneceği de derpiş edilerek inşaat müteahhidlerinin sınaî müesseselerden mubayaa ederek veya bu müesseselere yaptırarak taahhüdlerinde kullandıkları mamulâtın bedelleri mecmuu bir senede otuz bin lirayı geçmiş olsa bile bunların toptancı sayılmamaları esası kabul edilmiş ve yedinci madde bu yolda kaleme alınmış olduğu cihetle hakikî ve hükmi şahısların bina, yol ve kanalizasyon gibi inşaat işlerinde taahhüdlerini ifa için kendi mamulâtlarını sarfetmelerinin teslim sayılacağına dair altıncı maddenin son fıkrası kaldırılmıştır. Ancak bu fıkranın tayyı ile istihdaf olunan maksad sınaî müesseseden alış bedelile müteahhid tarafından taahhüde sarfedilmek suretile satışı dolayısıyla alınan bedel arasındaki farkın mükellefiyet sahasından hariç kalmamasını teğmin etmek olub yoksa bir sınaî müessese sahibinin kendi müessesesi mamulâtını velev inşaat taahhüdlerinde olsa dahi, bu mamulâtın vergiye tâbi olması tabii görüldüğünden maddenin birinci fıkrası bu maksada göre değiştirilmiştir.

Madde 8 -- Filyal addedilecek müesseseleri beyan eden bu maddede, fiyallar daima, Ticaret kanununun derpiş ettiği şekillerden biri dahilinde teşekkül etmiş bir şirket olacaklarından, her hangi bir iltibasa mahal kalmamak üzere, maddenin birinci fıkrasındaki (filyal) kelimesi (filyal şirket) şeklinde tazyih edilmiştir.

Madde 9 -- Her nerede ve ne şekilde yapılsa yapılsın vergiden muaf tutulacak olan mamulâtı gösteren bu maddenin 3, 8, 9, 11, 14, 15, 16, 19 neu numaralarında bazı tadilat yapılmış ve fıkraya yeniden 24, 25, 26, nei nuamralar eklenmiştir. Bu tadilatın sebepleri şunlardır:

3) Hükümet teklifinde havagazına taallük eden bu fıkraya elektrik de ilâve edilmiştir.

Elektrik mamül bir madde olmayıp bir kudret olmasına göre esasen kanunun mevzuundan hariç bulunmakta ise de muafiyet fıkrasında havagazı zikredilmiş iken elektirikten bahsedilmemesi ileride iltibasa mahal verebilir mahiyette görüldüğünden tazyih maksadile bu kelimenin ilâvesi faydalı görülmüştür.

8) Bu fıkrada zikredilen dumbaz kelimesinin hava ile doldurulan dumbazları da şumulüne alması tabii olduğundan ileride tereddüde mahal kalmamak üzere dumbaz kelimesinden evvel (her nevi) kelimeleri ilâve edilmiştir.

9) Her nevi bahri merakibde kullanılan makine, motor, kazan ve teferruatına taallük eden bu muafiyetin, nehir ve göllerde işleyen merakibe de şamil olması maksud olub halbuki (bahri merakib) tâbirine nehir ve göllerde işleyenler giremiyeceğinden bu tâbirin yerine (su merakibi) tâbiri ikame edilmiştir.

11) Talim ve terbiyeye müteallik resim ve plânlar arasında maketler ilâve edilmiş ve fıkradaki (fenne tabiri) yerine (ilme) kelimesi konulmuştur.

12) Bu fıkrada un haline getirilmeksizin ezilmiş veya kırılmış olan arpa muafiyetler arasında alınmış olub verilen izahata göre hayvan yemi olarak kullanılmasından dolayı muaf tutulmakta olduğu anlaşılan arpadan başka yulaf ve sairenin de bu suretle ezilib kırılması mümkün bulunduğundan, hayvan yemi olarak un haline getirilmeksizin ezilen veya kırılan diğer hububatın da muaf olması maksada uygun görülerek fıkra ona göre tadil edilmiştir.

14,15) Ormanlarımızın harabiden vikayesi için her tarafta kok kömürü kullanılmasını teşvik etmek zarurî görüldüğünden ve bu maksadla gerek kok kömürünü, gerek odun ve kömür sobalarını vergiden muaf tutmak lüzumlu bulunduğundan 14 ve 15 nei fıkralar buna göre değiştirilmiştir:

16) Bu fıkradaki kasket kelimesinin, fıkrada yazılı diğer eşya ile münasebeti görülemediğinden, kasket 24 numaralı bir fıkra halinde maddeye ilâve olunarak buradan çıkarılmıştır.

19) Bu fıkra bazı kayid ve şartlarla tomruktan biçilmiş kerestelere muafiyet vermektedir. Tomruklar iki tarafından yontularak ve baş ve son tarafları düzeltilerek blok haline getirildikten sonra bunların bir kaç parçaya biçilmesi halinde verilecek olan bu muafiyetin, bu suretle

biçilen lataların, fıkra metninde tasrih edildiği veçhile boyanmış katran veya sair kimyevî maddelere batırılmış, rendelenmiş, oluk ve lamba açılmış olmamak şartile, bir kaç parçaya bölünmesi halinde de muafiyetin baki kalması, küçük hızarhanelerin himayesi bakımından faydalı görüldüğü cihetle fıkra metninden (Tomruktan biçilen kereste) kaydi çıkarılarak onun yerine (biçilmiş kereste) tabiri konulmuştur.

25) Memlekette yapılmakta olduğu anlaşılın şahmerdan için bir muafiyet hükmü konulmuştur.

26) Halkın sıhhi ihtiyaçlarını teğmin eden tıbbi ve ispençiyarî mustahzar sanayiinin inkişafını ve aynı zamanda ilâç mahiyetinde bulunan bu müstahzarların ucuz satılabilmesini teğminen bunların muamele vergisinden istisnası muvafık görülmüş ve ancak krem, pomat, tırnak boyası ve mümasili tuvalet levazımının ispençiyarî müstahzar ruhsatnamesi olsa dahi, esas tuvalete taallük eden ve daha ziyade lüks mahiyette bulunan mevaddın bu muafiyetin dışında bırakılması da tabii bulunmuş olduğundan bu maksadla 26 nci fıkra eklenmiştir.

Madde 10 — Bu maddenin bir ve ikinci fıkralarında tadilat yapılmış ve maddeye yeniden 6 numaralı bir fıkra eklenmiştir.

1) Yerli mahsulleri tasir eden imalâthane ve fabrikaların muafiyetini ve eğer bunlar tasfiye amelîyesini de beraber yapıyorlar ise tasfiye amelîyesinin vergiye tâbi tutulmasını istihdaf eden bu fıkranın müzakeresi neticesinde tasfiye muamelesinin de vergiden muaf tutulması yerli mahsulâtını kıymetlendirmek ve temiz yağ çıkarmak bakımından faydalı görüldüğünden fıkra ona göre değiştirilmiştir.

2) Memleketin ihraç mahsullerini ihzar eden müesseselere muafiyet verilmesini mutazammın bulunan bu fıkrada çeltikten piring. imal eden müesseselerin muafiyet haricinde bırakılması muvafık olub olmayacağı müzakere edilmiş ve neticede ekserisi fakir halkın gıda olarak kullanmak üzere getirdiği çeltiği işleyen su dinklerinin vergiden muaf tutulması ve verginin su dinkleri haricinde kalan fabrikalardan alınması muvafık görülmüş ve fıkra ona göre değiştirilmiştir.

6) İkinci maddenin tadili sebepleri hakkında yukarıda verilen tafsilât sırasında arzedildiği üzere inşaat müteahhidlerinin inşaat yerlerinde, tahhüdlerinde kullanacakları mevaddı imal et-

mek maksadile vücade getirecekleri atelyelerin vergiden hariç bırakılması muvafık görülmüş ve ancak bu yüzden her hangi bir ketmiyata ve muvazaaya mahal kalmamak üzere bu muafiyetin, vücade getirilen mamulâtala yalnız teahhüd işlerinde kullanılmak ve başkalarına satılmamak veya verilmemek kayıdla takyid edilmiştir.

Madde 11 — Aile istihsallerini vergiden muaf kılan bu maddede, aile efradından olmayan kimselerin aile birlikte çalışması halinde muafiyetin sakıt olacağı anlaşılmakta olub memleketimizin küçük şehir ve kasabalarında, fakir ve yetimlerin sanat öğretmenleri için aileler nezdinde çalışmaları mutad bulunduğundan ve bunların aile nezdinde çalışması, maksadı ihlâl edecek mahiyette görülmediğinden fıkraya aile efradından başka hariçten de beş kişiye kadar işçi alınabilmesini mümkün kılacak kayid konulmuş ve ip ve urgan imalâtının hususiyeti itibarile bitişik komşu binalarına imalâtın sirayeti mümkün bulunduğundan, bu halde muafiyetin sakıt olmayacağını gösteren bir fıkra eklenmiştir.

Madde 12 — İki beygir ve müessese sahibi ile birlikte dört işçi ile çalışan küçük sanat erbabının vergiden muaf tutulması hakkında olan bu maddedeki dört işçi, az görüldüğünden beşe iblâğ edilmiş ve maddenin B. fıkrasının sonunda parantez içinde sayılan meşin ve sahtiyan imalâtile tepme mancılıkların, muafiyet haddi dahilinde muharrik kuvvet ve işçi kullanırlar ise, muafiyetten istifade edecekleri daha vazih olarak yazılmıştır. Bundan başka toprak sanayiine mensub küçük sanat müesseselerinin muafiyetle, 9 ncu maddenin 22 nci fıkrasındaki tuğla ve kiremit hakkındaki mutlak muafiyetin bertaraf olmadığını tavzih için ayrıca cümle ilâve edilmiştir.

Madde 18 — Vergi matrahının sureti tayinine taallük eden bu madde, kanunun 2, 3 ve 4 ncü maddelerinde toptancılar hakkında yapılan değişikliğe mütenazır olarak değiştirilmiş ve toptancıların vergi mükellefiyetine alınması, sınaî müesseselerin muvazaalarını önlemek maksadına müstenid bulunduğundan kendilerinin normal kârlarının vergiye tâbi tutulması esası kabul edildiğinden bunların vergi matrahlarından vergiye tâbi senelik satış yekûnlarının % 5 nisbetinde bir tenzilât yapılması ve bakiye kalırsa onun vergiye tâbi tutulması muvafık görülerek madde ona göre yazılmıştır.

Madde : 19 — Muamele vergisi matrahını teş-

kil edecek olan satış bedelleriyle emsal satış bedellerinin ve toptancı ticarethanelerle fiyâl, şube ve satış mağazalarında maliyet ve satış bedellerinin ne olduğunu tayin eden bu maddede, 2, 3 ve 4 neü maddelerde yapılan değişikliklerle mütenazır hale getirilmiştir.

Madde : 20 — Bu maddede satış bedellerinden tenzil edilecek olan iskontonun tevsiki mecburiyetine dair konulmuş olan hüküm; bu tevsiğin, müessesenin kayid ve faturalarile yapılacağı suretinde tavzih edilmiştir.

Madde : 21 — Sınâî müesseselerin vergi matrahlarından, evvele ödenmiş olan muamele vergisini karşılamak üzere yapılacak tenzilâta müteallik hükmü ihtiva eden bu maddeye tenzilât cedveline idhal edilmediği anlaşılacak mevad için de tenzilât nisbeti konulacağına dair bir hüküm eklenmiştir.

Madde : 23 — Sınâî müesseselerle toptancı ticarethane ve müteahhidlerin ve fiyâl, şube ve satış mağazalarının verginin tarhı için verecekleri beyannamelerin sureti tanzimine dair olan bu maddede 2, 3 ve 4 neü maddelerde yapılan değişikliklerle mütenazır hale konulmuştur.

Madde : 24 — Sınâî müesseselere satılmak üzere komisyonculara gönderilen mamulâtın, müesseseden sevki sırasında emsal satış bedeli üzerinden vergisi alınmaktadır. Mamulât bilâhare bu bedelden noksanına satıldığı takdirde, noksanlığın tevsik edilmesi şartile fazla alınan verginin iade edileceğini beyan eden bu maddeye tevsikin kayid ve faturalarla yapılacağı hakkında bir hüküm ilâvesi suretile madde tavzih edilmiştir.

Madde : 27 ve 28 — İşçi sayısı ve muharrik kuvvet bakımından 12 neı maddede tayin edilen muafiyet haddinin dışında kalan ve muharrik kuvveti beş beygiri, işçi sayısı da günde onu geçmeyen küçük müesseselerin beyanname ve defter formalitelerinden azade tutulmasını teğmin için bunların muamele vergilerinin götürü olarak tahakkuk ettirilmesine dair olan bu maddelerde götürü vergi talep eden mükelleflerin iki sene bu taleplerinden rücu edememeleri ve tarh olunacak vergiye itiraz ve temyiz talebinde bulunmaları esası lâyhaya derecedilmiş ise de encümenimizce yapılan müzakere sonunda, tarholunan götürü vergiyi kendi işinin haemine göre yüksek gören ve binaenaleyh talebinden vaz geçmek isteyen mükelleflere bir tercih hakkı verilmesini

ve tarhedilen vergiye kanaat etmeyenlerin, taleplerinden evvel olduğu gibi beyanname usulünde vergi vermeyen devam edebilmeleri ve tarhedilen vergiyi muvafık görenlerin de artık bu hususta itiraz ve temyiz yollarına gitmeleri için bir sebep kalmıyacağından, tarhiyatın tebliğinden itibaren bir ay içinde talebinden rücu ettiğini beyan etmeyen mükelleflerin vergilerinin katğileşmesi ve katğileşen verginin iki senelik bir devre için muteber olması esasları hem mamulâtta sürat ve vesatât teğmin etmek hemde mükellefler için götürü vergiyi talep etmekle iki sene bu usulden dönememek gibi bir vaziyetle karşılaşmadan taleplerinin rücu imkânı verilmiş olmak bakımlarından daha faydalı olacağı neticesine varılarak 27 ve 28 neı maddeler bu esaslar dairesinde değiştirilmiştir.

Madde 29, 30, 32, 36, 46 — Bu maddelerde sınâî müessese ve toptancı ticarethane ve müteahhidler tarafından muamele vergisinin tahakkuk ve kontrolü bakımından tutulması mecburî kılınmış olan hususî defterlerden maada Ticaret kanununda yazılı defterlerle defteri kebirde tutulmasını mecburî kılan hükümler bulunmakta olup encümenimiz mükelleflerce defter tutmanın müşkülâtını ve memleketimizde okuma yazma bilenlerin henüz bütün mükelleflere defter tutma mecburiyetini tahmil etmek imkânını verecek miktara balığ olmamış bulunduğu nazarı dikkate almış ve muamele vergisi mükelleflerinden kazanç vergisinde beyanname usulüne tâbi olanların esasen emezkûr kanun mucibince ticarî defterlerle defteri kebir tutmak ve bunu salâhiyetli memurlara ibraz etmek mecburiyetinde olduklarını da derpiş etmiş ve bu itibarla 29, 30, 32 ve 36 neı maddelerde hususî vergi defterleri haricinde Ticaret kanununda yazılı defterlerle defteri kebir tutulması mecburiyetine dair olan hükümlerin çıkarılmasını muvafık görerek maddeleri buna göre yeniden yazmıştır.

Madde 31 — Bu madde ile vergiye tâbi sınâî müesseselerin ve toptancı ticarethanelere, sattıkları malları müşterilere nakil ve irsal ettikleri sırada bir yollama pusulası tanzim etmek mal ile birlikte göndermek mecburiyeti tahmil edilmektedir. Hükümetçe verilen izahatta vergiye tâbi maddelerin defter harici bırakılarak kaçırılmasını önlemek maksadile bu pusulaların ihdas edilmiş olduğu ve şehir dahilinde yapılan

mamul madde sevkiyatının gayri muayyen zaman ve mahallerde kontrol edilmesi suretile bu kaçakçılığın önüne geçilmek istenildiği anlaşılmıştır. Ancak böyle bir kontrol sisteminin tatbikatta pek çok müşküllere ve devamlı ihtilâflara yol açacağı ve bunun ticarî muamelâtın sürat ve serbestisini de ihlâl edeceği ve mükelleflerin imal edip sattıkları mamulâtın defter ve faturalarile tedkik edilmesi suretile kaçakçılığın önüne geçilmesi mümkün bulunduğu kanaatine varan encümenimiz, maddeden buna dair olan hükmün çıkarılmasını muvafık bulmuş ve faturaların malın sevki gününde deftere kaydedilmesi mecburiyetini bilhassa bazı mevsimlerde işlerin çok olduğu zamanlarda çok sıkı bulunduğundan on beş gün zarfında kaydedilmesini işin icabına daha uygun görerek maddeyi bu esaslara göre tanzim eylemiştir.

Madde 35 — Maliye vekâletince devamlı olarak kontrol memuru ikame edilerek sevkiyatın kontrol edilmesi lüzumlu görülen müesseselerde bu memurlar için münasib bir çalışma odası tahsis olunacağına dair olan kayid, bazı küçük müesseselerde ayrıca oda tahsisi mümkün olacağı nazara alınarak, münasib bir çalışma yeri şeklinde değiştirilmiştir.

Madde 40 ve 72 — Vefat eden mükelleflerin mirasçılara tahmil edilmiş olan vefatın Maliyeye ihbarı ve henüz vergisi ödenmemiş muamelelerin bildirilmesi mecburiyetinin mutlak olarak bırakılması ve bunun için bir aylık müddet tayini muvafık görülmemiş ve kanunu medenî hükümlerile hemahenk olarak bu mecburiyeti mirası reddetmemiş olan mirasçılara tahmili ve bu müddetin de mirasın reddi için muayyen olan üç aya iblâğı suretile bu maddeler tadil edilmiştir.

Madde : 44 — Defterlerini ve vesikalarını tahrif eden mükelleflerin bu tahrifin yapıldığı, yılın vergilerine beş kat zam icra olunacağına dair hüküm de, zamma tâbi tutulacak vergiler, muamele vergileri olmakla beraber madde mutlak yazılmış olduğundan ileride her hangi bir iltibasa mahal kalmamak üzere maddedeki (senelik vergilerine) tabiri (senelik muamele vergilerine) şeklinde tanzih olunmuştur.

Madde : 47 — 33, 34 ve 35 nci maddelerde yazılı mecburiyetlere riayet etmeyen müesseselerin bu mecburiyetleri yerine getirinceye kadar en büyük mülkiye âmirinin emrile kapatılması

hakkındaki hükmün tatbiki için evveleminde müesseselere en büyük mülkiye âmiri tarafından bu mecburiyetleri yerine getirmek üzere işin icabına göre münasib bir mühlet verilmesi ve bu mühletin hitamında dahi kanun hükümlerine riayet etmemekte ısrar edenler hakkında hükmün tatbiki daha faydalı olacağı düşünüldüğünden madde o yolda değiştirilmiştir.

Madde : 50 — Sinaî müesseselerde yapılan kontrollerde, imalât randımanlarında normal nisbetler fevkinde görülecek olan ve makul bir sebebe istinad etmeyen randıman noksanlıklarının bir kaçakçılıktan mütevellid olup olmadığına vergi tarhından evvel tesbit edilmesi için İstanbulda mıntaka İktisad müdürlüğüne seçilecek bir sanayi müfettişliği ile Sümerbank umum müdürlüğüne seçilecek bir mutahassis mühendisten ve bir Maliye hesap mutahassisından mürekkep bir ehli-vukuf heyeti teşkiline dair olan bu maddenin D. bendi üzerinde yapılan müzakere sonunda sanayi müfettişlerinin, bütün sanat şubelerinde ihtisas sahibi olamayacakları nazara alınarak, mıntaka İktisad müdürlüğüne seçilecek bir sanayi müfettişi kaydi yerine ledelicab bu müfettişlerin intihab edilmelerini de selbetmeyecek surette bir mutahassis zatin intihabı kaydinin konulması ve Sümerbank umum müdürlüğü muamele vergisile mükellef olan fabrikaları işleten bir müessesé olmak itibarile bunun seçeceği azanın bitaraf telâkki edilemeyeceği mülâhazasına mebni bunun yerine de ticaret odasından bir aza intihabı daha muvafık olacağı neticesine varılmış ve heyetin teşekkül tarzı bu şekle ifrağ edilince bunun İstanbul haricindeki yerlerde de seçilmesi mümkün bulunduğundan D. bendinin son fıkrası kaldırılmıştır.

Madde : 55 — Resen takdir heyetlerine belediye seçilecek azaların, belediye meclisleri münakid bulunmadığı zamanlarda, muamelelerin durmamasını teğminen, belediye encümenleince seçilebileceği hakkında maddeye bir kayid ilâvesi muvafık görülmüştür.

Madde : 57 ve 76 — Bu maddeler, götürü verginin sureti tarhına dair 27 ve 28 nci maddelerde yapılan değişiklikle mütenazır bir hale getirilmiştir.

Madde : 64 — Bu maddede aynı bankanın merkezile şubeleri veya muhtelif şubelerinin yekdiğerleri arasında yapılacak muamelelerin vergiden muafiyetine dair olan bir ve iki numaralı

fıkralara ilerde bir iltibasa mahal kalmamak üzere bankaların tali şubeleri olan (ajans) kelimesi de ilâve olunmuştur.

Madde : 67 — Bu maddedeki kambiyo muameleleri tabirile kambiyo alım ve satım muameleleri maksud bulunduğundan, madde ona göre tavih edilmiştir.

Madde 68 — Banka ve bankerlerle sigorta şirketlerinden alınmakta olan muamele vergisinin nisbeti halen meri kanun mucibince % 2,5 dan ibaret bulunmaktadır. Hükûmetçe bu nisbet %3 e çıkarılmak istenilmiş ise de cereyan eden müzakere neticesinde Encümenimiz vergiye tâbi muamelenin mahiyetine göre % 3 nisbetinin yüksek olduğu ve esasen memleketimizde oldukça yüksek bulunan faiz nisbetlerinin bu yüzden daha fazla yükselmesine de yol açacağı kanaatine varmış ve nisbetin % 2,5 olarak ibkasını muvafık görerek maddeyi buna göre değiştirmiştir.

Madde 70 — Bu maddede (Ticaret kanununun emrettiği defterler) ibaresi, (Ticaret kanununda yazılı defterler) şeklinde değiştirilmiştir.

Madde 78 — Muamele vergisinin tahakkuk ve tahsil müruru zamanlarını beyan eden bu madde ile tahakkuk müruru zamanı üç ve tahsil müruru zamanı da beş sene olarak teklif edilmiş ve 4 ncü muvakkat madde ile bu kanundan evvelki zamanlara aid vergiler de eski müruru zaman hükümleri cari olacağı hükme bağlanmıştır. Halen meriyette bulunan 2430 sayılı kanun mucibince tahakkuk müruru zamanı üç sene olup Hükûmet teklifinde, bu noktada bir değişiklik yapılmamış ise de halen on sene olan tahsil müruru zamanı beş sene olarak tesbit edilmiştir.

Encümenimizde yapılan müzakere sonunda muamele vergisinin satış fiyatlarına inzimam ederek müşteriye intikal ettirilen bir vergi olması nazarı itibare alınarak, muamele yapıldıktan uzun bir zaman sonra dahi verginin takibi ve mükelleflerin malı elden çıkardıktan sonra uzun müddet bir vergi tarhiyatına maruz bırakılması mahzurlu görüldüğünden tahakkuk müruru zamanının iki ve tahsil müruru zamanının da dört sene olarak tesbiti muvafık olacağı ve bu suretle idarenin tedkik ve kontrol salâhiyetini daha süratle istismale mecbur kılınmış bulunulacağı düşünülerek madde ona göre değiştirilmiştir.

Madde 85 — Bu maddede zabıta memurları salâhiyetli memurlara icabeden yardımı yapmağa

mecbur tutulmuş ve hilâfından mesul oldukları zikredilmiş olup kanunun emrine riayet etmeyenlerin mesuliyeti tabii bulunduğundan bunun tekrarı zaid görülerek bu ibare maddeden çıkarılmıştır.

Madde 87 — Üçüncü dereceye kadar akraba tâbiri yerine, maksud olan akrabanın maddede sayılması suretile maddenin tadili tatbikatta vuzuh teğmin edeceği mülâhaza edilerek madde yeniden yazılmıştır.

Madde 89 — Bu madde ile eenebi memleketlerden mal idhal edenlerle bunlardan mübayaatta bulunan toptaneların dahili toptanelarla müsavi vaziyete getirilmek üzere alış ve satış bedelleri arasındaki farktan muamele vergisine tâbi tutulması istihdaf edilmiş ise de, mazbatanın baş taraflarında arzolunan esbaba binaen idhalâtçıların böyle bir mükellefiyete tâbi tutulması muvafık görülmemiş ve bu madde yerine „dahilî toptanelarla müteahhidlerin eenebi memleketlerden idhal ederek memleket içinde sattıkları mamulâtın, lâyihanın birinci kısmında alış ve satış bedelleri arasındaki fark üzerine mevzu bulunan vergiye tâbi olmadığını ifade edecek bir madde konulmuştur.

Madde 91, 92 — Bu maddelerden idhalâtçılara alış ve satış bedelleri arasındaki farktan tarholunacak verginin mükellefile matrahını beyan eden hükümler, çıkarılmak suretile maddeler yeniden yazılmıştır.

Madde 96 — Ekispere havale edilen kıymet ihtilâflarında her zaman Hükûmet haklı olamayacağı gibi bilhassa bu günkü döviz takyidatından dolayı gümrüklerden çekilen malların kıymetini düşük göstermekte de bir menfaat bulunamayacağından mükellef haksız çıktığı takdirde aradaki farkın faizi alınmakla iktifa edilmesi icabı hale daha muvafık görülmüş ve maddenin nihayetindeki ceza hükmü buna göre tadil edilmiştir.

Madde 99 — İdhalâtçılara alış ve satış bedelleri arasındaki farktan tarholunacak verginin tarih ve tahsili hususlarına müteallik hükümleri ihtiva eden bu maddeye encümenimizce yapılan tadile göre, lüzum kalmadığından madde tayıy edilmiştir.

Muvakkat madde 4 — Bu maddede yeni kanunun meriyete girdiği tarihten evvelki zamanlara aid vergilerde müruru zamanın eski hüküm-

lere tâbi bulunduğu tasrih edilmiş ise de 78 nei maddenin tadili hakkında yukarıda verilen iza-hatta arzedildiği üzere encümenimizce tahakkuk ve tahsil müruru zaman müddetleri azaltılmış olduğundan mükellef lehine olan bu hük-mün eski muamelelere de teşmili muadelete uygun görülmüş ve ancak idarenin de bu yüz-den bir emrivaki karşısında kalması da caiz olamayacağından, kanunun meriyete girdiği tarihte yeni hükümlere göre müruru zaman müddetlerini doldurmuş olan muameleler için daha bir senelik takib müddeti verilmesi muvafık görürünerek muvakkat madde bu esaslar dahilinde değiştirilmiştir. Bundan başka bazı mükellefler hakkında yapılan takibat neticesinde Devlet alacağının tahsilini teğmin edebilmek üzere vergilerinin teğminat mukabilinde taksite reptedilmiş olduğu verilen izahtan anlaşılmuş olduğundan katiyet kesbederek mükellefle Maliye arasında bilitilâf ve mevcut müruru zaman hükümleri nazara alınmak suretile bir tarzı tesviyeye bağlanmış olan Devlet alacaklarının, yeni kanunla müruru zaman müddetinin kısaltılmış olmasından bilistifade tahsilinden vazgeçilmesi caiz olmayacağı tabii olduğundan bu kabîl vergi alacakları hakkında halen meriyette bulunan 2430 sayılı kanundaki on senelik müruru zaman hükümünün cari olacağı da muvakkat maddeye derecedir.

Muvakkat madde 6 — Kanununun 9 neu maddesinin 10 neu numarası ile vergiden muaf tutulan ziraatte mustamel makine ve aletlerin, cins ve neveleri Maliye ve Ziraat vekâletlerince tayin olununcaya kadar az çok bir zaman geçmesi zarurî olup kanunun meriyete girdiği tarihte bu muafiyetin tatbikinde bu yüzden bir müşkülât hudusuna mahal kalmamak üzere gümrük tarifesinin 664 neü numarasının 3 neü ihtarı mucibince, gümrük resminden muaf ziraat aletlerini göstermek üzere Ziraat vekâletince tanzim edilmiş olan listenin, bu muafiyetin tatbikinde esas tutulması muvafık görülerek bu maksadla lâyhaya 6 neü bir muvakkat madde eklenmiştir.

Madde 100 — İlga edilen kanunları tadad eden bu maddede, umumî mahiyette (bu kanuna muhalif diğer bütün hükümler) in kaldırılmış olduğu hakkındaki ibare maddeden çıkarılmış ve lâyhanın 99 neu maddesi tayıyeddildiğinden bu madde 99 neu madde olarak ve mezkûr değişiklikle kabul edilmiştir.

Madde : 102 — Kanunda İera Vekilleri Heyetine de vazife verilmiş olduğundan, madde ona göre değiştirilerek 101 nei madde olarak kabul edilmiştir.

Havalesi mucibince diğer encümenlere gönderilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

İktisad E. Reisi Giresun <i>İ. Sabuncu</i>	M. M. Niğde	Kâtib Afyon K. Hamza Erkan İmzada bulunmadı.
Ankara Muammer Eriş İmzada bulunmadı.	Bursa <i>Fazlı Güleç</i>	Denizli <i>Tahir Berkay</i>
Diyarbakır <i>V. N. Sünkitay</i>	Edirne <i>T. Göksel</i>	Erzincan <i>S. Başoçaz</i>
Gaziantep <i>Nuri Pazarbaşı</i>	Gümüşane <i>Edib S. Tör</i>	İstanbul <i>A. Hamdi Denizmen</i>
İzmir <i>Benal Arıman</i>	Kars <i>K. Arıklı</i>	Kastamonu <i>M. Celâl Bayar</i>

İzmir

Eskişehir

Bu kanunda derpiş edilen 7 sene müruru zaman müddetinin bundan evvelki muamelelerde tarafeyn razı olup, bir şekli tediye bağlanmayan bakayaların da 7 seneyi dolduranın müruru zamana tâbi olması muvafık nisfet ve madelet olur zannındayız.

Benal Arıman

Emin Sazak

Kastamonu

Edirne

M. Celâl Bayar

T. Göksel

Afyon Karahisar

Muamele vergisi şimdiye kadar geçirdiği on iki senelik tatbikat içinde bir çok tadilâta tâbi tutularak:

A - İdhal sırasında hariçten gelen sınaî mamulâtın,

B - Satış esnasında yerli sınaî müessese masnuatından,

C - Banka ve sigorta muamelâtından alınarak tahsil ve cibayet olunagelmektedir.

Elimizdeki lâyiha ile, sınaî mamulâtı satan toptancılara da teşmili suretile, bir derece daha tevsî edilmesini; tatbikattaki müşkülât ve muamelâtta tasibat yüzünden muvafık bulunmuyorum.

Yerli masnuatı satan toptancıların mükellefiyet içine alırdıkları bir sırada, bunların, ya-

baner mümasillerini hariçten idhal edenleri muaf tutmak, yabancı lehine ve milli sanayimiz aleyhine farklı bir muamele teşkil eder.

Müdafaasile hepimizin mükellef bulunduğu-

muz ve büyük fedakârlıklarla istihsal ettiğimiz milli haklarla tearuz halinde bulunan bu hususa da muhalifim.

İzzet Akosman

Gümrük ve inhisarlar encümeni mazbatası

T. B. M. M.

G. ve İ. Encümeni

Esas No. 1/340

Karar No. 10

2 - V - 1940

Yüksek Reisliğe

Muamele vergisi hakkında Maliye vekilliğince hazırlanmış İcra Vekilleri Heyetince 19-III-1940 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan ve Başvekilliğin 20 mart 1940 tarih ve 6/1214 sayılı tezkeresine bağlı olarak Encümenimize havale buyurulan kanun lâyihası ve esbabı mucibesile İktisad encümeni mazbatasını Maliye vekâletinden gelen Varidat umum müdürüne Gümrük ve inhisarlar vekâletinden gönderilen memurların huzuruna müzakere ve tedkik olundu.

Şimdi meri bulunan muamele vergisi kanunun yeniden tedvini lüzumu ve sebepleriyle İktisad encümeninin mazbatasında tafsil olunan müteale ve tedkikler üzerine yapılmış olan tadil teklifleri hakkında alınan izahat muvafık görülmüş ve İktisad encümeninin tadilat ve tashihi veçhile kanun lâyihası aynen kabul edilmiştir. Yalnız verginin tarih ve tahsiline müteallik olup hassaten Encümenimizi alâkadar eden 91 nci maddenin son fıkrasında; (Türkiye borsasında bulunmayan ecnebi paraların (koro) nu tayin keyfiyeti de Gümrük ve inhisarlar vekâletine bırakılmış ise de bu cihet için gecikmesini ve bir takım muhabereyi mucib olabileceğinden Gümrük ve inhisarlar vekâleti ibaresi Maliye vekâleti cümlesine

tashihi olunmuştur.

95 nci madde de İktisad encümeninin tadili veçhile kabul edilmişse de ihtilâflı matraha aid vergilerin teahhurundan dolayı gerek mükelleften gecikilerek tahsil olunan ve gerek fazla tarih ve tahsil olduğu tahakkuk etmesinden dolayı bilâhare mükellefe reddi icab eden paralar için müteakabilen faiz alınması, verilmesi vergi kanunlarında yer almamış olduğundan bu fıkra kaldırılmıştır.

Havalesi mucibince diğer encümenlere gönderilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

G. ve İ. E. Reisi	M. M.	Kâtib
Çorum	Çorum	Diyarbakır
İ. Eker	İ. Eker	
Çanakkale	Çorum	Çorum
Atıf Kamçıl	S. Köstekçioğlu	Ş. Baran
Denizli	Kocaeli	Konya
F. A. Akça	Ali Dikmen	İ. Erdal
Kütahya	Malatya	Mardin
M. Bacak	O. Taner	Gl. S. Düzgören
Ordu	Seyhan	Sinob
H. Elçi	Şemsa İşcen	H. Orucoğlu
Trabzon	Yozgad	
Daniş Eyyüboğlu	Ekrem Pekel	

Adliye encümeni mazbatası

T. B. M. M .
Adliye encümeni
Esas No. 1/340
Karar No. 43

7 - V - 1940

Yüksek Reisliğe

Muamele vergisi hakkında Maliye vekilligiince hazırlanıp Başvekâletin 20 mart 1940 tarih ve 6/1214 sayılı tezkeresile Yüksek Meclise sunulurak encümenimize havale buyurulan kanun lâyihası ve esbabı mucibesile İktisad ve Gümrük ve inhisarlar encümenleri mazbataları Maliye vekâleti Varidat umum müdürünün huzurile tedkik ve müzakere olundu.

Muhtelif tarihlerde yapılan tadillerle malî bünyeye ve iktisadî şartlara uygun bir hale getirilmesi istihdaf edilmiş bulunan muamele vergisi kanununun tatbikatını daha ziyade ıslah ve takviye maksadile hazırlanan yeni kanun lâyihası hakkında verilen izahat ve okunan mazbatalardaki mucib sebebler üzerine tadilâtın lüzumunu kabule şayan gören encümenimiz, tedkikatına İktisad encümeninin mazbatasını esas ittihaz ederek ve daha ziyade ceza müeyyidelerine aid maddeler üzerinde tevakkuf ederek aşağıda gösterilen bazı değişikliklerle kanun lâyihasını kabul etmiştir.

1 - 30 neu maddenin son fıkrasında muamele vergisine tâbi olmamakla beraber sınaî müesseselere devamlı surette mal satan toptancı ticarethanelere, vergi kontrolünü teğmin maksadile tahmil edilen satış defteri tutmak mecburiyeti haddi zatinde ticarî defteri mevcut olmaları hasredilerek Ticaret kanununda yazılı yevmiye defterile ayrıca defteri kebiri olan toptancı ticarethaneler bu kayıddan varestede tutulmuş ve maddenin sonuna o yolda bir fıkra ilâve olunmuştur.

2 - Defter tutmak ve ibraz etmek mecburiyetini yerine getirmiyen toptancı ticarethaneler hakkında tatbik edilecek cezaî hükmü gösteren 46 ncı madde metninde 30 neu maddeye ilâve edilen fıkraya uygun değişiklik yapılmakla beraber para cezasının mebedei de 200 lira olarak kabul edilmiştir.

3 - 47 ncı maddedeki mühletin en büyük mülkiye âmiri tarafından yazılı olarak mükellefe tebliğ edilmesi ve mühlet bittiği halde yine kanun hükmüne riayet etmemiş olanların tica-

rethanelerinin kapatılması keyfiyetinin ise sulh mahkemesi kararna bağlanması muvafık görülmüş ve ancak bu babdaki mahkeme kararlarının derhal icra edilebilmeleri için katği olduğu esası konulmuştur.

4 - 49 neu maddenin (D) fıkrasında yazılı olduğu üzere kaçağa sarfedilmiş addolunacak noksan hakkındaki vergi tarhiyatına karşı tahkim şeklinde istisnaî bir itiraz tedkik sistemi yerine umumiyetle resen vergi tarhiyatında olduğu gibi alâkadarların itiraz, temyiz ve idarî kaza mercilerine müracaatları yolunun açık bulundurulması esası encümenimizce tercihe lâ-yik görüldüğünden (D) bendinin son fıkrası tamamen tayyedilmek suretile işbu kanunun 75 neu maddesinde yazılı hüküm dahilinde bu maksadın teğminine gidilmiştir ve bu tadil ile mütenazır olmak üzere maddenin (A) bendindeki ve (D fıkrasında yazılı heyetler) fıkrası da çıkarılarak yerine (resen takdir heyeti) fıkrası konulmuştur.

5 - 51 ncı maddede yazılı para cezasının fi-lin mahiyetine göre «elli liradan iki yüz elli liraya kadar» şekline indirilmesi muvafık görülmüştür.

6 - 77 ncı madde Hükümetin teklifi veçhile ve diğer malî kanunlardaki vergilerde olduğu gibi tahakkuk müruru zamanı üç ve tahsil müruru zamanı beş sene olmak üzere - azadan Fuad Sirmen ve Numan Aksoyun mevcut kanundaki müruru zaman müddetinin Hazine aleyhine tadiline taraftar olmamak itibarile muhalif reyde bulunmalarına karşı - ekseriyetle kabul edilmiştir.

7 — 79 neu maddede bir taraftan sır ifşasının ticarethaneler için haiz olduğu ehemmiyet diğer taraftan da tekerrür halindeki cezanın ebedî bir mahkûmiyet şeklindeki ağırlığı nazara alınarak vazife dolayısıyla öğrendikleri sırları ifşa eden vazifeli memurlarla heyet ve komisyonların reis ve azaları hakkındaki ceza hükümleri maddede yazılı şekilde değiştirilmiştir.

8 — 80 nci maddede yazılı olan memurlar hakkında tekerrür halinde verilecek cezadan başka ayrıca hükmolunacak memuriyetten mahrumiyet cezasının yukarıki maddede olduğu gibi beş seneye kadar muvakkat olması tensib ve fıkra o suretle tadil edilmiştir.

9 — 86 nci maddede Hükümetin teklifi esas itibarile kabul edilmekle beraber akrabadan mkasud olanın ceza kanununda olduğu gibi vuzuhla ifade ve tadad edilmesi muvafık görülmüş ve madde o suretle yazılmıştır.

10 — Muvakkat dördüncü maddenin İktisad encümenince kabul edilen metninde encümenimizce yalnız müruru zamana aid hükümlerin tatbikatı bakımından değişiklik yapılmıştır. Bu kanunun neşrinden evvel başlayan tahşil müruru zaman müddeti yeni kanun hükümlerine tâbi tutulmakla beraber kanunun meriyeti tarihinden itibaren üç sene geçmedikçe ikmal edilmiş sayılmıyacağı - bu müddetin beş sene olmasını teklif eden azadan Fuad Sirmen ile Numan Ak-

soyun muhalif reylerine karşı ekseriyetle kabul edilmiş ve şu kadar ki, evvelece cereyana başlamış olan müruru zaman müddetinin hiç bir halde on seneyi tecavüz etmeyeceği de gösterilmiştir.

Havalesi mucibince diğer encümenlere tevdi edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulmuştur.

Adliye E. Reisi	Bu M. M.	Kâtib
Çorum	Trabzon	Konya
Münir Çağal	F. A. Barutçu	G. Gültekin
Antalya	Balıkesir	Bursa
N. Aksoy	O. Niyazi Burcu	Atıf Akgüç
Erzincan	Gazianteb	Hatay
A. Frat	Ö. A. Aksoy	Hamdi Selçuk
Kayseri	Mardin	Rize
R. Özsoy	H. Menemencioglu	Mazbatada yazılı iki noktaya muhalifim.
		Fuad Sirmen
	Rize	Sinob
Dr. Saim Ali Dilemre	C. Atay	Zonguldak Ş. Devrin

Maliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Maliye encümeni
Esas No. 1/340
Karar No. 36

13 - V - 1940

Yüksek Reisliğe

Muamele vergisi hakkında Maliye vekilliğince hazırlanan ve 20 mart 1940 tarih ve 6/1214 sayılı Başvekâlet tezkeresile Yüksek Meclise arz edilen kanun lâyihası ve esbabı mucibesi İktisad, Gümrük ve inhisarlar, Adliye encümenleri mazbatasile birlikte ve Varidat umum müdürü ile Malî tedkik heyetinden Zeki hazır buldukları halde Encümenimizde müzakere ve tedkik edildi.

Mucib sebeplerin tedkikından ve verilen izahattan anlaşıldığına göre 2430 sayılı muamele vergisi kanunu ile buna aid tadil ve ilâveleri tazammun eden muhtelif kanunların 1934 denberi tatbikat sahasında tebarüz eden eksik ve noksanları da göz önünde tutularak yeni bir muamele vergisi kanunu vücade getirilmesi faydalı görülmüş ve bu maksadla hazırlanan lâyiha Yüksek Meclisin tedkik ve tasvibine arz edilmiştir.

Lâyihanın ihzarında muamelé ve buna müma-

sil vergilerin başka memleketlerdeki tatbikat ve tekâmülünden de istifade edildiği anlaşılmıştır.

Encümenimiz Varidat bütçesinde ehemmiyetli bir yekûn tutan muamele vergisini, kaçakçılığa meydan vermemek ve tarh, tahakkuk usullerini ıslah etmek suretile daha verimli kılmağı istihdaf eden kanun lâyihasını heyeti umumiyesile müzakere ve kabule lâyük görmüştür.

Kanun lâyihası esas itibarile 2430, 3257 ve en son 3766 sayılı kanunlarla tesbit edilmiş olan teklif nisbetlerini ve istisnaları muhafaza etmekte ve sınaî müesseseler imalâtı kısmında matrahı genişletmek ve bankalarla sigortalarda vergi nisbetini bir mikdar arttırmak suretile vergi hasılatında 2 buçuk - üç milyonluk bir te-zayüdü istihdaf etmektedir.

Yeni tatbikatın iktisadî faaliyetler üzerinde inikâsını gözeten İktisad encümeninin derpiş et-

tiği mütalea ve tadillere iştirak edilmiş, gümrükleri alâkadar eden hükümlerinde Gümrük ve inhisarlar encümeninin, ceza müeyyidelerinde, Adliye encümeninin tadilleri kabul olunmuştur.

İstisna ve muafiyetlere aid 9 neu maddenin 9 neu fıkrasına tarak vapurlarından sonra dubaları, 10 neu fıkraya ziraatte kullanılan araba gibi vasıtalar, 11 nei fıkraya tedris modelleri, 12 nei fıkraya kepek ilâve edilmiştir.

11 nei maddeye ip ve urgan imalâtında başkalarına aid arsalardan istifade edilebilmesi muafiyete hâlel vermiyeceğine dair bir cümle eklenmiştir.

Başkaları hesabına yapılan işlerde vergi matrahı bu iş mukabili alınacak ücret olması lâzım gelen ve 18 nei maddenin D fıkrasında sayılan işler arasında hayvan derilerinin temizlenmesi ve kumaşların havalandırılması ve kollanması idhal edilmiştir.

Faturaların ve muamelelerin defterlere kaydı için Hükûmetin 32 nei maddesinde ertesi gün akşamına kadar, İktisad encümeni metninde 15 günlük bir zaman bırakılmaktadır. Encümenimiz bu mühleti beş gün olarak tesbit için 31 ve 32 nei maddeleri değiştirmiş ve yollama pusulaları hakkındaki kayıdlerin bu maddelerden çıkarılması ile mütenazır olarak kanunî müey-

yideler faslında 42 nei maddeyi de düzeltmiştir.

77 nei maddenin müzakeresinde verginin tarh ve tahsiline aid müruru zaman müddetleri hususunda Hükûmetin teklifi muvafık görülerek Adliye encümeni gibi Hükûmetin 78 nei maddesi 77 nei olarak kabul edilmiştir.

Bir tertib yanlısını düzeltmek için 87 nei madde tekrar edilmiş ve muvakkat 5 nei madde mükteseb hakların mahfuziyeti tabii bulunduğu göre ve bundan evvel kazanç tadilatı hakkındaki kanun lâyihasında yapıldığı veçhile tayıyedir.

Diğer maddeler bağlı metinde gösterildiği üzere aynen veya encümenlerin tadilleri dairelerinde kabul edilmiştir.

Havalesi veçhile Bütçe encümenine gönderilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Mal. E. Reisi	M. M.	Kâtib
İstanbul	Rize	Malatya
A. Bayındır	K. Kamû,	Nasuhi Baydar
Afyon K.	Diyarbakır	Gaziantep
Haydar Çerçel	Zülfü Tiğrel	A. Aksu
İzmir	İzmir	Kayseri
Kâmil Dursun M.	R. Mimaroglu	Ö. Taşcıoğlu
Kırklareli	Kırşehir	Kırşehir
H. Kuleli	İ. Özkan	M. Seyfeli
Manisa	Tokad	Zonguldak
F. Kurdoğlu	Cemal Kovalı	Y. Ziya Özenci

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Bütçe encümeni

Mazbata No. 83

Esas No. 1/340

22 - V - 1940

Yüksek Reisliğe

Maliye vekilliğince hazırlanıp Başvekâletin 20 mart 1940 tarih ve 6/1214 sayılı tezkeresiyle Yüksek Meclise sunulan Muamele vergisi kanun lâyihası İktisad, Gümrük ve inhisarlar, Adliye ve Maliye encümenlerinin mazbatalarıyla birlikte Encümenimize tevdi olunmakla Maliye vekâleti Varidat umum müdürü hazır olduğu halde tedkik ve müzakere olundu.

Hükûmetin esbabı mucibe lâyihasında da tebarüz ettirildiği veçhile 1927 senesinden beri memleketimizde tatbik edilmekte olan muamele

vergi üzerinde muhtelif kanunlarla bir takım tadilat ve ıslahat yapılmış olmakla beraber bu vergi matlub olan müttekâmil şeklini henüz alamamış ve sanayimiz üzerindeki farklı tesirleri tamamen izale edilememiştir. Memleket sanayinin hemen her şubesiyle alâkadar bulunan ve millî sanayiinin inkişafına gittikçe ehemmiyeti artan muamele vergisi bütçemizin, üzerinde hassasiyetle durulması lâzım gelen en mühim bir varidat membanı teşkil etmektedir. Binaenaleyh şumul sahasının genişliği ve millî sanayi üzerindeki

tesirleri itibarile bu verginin, iktisadî hayatımızın hususiyet ve ilerleyişlerine uygun bir şekilde ifrağ edilmesindeki zaruret aşıkârdır. Nisbeti oldukça yüksek ve millî sanayi üzerindeki tesirleri de ehemmiyetli olan bu verginin iyi bir kontrol sistemi ile teçhiz edilmemesi dürüst yoldan yürümeyen bazı müesseselerin teğmin ettikleri menfaat, başkaları üzerinde de suimisal teşkil ettiği ve vergiden kurtulmak çarelerini araştırmağa Hazine zararına sevkettiği görülmektedir.

Hükûmetin esbabı mucibe lâyihası münderecatile encümenimizde şifahen verilen izahatta, kanundaki hüküm boşlukları ve idarenin kâfi salâhiyetlerle teçhiz edilmemiş, verginin tarh ve tahsilinde iyi ve yekdiğerile imtizaç ettirilmiş bir kontrol sistemi tesis olunmamış bulunması dolayısıyla, büyük sanayi merkezlerimizde bir çok müesseselerin müvazaalı yollara sapmış olduğu ve bu halin gittikçe tevessü etmek istidadını gösterdiği anlaşılmıştır.

Ticarî emtia mübadelesinin müstahsilden müstehlike kadar geçirmekte olduğu 5 - 6 safhanın her birinde % 2, 2,5 derecesinde hafif bir nisbette ve satış üzerinden bir vergi alınması esasına müstenid bulunan ve memleketimizde de umumî istihlâk vergisi nam altında 1340 - 1926 senelerinde tatbik edilmiş olan şifridafer vergisi, sahayı şümulü çok geniş ve müstahsilden müstehlike kadar bütün istihsal ve satış safhalarını kavrayan bir vergi olması dolayısıyla bir çok Avrupa memleketlerinde olduğu gibi memleketimizin de bünyesine uygun gelmemiş olduğundan 1927 senesinde, başlıca vasfı fariki vergiyi ticarî mübadelenin muayyen bir safhasında almak ve bu suretle mükellef zümresini azaltarak tahsili kolaylaştırmaktan ibaret olan şimdiki sisteme geçilmiştir. Muamele vergisi, kıymet esasına müstenid bir vergi olmak itibarile, bu sistemin tam randıman vermesi ve millî sanayi üzerinde müsavi tesirler göstermesi, verginin istinad ettirileceği kıymetin mümükün mertebe istikrarlı ve doğru bir kıymet olmasını icab ettirmektedir. Halbuki bütün sınaî müesseselerin satış kıymetinde bilhassa, Hükûmetin esbabı mucibesinde tebarüz ettirilen sebebler dolayısıyla bu istikrar kalmamıştır. Bu bakımdan muamele vergisinde yapılacak ıslahatın başında verginin istinad ettirileceği daha sabit ve müstakar bir kıymetin bulunması gelmektedir. Hükûmetçe muhtelif yabancı devletlerin bu husustaki mevzuatı da göz-

den geçirilmek ve on senelik tatbikatın bu sahada verdiği tecrübelerden de istifade edilmek suretile vücade getirilmiş olan lâyihada verginin toptan ticaret sahasına kadar teşmili suretile bu günkü şartlar içinde müstakrar bir kıymet olarak ele alınması mümükün görülen toptan fiatlara istinad ettirilmesi zarurî görülmüş ve diğer encümenlerde yapılan tadilât ile toptan ticaretin normal kârile mükellefiyet dışında bırakılmış olduğundan bu yüzden toptancı tüccarın mükellefiyeti de mevzubahs olamayacağına göre lâyiha encümenimizce esas itibarile kabule şayan görülmektedir.

Encümenimiz müzakereye, lâyihası en son tekdik etmiş olan Maliye encümeninin hazırladığı metni esas ittihaz etmiştir.

Birinci madde Hükûmetin teklifi ve iki ilâ sekizinci maddeler İktisad encümeninin teklifi veçhile kabul olunmuştur.

İstisnalara taallûk eden 9 neu maddede tayyare, balon vesair hava gemileri vergiden muaf tutulurken paraşütün muafiyet haricinde bırakılması muvafık olamayacağından mezkûr fıkraya (Paraşüt) kelimesi ilâve olunmuştur. Sanayi ve maden işlerinde ve her türlü su merakibinde kullanılan makine ve yedek aksamın memleket dahilinde imal ettirilmesine çalışıldığı nazarı dikkate alınarak yeni teessüs edecek olan bu sahayın inkişafını kolaylaştırmak ve bir de teşviki sanayi kanunundan istifade eden müesseselerin hariçten muaf olarak getirdikleri nakliye, tahmil ve tahliye, kuvvei muharrike istihsal ve nakil tesisatına muktazi malzeme ile muharrik ve müteharrik vesait ve bunların yedek ve teccid parçalarının memleket içinde imali halinde de teşviki sanayiden müstefid olan müesseselere vergiden muaf olarak tedarik edilebilmesini teğmin eylemek maksadile eins ve neveleri, İera Vekilleri Heyetince tesbit ve ilân edilecek olan bu mevaddın fıkrada yazılı şartlar dahilinde vergiden muaf tutulması muvafık görülmektedir 9 neu maddenin 9 numaralı fıkrası bu esas dairesinde değiştirilmiştir.

Kok ve sömükök kömürlerinin istihsali bir imal mahiyetinde olduğundan 9 neu maddenin 14 neu fıkrasında bu kömürlere istihsal, izabe ve tasfiye dolayısıyla verilmiş olan muafiyetin mutlak bırakılması lüzumlu görülerek mezkûr fıkranın yazılısı değiştirilmiş ve kömür artıklarının ve tozlarının kıymenlendirilmesine im-

kân verilmiş olmak üzere biriket kömürlerinin vergiden muaf tutulması kararlaştırılarak fıkraya biriket kömürleri de ilâve olunmuştur.

Memleketimizin bir kısım yerlerinde, bir nevi kilimden ibaret olan velense imalâtının fakir halk için mühim bir geçim vasıtası teşkil ettiği ve bu mamulün de ekseriyet itibarile Millî müdafaa vekâletince asker teçhizatı olarak imal ettirildiği nazarı dikkate alınarak 9 neu maddenin 16 ncı fıkrasına (velense) kelimesi de ilâve olunarak bu maddenin dahi halı ve kilim gibi vergiden muaf tutulması teğmin edilmiştir.

Benzine ispirto karıştırılması memleketimiz için gerek iktisaden gerek millî müdafaa bakımından hususî ehemmiyeti haiz bir mevzu olması itibarile bu ameliye neticesinde hâsıl olan mahlûtun vergiye tâbi tutulmaması lüzumlu görülerek 9 neu maddenin 18 ncı fıkrasına bu yolda bir hüküm eklenmiştir.

Hükümetçe teklif olunan fıkrada, kerestenin oluk ve lâmba açılmamış, rendelenmemiş, boyanmamış ve katran ve sair mayilere batırılmamış olmak şartile muaf olacağı gösterilmiş ise de bu ameliyelerin keresteye verdiği kıymet, kerestenin esas kıymetine nazaran cüzî olduğu cihetle, bu ameliyeleri görmemiş olan kerestelerin vergiden muaf tutularak cüzî bir işçilik inzimamile kıymeti bir miktar artan kerestenin vergiye tâbi tutulması teklif adaletini teğmin bakımından muvafık görülmemiş ve diğer taraftan mobilyecilik ve marangozluk işlerinde esas madde ibtidaiyeyi teşkil eden kerestenin, muaf olması dolayısıyla mobilye ve marangoz mamulâtından alınan verginin bu sanayi üzerinde ağır bir tesir icra ettiği ve bu yüzden bu sanat zümresinde mühim miktarda vergi ziyayı da hâsıl olduğu ve halbuki kereste ilk imalinde vergiye tâbi tutulduğu takdirde, mobilye ve marangoz mamulâtından % 70 - 80 derecesinde bir madde ibtidaiye tenzilâtı yapılması ve binnetice bu mamulâtın kıymetinin yalnız % 20 - 30 u üzerinden vergi ödemesi mümkün olacağı ve memleketimizde kereste imalâtının mühim sermaye sahipleri tarafından vücade getirilmiş olan 5 - 6 fabrikada toplanmış olması dolayısıyla bunların vergiye tabiiyetinde bir müşkülâta tesadüf olunamayacağı nazarı dikkate alınmış ve kerestenin inşaatın heyeti umumiyesi içindeki mevkii de % 5 den 10 a kadar tehalüf etmesi ve inşaatta mühim rol oynayan

imaddeleri keresteden ziyade çimento teşkil eylediğinden bu yüzden inşaatta her hangi bir pahalık husulü de varid bulunmamış ve bu mülâhazalara mebni 9 ncü maddenin 19 ncü fıkrasından keresteye aid istisna hükmü tayyolunarak bunun yerine muafiyetlere müteallik 10 ncü maddeye el ve su ile müteharrik hızarların muafiyetine dair bir fıkra ilâvesi faydalı görülmüştür.

Halı ipliklerinin vergiden muaf tutulması için halen tatbik edilmekte olan formaliteler hem halıcılar, hem de iplik fabrikaları için külfeti mucib olduğu gibi fabrikaları, iplik mübaya eden müşterilerin arzularına tâbi bir vaziyette bırakmakta olduğundan bunun yerine halıdan başka istimal mahalli olmayan veya pek mahdud miktarda bulunan ipliklerin sureti umumiyede muaf tutulması maksadile hazırlandığı anlaşılan 9 neu maddenin 21 numaralı fıkrası esas itibarile muvafık bulunmuşsa da kaskam ve pamuk ipliklerinin 6 numaraya kadar olanlarıyla yün ipliklerinin 4 numaraya kadar olanları da ekseriyetle halı imalinde kullanıldığı anlaşıldığından muafiyetin bu numaralara da teşmili maksadile fıkra yeniden yazılmıştır.

İktisad encümeni tarafından ilâve olunan 25 ncı fıkradaki şahmerdan, 9 ncü fıkrada yapılan değişiklik dolayısıyla o fıkra şümulüne dahil olduğundan tayyedilmiş ve harb sanayii için ehemmiyetli bir madde olan gliserinin de memleket içinde istihsalini teşvik maksadile gliserinin de vergiden istisnası faydalı görülerek 9 neu maddeye bu maksadla 26 ncı bir fıkra eklenmiştir.

İktisad encümenince 10 ncü maddeye eklenen 6 numaralı fıkrada yalnız inşaat müteahhidleri tarafından inşaat mahallerinde vücade getirilen atelyeler için verilmiş olan muafiyetin gerek ferdlere, gerek resmî daireler tarafından yapılan inşaat işlerindeki atelyelere de teşmili zarurî görülerek fıkra ona göre değiştirilmiş ve bu yüzden bir vergi ketmiyatına mahal kalmamak üzere, kanunla yazılı şartlara riayet etmeyenler hakkında müeyyide konulmuştur.

Memleketimizde eski bir sanat olan ve son zamanlarda kalkınma vaziyeti gösteren meşin ve sahtiyan imalâtının himayesi maksadile lâyiha metninde yazılı şartları haiz olan dabakhanelerin muafiyeti için 7 numaralı fıkra eklenmiştir.

Aile istihsallerini himaye etmek ve memleketimizde ötedenberi müesses ev sanayiini tazyik

etmemek maksadını istihdaf eden 11 nci maddede, hariçten beşe kadar işçi almağa cevaz verilmesi, bu maksadı ihlâl ederek, bir kısım sanayi vergiden kaçınmak için evlere dağılmasını intaç eyliyeceği nazara alınarak, daha ziyade, yetim ve kimsesiz çocukların iş öğrenmek üzere aileler nezdinde çalışmaları halinde muafiyetin zail olmamasını teğmin için İktisad encümeni tarafından ilâve edildiği anlaşılan bu kaydın (3 işçi) ile takyidi halinde takib edilen maksad hâsıl olacağı gibi bu yüzden zuhuru muhtemel suistimaller de tahdid edilmiş bulunacağı düşünülerek madde buna göre değiştirilmiştir.

Meşin ve sahtiyan imalâtı için 10 neu maddeye müstakil bir muafiyet fıkrası konulmuş olduğundan, meşin ve sahtiyan imalâtı bu maddeden çıkarılmış nebati ve hayvani yağların, gaz ve benzinlerin karıştırılması suretile vücuda getirilen mahlûtlar 9 neu maddenin 18 nci fıkrasile vergiden muaf tutulmuş olması ve bunların muayyen marka altında satılmaları muafiyetlerini ihlâl edemeyeceği tabii görülmesi dolayısıyla maddenin A fıkrasında parantez içinde buna dair ilâve edilmiş olan ihtirazî kayid de tayyedilmiştir.

15 nci maddede akraba ve şerikler meyanına memur ve müstahdemlerin de ilâvesi lüzumlu görülerek madde ona göre değiştirilmiştir.

16 ve 17 nci maddeler Hükûmetin teklifi veçhile kabul edilmiş, 18 nci maddenin D fıkrasında ücret üzerinden vergiye tâbi tutulacak ameliyeler arasına Maliye encümeni tarafından ilâve edilmiş olan derilerin temizlenmesi işinin yalnız küçük baş hayvan derilerine hasrı maksada kâfi görülmediğinden fıkradan (küçük baş) kaydı tayyolunarak mutlak bırakılması tensib edilmiştir. 19, 20, 23, 24, 27, 28 ve 29 neu maddeler İktisad encümeninin ve 22, 25, 26 nci maddeler de Hükûmetin teklifi veçhile kabul edilmiştir. 30 neu maddede mevzubahs edilen toptancılar vergiye tâbi toptancıardan olmadığı ve Hükûmet lâyihasının 7 nci maddesindeki toptancı tarifi de İktisad encümenince değiştirilmiş bulunduğu eihetle 30 neu maddede yazılı toptancıların, tatbikatta ihtilâfa mahal kalmaması için bir tarifi yapılmıştır.

Hükûmet lâyihasında, vergiye tâbi mamulâtın müesseselerden sevkiyatını, gayri muayyen zaman ve yerlerde kontrole tâbi tutmak suretile müesseselerden vergi defterlerine kayde-

dilmeden bir kısım mamulâtın çıkarılması suretile yapılan kaçaklıkları meydana çıkarmak ve meni vukuunu teğmin etmek maksadile bu mamulâtın şehir dahilinde bir yollama puslasile nakledilmesi hakkında 31 nci maddeye konulmuş olan hüküm diğer encümenlerce çıkarılmış ise de müesseselerde yapılagelen kaçaklıkları önlemek üzere idareye böyle salâhiyete verilmesi yerinde ve lüzumlu görülmüş ve esasen buğdayı koruma vergisinde halen böyle bir kontrol usulü de tatbik edilmekte ve iyi neticeler vermekte bulunmuş olduğundan, yalnız şehir dahilinde ve sınaî müesseselere maksur olmak üzere yollama puslası kullanılması mecburiyetinin kabulü encümenimizce tensib edilerek 31 nci madde bu şekilde değiştirildiği gibi muamelelerin defterlere kaydı için iki günlük bir mühlet de kâfi olub aksi halde alınan tedbirlerin ve lâyhada derpiş edilen kontrol esaslarının müessiriyetini teğmine imkân olamayacağı aşikâr bulunmuş olduğundan, muamelelerin kayid müddeti de iki gün olarak tesbit edilmiştir. Bu maddede yapılan değişiklikler dolayısıyla 32, 35, 42 nci maddeler de değiştirilmiş ve Hükûmetin 49 neu maddesinin de tadilen kabulü lâzımgelmiştir.

33, 34, 37, 38, 39, 41, 43, 45 ve 48 nci maddeler Hükûmetin, 40 ve 44 nci maddeler İktisad encümeninin ve 47 nci madde Adliye encümeninin teklifleri veçhile kabul edilmiş, 46 nci madde de faturalara aid bir kayid ilâvesile Adliye encümeninin teklifi dahilinde kaleme alınmıştır.

Yollama pusulalarının kabulü dolayısıyla lâyhada ibkası lâzımgelen Hükûmetin 49 neu maddesi Encümenimizin metnine alındığından müteakib madde numaralarının değiştirilmesi icab etmiş ve bu suretle 62 nci maddeye kadar birer numara değişikliği yapılmak suretile Adliye encümeninin 49 neu maddesi 50 nci madde olarak, İktisad encümeninin 50 nci maddesi, 51 nci madde olarak, Adliye encümeninin 51 nci maddesi 52 nci madde olarak, İktisad encümeninin 54 nci maddesi 55 nci madde olarak ve Hükûmetin 53, 54 ve 56 ilâ 60 nci maddeleri de aynen kabul olunmuştur.

Banka ve sigortaların muameel vergisine taalluk eden ikinci kısımda vergi mevzuuna taalluk eden 63 nci maddenin müzakeresi sırasında sigorta şirketlerinin gerek bankalara tevdi ettikleri paralar mukabilinde, gerek gayri menkul

emval ipoteği mukabilinde aldıkları faizlerin ve asıl sigorta muamelesinin haricinde yaptıkları muamelelerden lehlerine aldıkları mebalığın muamele vergisi mevzuuna dahil bulunmadığı yolunda kaza mercilerince kanunun maksadına ve ruhuna uygun olmayan bazı içtihadları bertaraf etmek üzere bu mebalığın vergiye tâbi olduğunu maddede daha açık bir şekilde yazılması teklif edilmişse de maddenin bu muameleleri daha şümulüne alan mutlak ve geniş bir ifade ile tertib edilmiş olduğu ve bu hususta hiç bir suretle iştibaha ve tereddüde mahal bırakmayacak derecede şamil bir hükümü muhtevi olduğu neticesine varılarak maddenin aynen kabulü ile keyfiyetin mazbataya derci tensib edilmiştir.

65, 66, 67, 69, 71, 72, 73, 74, 75, 77, 78, 79, 82, 83, 84, 86 ncı maddeler Hükûmetin, 64, 68, 70, 76, 85, 89 ncü maddeler İktisad encümeninin 80, 81 ve 87 ncı maddeler de Adliye encümeninin, 88 ncı madde Maliye encümeninin teklifi veçhile kabul edilmiştir.

90 ncı madde, memleket içinde imalolunan hava ve su merakibinde kullanılan ve eenebi memleketlerden idhal olunan yedek ve tecdid parçalarında muafiyetten istifadesi maksadile 5 ncı fıkrada bir değişiklik yapılmıştır.

91 ncı madde İktisad encümeninin, 92 ve 96 ncı maddeler Gümrük ve inhisarlar encümeninin 93, 94, 95, 97, 98, muvakkat 1, 2 ve 3 ncü maddeler Hükûmetin teklifi veçhile kabul olunmuştur.

Muvakkat 4 ncü madde esas itibarile Adliye encümeninin teklifi veçhile kabul edilmekle beraber, yeniden mükellefiyete girecek müesse-

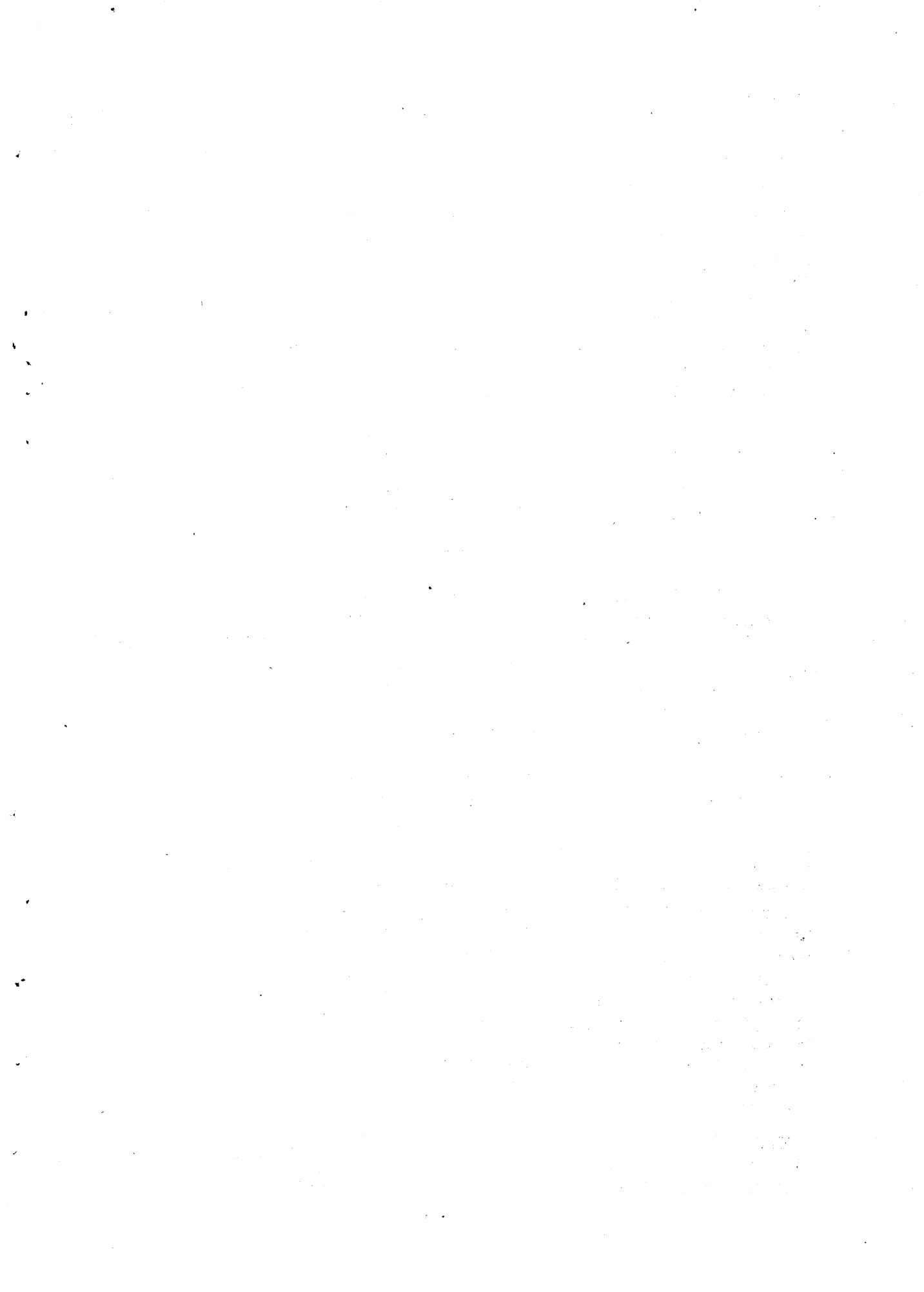
selerle mükellefiyetten çıkacak müesseselerin kanunun meriyete girdiği tarihte ellerinde stokların vergiye tâbi bulduklarını tebarüz ettiren Hükûmetin muvakkat 4 ncü maddesinin sonundaki hükümlerin de bu maddeye derci lüzumlu görülmüş ve madde bu şekilde yeniden yazılmıştır.

99 ncü madde İktisad encümeninin ve 100, 101 ncı madde de Hükûmetin teklifi veçhile kabul edilmiştir.

Lâyiha bu değişikliklerle Umumî Heyetin tasvibine arz olunmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Reis	R. V.	M. M.
Kırklareli	Kastamonu	Kocaeli
B. Denker	T. Coşkan	Salâh Yargı
Kâtib		
İstanbul	Bolu	Bursa
F. Öymen	Dr. Z. Ülgen	Nevzad Ayas
Diyarbakır	Elâziğ	Giresun
R. Bekit	Fethi Altay	M. Akkaya
Gümüşane	İçel	İsparta
D. Sakarya	T. C. Beriker	R. Ünlü
Kayseri	Kayseri	Konya
F. Baysal	S. H. Ürgüblü	A. R. Türel
Kütahya	Malatya	Maras
A. Tiridoğlu	M. Öker	M. Bozdoğan
Muğla	Muş	Seyhan
H. Kitabcı	Ş. Ataman	D. Arıkoğlu
Seyhan	Trabzon	Yozgad
N. Eldeniz	Sırrı Day	A. Sungur
	Yozgad	
	S. İçöz	

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Muamele vergisi kanun lâyihası
Mükellefiyetin şumulü

MADDE 1 — Türkiye dahi-
linde imâl edilen maddelerle
yabancı memleketlerde imâl
edilib Türkiyeye idhal olunan
maddelerden bankaların, ban-
kerlerin ve sigorta şirketlerinin
bilûmum muamelelerinden bu
kanunda yazılı esaslar daire-
sinde muamele vergisi alınır.

BİRİNCİ KISIM

Türkiyede imâl olunan madde-
lerden alınan muamele vergisi

Birinci fasıl

Verginin mevzuu

MADDE 2 — Türkiye dahi-
linde imal edilen maddelerin
aşağıda yazılı :

- 1) Sinaî müesseselerle bun-
ların toptancı filyal, şube ve
satış mağazaları,
- 2) Sinaî müesseselere imalât
yaptıran toptancı ticarethane-
lerle müteahhidler;
- 3) Sinaî müesseselerden veya
bunların filyal, şube, satış ma-
ğazalarından doğrudan doğru-
ya veya komisyoncu, simsar
gibi mutavassıtların delâletile
mal alan toptancı ticarethane-
ler ile müteahhidler;
- 4) Satın aldığı malı sinaî mü-
essesede teslim suretile satış ya-
pan toptancı ticarethanelerden
mal alan toptancı ticarethane-
ler ile müteahhidler :

Tarafından teslimi muamele
vergisine tâbidir.

MADDE 3 — İkinci madde-
nin 2, 3 ve 4 ncü fıkralarında
yazılı müteahhidler ile toptancı

İKTİSAD ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Muamele vergisi kanun lâyihası
Mükellefiyetin şumulü

MADDE 1 — Hükûmetin
teklifi aynen

BİRİNCİ KISIM

Türkiyede imal olunan madde-
lerden alınan muamele vergisi

Birinci fasıl

Verginin mevzuu

MADDE 2 — Türkiye dahi-
linde imal edilen maddelerin :

- I) Sinaî müesseseler;
- II) Sinaî müesseselere imalât
yaptıran toptancı ticarethane
ve müteahhidler;
- III) Sinaî müesseselerden ve-
ya bunların filyal, şube veya
satış mağazalarından doğrudan
doğruya veya komisyoncu, sim-
sar gibi mutavassıtların delâle-
tile mal alan toptancı ticaret-
hane ve müteahhidler;
- IV) I ve II işaretli fıkralar-
da yazılı mükelleflerin toptan
ve perakende satış yapan fil-
yal, şube ve satış mağazaları;
- V) III işaretli fıkrada yazılı
mükelleflerin toptancı filyal,
şube ve satış mağazaları;
tarafından teslimi muamele ver-
gisine tâbidir.

MADDE 3 — İkinci madde-
de yazılı yerlerden aldığı mal-
ları depo, ambar ve mağazala-

GÜMRÜK VE İNHİSARLAR ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Muamele vergisi kanun lâyihası
Mükellefiyetin şumulü

MADDE 1 — Hükûmetin tek-
lifi aynen

MADDE 2 — İktisad encü-
meninin ikinci maddesi aynen

MADDE 3 — İktisad encü-
meninin üçüncü maddesi aynen

ADLİYE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

*Muamele vergisi kanun lâyihası
Mükellefiyetin şümülü*

MADDE 1 — Hükûmetin teklifi aynen.

BİRİNCİ KISIM

Türkiyede imal olunan maddelerden alınan muamele vergisi

Birinci fasıl

Verginin mevzuu

MADDE 2 — İktisad encümeninin teklifi aynen.

MADDE 3 — İktisad encümeninin teklifi aynen.

MALİYE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

*Muamele vergisi kanun lâyihası
Mükellefiyetin şümülü*

MADDE 1 — Hükûmetin teklifi aynen.

BİRİNCİ KISIM

Türkiyede imal olunan maddelerden alınan muamele vergisi

Birinci fasıl

Verginin mevzuu

MADDE 2 — İktisad encümeninin teklifi aynen.

MADDE 3 — İktisad encümeninin teklifi aynen.

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

*Muamele vergisi kanun lâyihası
Mükellefiyetin şümülü*

MADDE 1 — Hükûmetin teklifi aynen

BİRİNCİ KISIM

Türkiyede imal olunan maddelerden alınan muamele vergisi

Birinci fasıl

Verginin mevzuu

MADDE 2 — İktisad encümeninin teklifi aynen

MADDE 3 — İktisad encümeninin teklifi aynen

Hü.

İk. E.

G. İ. E.

ticarethanelerden mal alan müteahhidlerin ve toptancı ticarethanelerin teslimatı da muamele vergisine tâbidir.

rına idhal etmeden doğrudan doğruya satan ve teslim eden veya ettiren toptancı ticarethane ve müteahhidlerin teslimatı da muamele vergisine tâbidir.

MADDE 4 — Sınâî müesseselerin veya bu müesseselere imalât yaptırın toptancı ticarethanelerin perakende satış yapan fiyâl, şube, satış mağazalarının teslimatı da muamele vergisine tâbidir.

MADDE 4 — Vergiye tâbi sınâî müessese veya toptancı ticarethane sahibinin akrabalarına ve bunlar şirket halinde ise şeriklerine veya şeriklerinin akrabalarına aid olub bu müessese veya ticarethanelerin mallarını satan satış mağazaları, sınâî müessese veya toptancı ticarethanenin satış mağazası hükmündedir. Sınâî müessese veya toptancı ticarethane sahibinin veya akrabalarının veya şeriklerinin iştirak ettikleri veya hissedar buldukları şirketlere (hissedarı on kişiden fazla anonim, limited ve kooperatif şirketler hariç) aid olub sınâî müessese veya toptancı ticarethanenin mamulâtını satan mağazalar dahi sınâî müessese veya toptancı ticarethanenin satış mağazası addolunur. Bu fıkra yazılı satış mağazalarının, mamulâtını sattıkları sınâî müessese veya toptancı ticarethaneden maada mahallerden aldıkları malları da satmaları bu vasıflarını değiştirmez.

Yukarıki fıkra yazılı sınâî müessese veya toptancı ticarethanelerin şirket veya akrabalarına aid perakende satış mağazaları ile mezkûr müessese ve ticarethanelerin veyahud şirket veya akrabalarının iştirak ettikleri şirketlere aid (hissedarı ondan fazla olan anonim ve kooperatif şirketler hariç) perakende satış mağazaları, sınâî müessese veya toptancı ticarethanenin satış mağazası hükmündedir.

Vergiye tâbi sınâî müesseselerin, bir takvim yılı içinde tek bir sınâî müessese veya ticarethane veya müteahhide teslim ettiği mamulâtın bedeli, otuz bin lirayı geçmemekle beraber, sınâî müessesenin aynı takvim yılı içindeki teslimatının en az dörtte birine baliğ olduğu takdirde bu mamulâtın satış bedelleri resen takdir komisyonunca 19 ncu maddede yazılı unsurlar nazarı dikkate alın-

MADDE 4 — İktisad encümeninin dördüncü maddesi ay-

Ad. E.

Mal. E.

B. E.

MADDE 4 — İktisad encümeninin teklifi aynen.

MADDE 4 — İktisad encümeninin teklifi aynen.

MADDE 4 — İktisad encümeninin teklifi aynen.

mak üzere takdir olunacak emsal satış bedelinden d n olmaz. Noksan ise farkı üzerinden sınaî müesseseye ayrıca vergi tarholunur.

İkinci maddenin III işaretli fıkrasında yazılı mükelleflerle bunlara aid toptancı filyal, şube ve satış mağazaları, bir takvim yılı içinde bir sınaî müesseseden veya bunun filyal, şube ve satış mağazalarından alınan malların dörtte birinden fazlasını tek bir sınaî müessese veya ticarethane veya müteahhide satarlarsa bu malların satış fiyatları, mezkûr satışların yapıldığı sene içinde diğer şahıs veya ticarethanelere satılmış olan mütebaki malların vahid satış fiyatlarının vasatinden aşağı olamaz; ve aşağı ise vasatî satış fiyatına göre bulunan bedel vergiye matrah olur. Bir sınaî müessese veya bunun filyal, şube ve satış mağazalarından alınan malların tamamı tek bir şahıs veya ticarethaneye satılmış ise bu malların satış bedeli, 19 ncu maddede yazılı unsurları nazarı dikkate alarak resen takdir komisyonunca tayin olunacak emsal satış bedelinden aşağı olamaz; aşağı ise resen takdir komisyonununun tayin edeceği bedel vergiye matrah ittihaz edilir.

MADDE 5 — Bu kanuna göre imal, bir maddenin terki bini, vasfını, hassalarını veya şeklini değiştirmek suretile işlenmesidir. Bu suretle işlenen maddelere mamul madde ve bunu vücude getiren müesseselere sınaî müessese denilir. İmal esnasında hâsıl olan t li maddelerle döküntüler de mamul mad-

MADDE 5 — Bu kanuna göre imâl bir maddenin terki bini, vasfını, hassasını veya şeklini değiştirmek suretile işlenmesidir. Bu suretle işlenen maddelere mamul madde ve bunu vücude getiren müesseselere sınaî müessese denilir. İmal esnasında hâsıl olan tali maddelerle döküntüler de ma-

MADDE 5 — İktisad encümeninin beşinci maddesi aynen

Ad. E.

Mal. E.

B. E.

MADDE 5 — İktisad encümeninin teklifi aynen.

MADDE 5 — İktisad encümeninin teklifi aynen.

MADDE 5 — İktisad encümeninin teklifi aynen.

Hü.

de hükmündedir. İmalin, makine, alât ve tezgâh veya kabloları ile yapılması, bunların muharrik kuvvetle veyahud beden veya hayvan kuvvetile işletilmesi, imalâtın muvakkat veya daimî şekilde yapılması ve işlenen maddenin müesseseye aid olup olmaması mükellefiyete tesir etmez.

Bu kanuna göre teslim, bir malın mülkiyetinin diğer bir şahsa intikalini ve malın bu şahsa veya gösterdiği diğer bir mahalle irsalini ifade eder.

İbtidai maddesi diğer bir şahsa aid olarak imâl edilen maddelerin o şahsa veya gösterdiği diğer bir mahalle irsalini de teslim hükmündedir.

MADDE 6 — Bir sınaî müessesenin kendi mamulâtını, asıl iştiğal mevzuu olan imalât haricinde müessesenin ihtiyaçlarında kullanması veya müessese sahibinin ve müessese bir şirkete aid ise şeriklerinin hususî ihtiyaçlarında istihlâk etmek üzere müesseseden mal almaları veyahud, ikramiye, teberrü, prim ve sair namlar altında başkalarına vermeleri, mamulâtın satılmak üzere fiyallere, şubelere veya satış mağazalarına veyahud komisyonlara gönderilmesi de bu kanuna göre teslim sayılır.

Hakikî veya hükmi şahısların yol, bina, kanalizasyon inşaatı ve emsali işlerde taahhüdünü ifa için kendi mamulâtlarını sarfetmesi bu kanuna göre keza teslim addolunur.

Bu madde hükmü ikinci, üçüncü ve dördüncü maddelerde yazılı müessese ve ticaretha-

İk. E.

mul madde hükmündedir. İmalin makine, alât, tezgâh veya kabloları ile yapılması, bunların muharrik kuvvetle veyahud beden veya hayvan kuvvetile işletilmesi, imalâtın muvakkat veya daimî şekilde yapılması ve işlenen maddenin müesseseye aid olup olmaması mükellefiyete tesir etmez.

Bu kanuna göre teslim bir malın mülkiyetinin diğer bir hakikî veya hükmi şahsa intikalini ve malın bu şahsa veya gösterdiği diğer bir mahalle tevdi veya irsalini ifade eder.

Hakikî veya hükmi bir şahıs tarafından verilen ibtidai maddeden vücutte getirilen mamulâtın o şahsa veya gösterdiği diğer bir mahalle tevdi veya irsalini de teslim hükmündedir.

MADDE 6 — Bir sınaî müessesenin kendi mamulâtını, iştiğal mevzuu olan imalât haricinde, müessesenin ihtiyaçlarında kullanması, veya müessese sahibinin ve müessese bir şirkete aid ise şeriklerinin hususî ihtiyaçlarında istihlâk etmek üzere müessesenin mamulâtını alması veya giriştikleri taahhüdün (inşaat taahhüdü de dahil) ifasında müessesenin mamulâtını sarfetmesi veya hud mamulâtın ikramiye, teberrü, prim ve sair namlar altında başkalarına verilmesi, mamulâtın satılmak üzere fiyallere, şubelere satış mağazalarına veyahud komisyoncularına gönderilmesi de bu kanuna göre teslim sayılır.

Sınaî müesseselerden mada ikinci, üçüncü ve dördüncü maddede yazılı mükelleflerin vergiye tâbi mamullerini yukarıki fıkrada yazılı şekillerde

G. İ. E.

MADDE 6 — İktisad encümeninin altıncı maddesi aynen

Ad. E.

Mal. E.

B. E.

MADDE 6 — İktisad encümeninin teklifi aynen.

MADDE 6 — İktisad encümeninin teklifi aynen.

MADDE 6 — İktisad encümeninin teklifi aynen

Hü.

nelere de şamildir.

MADDE 7 — Toptan veya perakende olarak aldığı esyayı umumiyet üzere, doğrudan doğruya müstehliklere satmayıp mutavassıtlara veya sınaî müesseselere toptan veya perakende satanlar bu kanunun tatbikinde toptancı sayılır; bunların müstehlike de mal satması toptancı vasfını değiştirmez.

Bu kanunda zikredilen müteahhid tabirile 2395 sayılı kanunun 8 nci maddesinin bir numaralı fıkrasına dahil olan müteahhidler kastedilmiştir.

İk. E.

kullanmaları da bu kanuna göre teslim sayılır.

MADDE 7 — Vergiye tâbi bir veya müteaddid sınaî müesseseye iptidâi madde vererek yaptırdığı mamulâtın veyahud bir veya müteaddid sınaî müesseseden veya bunların filyal, şube veya satış mağazalarından aldıkları mamulâtın bedeli bir takvim yılı içinde otuz bin lirayı geçen ticarthane veya müteahhidler bu kanunun tatbikinde toptancı sayılır. Otuz bin liranın tayinine esas olacak bedel, imalât veya satışı yapan sınaî müesseselerin veya bunların filyal, şube ve satış mağazalarının satış bedelidir.

Bu kanunda zikredilen müteahhid tabirile, 2395 sayılı kanunun sekizinci maddesinin bir numaralı fıkrasında yazılı müteahhidler kastedilmiştir.

Bir takvim yılı içinde hem sınaî müesseselere iptidâi madde vererek mamulât yaptıran hem de sınaî müesseselerle bunların filyal, şube veya satış mağazalarından mal alanlar için otuz bin liranın hesabında, yaptırılan ve alınan mamulât bedellerinin mecmuu nazarı dikkate alınır.

Bu maddede yazılı toptancıların ve müteahhidlerin sınaî müesseselere iptidâi madde vererek yaptırdıkları veya sınaî müesseselerle bunların filyal, şube veya satış mağazalarından aldıkları mamulât haricinde, başka mahallerden aldıkları mamulât, otuz bin liranın hesabında dahil edilmez.

İnşaat müteahhidleri munhasıran taahhüd işlerinde kullanılmak ve harice satmamak ve-

G. İ. E.

MADDE 7 — İktisad encümeninin yedinci maddesi aynen

Ad. E.

MADDE 7 — İktisad encümeninin teklifi aynen.

Mal. E:

MADDE 7 — İktisad encümeninin teklifi aynen.

B. E.

MADDE 7 — İktisad encümeninin teklifi aynen.

Hü.

İk. E.

G. İ. E.

MADDE 8 — Bir şirket veya sınaî müessesenin idaresi altında veya ona tâbi olarak mezkûr şirket veya sınaî müessese-ye aid bir veya müteaddid şubeleri veya satış mağazalarını işleten şirketler, bu kanunun tatbikinde fiyâl sayılır.

Sermayesinin en az yarısı veyahud şürekâ veya hissedarlar heyeti umumiyesindeki reylerin mutlak ekseriyeti doğrudan doğruya veya mutavassıt şahıslar vasıtasile diğer bir şirketin veya sınaî müessesenin elinde bulunan veyahud şirket umuru hakkında karar ittihaz etmek salâhiyeti aynı suretle diğer bir şirket veya sınaî müesseseye aid olan şirketler, o sınaî müessese veya şirketin idaresi altında veya ona tâbi addolunur.

Mutavassıt şahıs tâbiri idare eden şirket veya sınaî müessesenin idare salâhiyetini haiz uzuvlarının; müdür, memur ve müstahdemlerini; bunların usul ve furu ile karı veya kocalarının ve idare eden şirket ve sınaî müessesenin fiyallerini ifade eder.

İkinci fasıl

İstisnalar ve muafiyetler

MADDE 9 — Aşağıda yazılı mamûl maddelerin teslimi muamele vergisinden müstesnadır:

- 1) İmal, alım, satım veya ih-

ya ikramiye, teberru, prim gibi namklar altında başkasına vermemek şartile iptidaî maddesini vererek yaptıkları veya mubayaa ettikleri mamulâtta dolayı bu kanundaki mükellefiyete tâbi değildirler.

MADDE 8 — Bir şirket veya sınaî müessesenin idaresi altında veya ona tâbi olarak mezkûr şirket veya sınaî müessese-ye aid mamulâtı satan şirketler, bu kanunun tatbikinde fiyâl şirket sayılır.

Sermayenin en az yarısı veyahud şürekâ veya hissedarlar heyeti umumiyesindeki reylerin mutlak ekseriyeti doğrudan doğruya veya mutavassıt şahıslar vasıtasile diğer bir şirketin veya sınaî müessesenin elinde bulunan veyahud şirket işleri hakkında karar ittihaz etmek salâhiyeti doğrudan doğruya veya mutavassıt şahıslar vasıtasile diğer bir şirket veya sınaî müesseseye aid olan şirketler, o sınaî müessese veya şirketin idaresi altında veya ona tâbi addolunur.

Mutavassıt şahıs tâbiri, idare eden şirket veya sınaî müessesenin idare salâhiyetini haiz uzuvlarını, müdür, memur ve müstahdemlerini, bunların usul ve fûruunu, karı veya kocalarını ve idare eden şirket veya sınaî müessesenin fiyallerini ifade eder.

İkinci fasıl

İstisnalar ve muafiyetler

MADDE 9 — Aşağıda yazılı mamul maddelerin teslimi muamele vergisinden müstesnadır.

- 1) Hükûmetin teklifi aynen.

MADDE 8 — İktisad encümeninin sekizinci maddesi aynen

MADDE 9 — İktisad encümeninin dokuzuncu maddesi aynen

Ad. E.

Mal. E.

B. E.

MADDE 8 — İktisad encümeninin teklifi aynen.

MADDE 8 — İktisad encümeninin teklifi aynen.

MADDE 8 — İktisad encümeninin teklifi aynen

İkinci fasıl

Istisnalar ve muafiyetler

MADDE 9 — İktisad encümeninin teklifi aynen.

İkinci fasıl

Istisnalar ve muafiyetler

MADDE 9 — Aşağıda yazılı mamul maddelerin teslimi muamele vergisinden müstesnadır.

1 - İmal, alım, satım veya ih-

İkinci fasıl

Istisnalar ve muafiyetler

MADDE 9 — Aşağıda yazılı mamul maddelerin teslimi muamele vergisinden müstesnadır.

1 - İmal, alım, satım veya

Hâ.

İk. E.

G. İ. E.

racı Devlet inhisarında bulunan maddeler (İnhisar idaresince bu maddeler için imâl edilen ve ayrı satılmayan zarflar dahil),

2) Şeker ve glikoz (Şeker fabrikalarınınca şeker satışı için imâl olunan ve ayrı satılmayan zarflar dahil),

3) Havagazı,

4) Deniz, kara ve hava harb teçizatından madud olub efrad tarafından istimâli kanunen memnu olan vesait ve malzeme;

5) Harb gaz maskesi,

6) Tayyare, balon ve her nevi hava gemileri, plânörler ve bunların başka yerlerde kullanılması mümkün olmayan yedek ve tecdid parçaları,

7) Buharlı, motörlü, yelkenli gemiler, yat ve kotralar, kayık, sandal, kik, salaporya, mavna her nevi bahri merakib tekneleri,

8) Duba, köprü, dumbaz, iskele, sal, şat ve saire gibi eşya nakline mahsus deniz vasıtaları, sabih vinçler, tarak vapurları, sabih dok ve elevatörler,

9) Her nevi bahri merakibde kullanılacak makine, motör, kazan ve teferruatı,

2) Hükûmetin teklifi aynen.

3) Havagazı ve elektrik

4) Hükûmetin teklifi aynen.

5) Hükûmetin teklifi aynen.

6) Hükûmetin teklifi aynen.

7) Hükûmetin teklifi aynen.

8) Duba, köprü, her nevi dumbaz, iskele, sal, şat ve saire gibi eşya nakline mahsus deniz vasıtaları, sabih vinçler, tarak vapurları, sabih dok ve elevatörler.

9) Her nevi su merakibinde kullanılacak makine, motör, kazan ve teferruatı,

Ad. E.

Mal. E.

racı Devlet inhisarında bulunan maddeler (İnhisar idaresince bu maddeler için imal edilen ve ayrı satılmayan zarflar dahil)

2 - Şeker ve glikoz (şeker fabrikalarınca şeker satışı için imal olunan ve ayrı satılmayan zarflar dahil)

3 - Havagazı ve elektrik

4 - Deniz, kara ve hava harb teçizatından madud olub efrad tarafından istimali kanunen memnu olan vesait ve malzeme

5 - Harb gaz maskesi

6 - Tayyare, balon ve her nevi hava gemileri, plânörler ve bunların başka yerlerde kullanılması mümkün olmayan yedek, ve tecdid parçaları

7 - Buharlı, motörlü, yelkenli gemiler, yat ve kotralar, kayık, sandal, kik, salaporya, mavna ve her nevi bahri merakib tekneleri

8 - Duba, köprü, her nevi dumbaz, iskele, sal, şat ve saire gibi eşya nakline mahsus deniz vasıtaları, sabih vinçler, tarak vapurları ve dubaları, sabih dok ve elevatörler.

9 - Her nevi su merakibinde kullanılacak makine, motör, kazan ve teferruatı,

B. E.

ihracı Devlet inhisarında bulunan maddeler (bu maddeler için imal edilen ve ayrı satılmayan zarflar dahil).

2 - Şeker ve glikoz (şeker fabrikalarınca şeker satışı için imal olunan ve ayrı satılmayan zarflar dahil).

3 - Havagazı ve elektrik.

4 - Deniz, kara ve hava harb teçizatından madud olub efrad tarafından istimali kanunen memnu olan vesait ve malzeme.

5 - Harb gaz maskesi.

6 - Tayyare, balon ve her nevi hava gemileri, plânörler ve bunların başka yerlerde kullanılması mümkün olmayan yedek, ve tecdid parçaları ve paraşut.

7 - Buharlı, motörlü, yelkenli gemiler, yat ve kotralar, kayık, sandal, kik, salaporya, mavna ve her nevi bahri merakib tekneleri.

8 - Duba, köprü, her nevi dumbaz, iskele, sal, şat ve saire gibi eşya nakline mahsus deniz vasıtaları, sabih vinçler, tarak vapurları ve dubaları, sabih dok ve elevatörler.

9 - A) Sanayi ve maadin işlerinde ve her nevi su merakibinde kullanılan ve neveleri Maliye ve İktisad vekâletlerinin müşterek teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyetince tesbit ve ilân edilecek olan makineler, alât ve edevat ve bunların yedek ve tecdid parçaları,

(Teşviki sanayi muafiyetinden istifade eden sınaî müesseseler tarafından imal edilmek kaydile ve sanayi ve maadin işleriyle su merakibinden başka yerlerde kullanılması

Hü.

İk. E.

G. I. E.

10) Ziraatte kullanılan her nevi makine ve aletler (cins ve neveleri Ziraat ve Maliye vekâletlerince müştereken tayin olunur).

11) Kitab, gazete, mecmua, harita, atlas, coğrafya ve kozmoğrafyaya müteallik mücessem küreler, fenne, talim ve terbiyeye müteallik resimler, plânlar, levhalar, musiki notası ve nota kâğıdı,

12) Takim veya teksif edilmiş veya toz haline getirilmiş şekerli ve şekersiz süt, tereyağ, sadeyağ, yoğurd, peynir, balık konserveleri, kırılmış veya toz haline getirilmiş tuz, kavrulmuş ve döğülmüş kahve, uzun müddet muhafazası mümkün olmayan ve satıldığı yerde istihlâki mutad bulunan yiyecek ve içecek maddeleri, ekmek, peksimet, un haline getirilmeksizin ezilmiş veya kırılmış arpa, me-

10) Hükûmetin teklifi aynen.

11) Kitab, gazete, mecmua, risale, harita, atlas, coğrafya ve kozmoğrafyaya müteallik mücessem küreler, ilme, talim ve terbiyeye müteallik resimler, plânlar, levhalar, maketler, musiki notası ve nota kâğıdı.

12) Tâkim veya teksif edilmiş veya toz haline getirilmiş şekerli ve şekersiz süt, tereyağı, sadeyağ, yoğurt, peynir, balık konservesi, kırılmış veya toz haline getirilmiş tuz, kavrulmuş veya döğülmüş kahve, uzun müddet muhafazası mümkün olmayan ve satıldığı yerde istihlâki mutad bulunan yiyecek ve içecek maddeleri, ekmek, peksimet, hayvan yemi olarak kullanılmak üzere un haline

Ad. E.

Mal. E.

B. E.

10 - Ziraatta kullanılan her nevi makine, aletler ve araba gibi vasıtalar (cins ve neveleri Ziraat ve Maliye vekâletlerince müştereken tayin olunur.)

11 - Kitab, gazete, mecmua, risale, harita, atlas, coğrafya ve kozmoğrafyaya müteallik mücessem küreler, ilme, talim ve terbiyeye müteallik resimler, plânlar, levhalar, maketler, modeller, musiki notası ve nota kâğıdı,

12 - Takim veya teksif edilmiş veya toz haline getirilmiş şekerli ve şekersiz süt, tereyağı, sadeyağ, yoğurt, peynir, balık konservesi, kırılmış veya toz haline getirilmiş tuz, kavrulmuş veya döğülmüş kahve, uzun müddet muhafazası mümkün olmayan ve satıldığı yerde istihlâki mutad bulunan yiyecek ve içecek maddeleri, ekme, peksimed, hayvan yemi olarak kullanılmak üzere un haline

mümkün olanlar hakkında İcra Vekilleri Heyetince tesbit edilecek şartlar dahilinde).

B) Nakliye, tahmil ve tahliye ve kuvvei muharrike istihsal ve nakil tesisatına muktazi olub neveleri Maliye ve İktisad vekâletlerinin müşterek teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyetince tesbit ve ilân edilecek olan malzeme (inşaat malzemesi hariç) ve vesaiti muharrike ve müteharrike ve bunların yedek ve tecdid parçaları (teşviki sanayi muafiyetinden istifade eden sınaî müesseseler tarafından imal edilmek ve teşviki sanayi muafiyetinden istifade eden sınaî müesseseler tarafından kendi ihtiyaçlarında kullanılmak üzere satın alınmak şartile.)

10 - Ziraatte kullanılan her nevi makine, âletler ve araba gibi vasıtalar, (cins ve neveleri Ziraat ve Maliye vekâletlerince müştereken tayin olunur.)

11 - Kitab, gazete, mecmua, risale, harita, atlas, coğrafya ve kozmoğrafyaya müteallik mücessem küreler, ilme, talim ve terbiyeye müteallik resimler, plânlar, levhalar, maketler, modeller, musiki notası ve nota kâğıdı,

12 - Tâkim veya teksif edilmiş veya toz haline getirilmiş şekerli ve şekersiz süt, tereyağ, sadeyağ, yoğurd, peynir, balık konservesi, kırılmış veya toz haline getirilmiş tuz kavrulmuş veya döğülmüş kahve, uzun müddet muhafazası mümkün olmayan ve satıldığı yerde istihlâki mutad bulunan yiyecek ve içecek maddeleri, ekme, peksimet, hayvan yemi olarak kullanılmak üzere un haline

Hü.

lâs ve prina,

13) Temizlenmiş ve işlenmiş barsak,

14) Bilûmum maden cevherleri ve taşlar istihraç, izabe ve tasiye dolayısıyla (kok, sömük hariç),

15) İçi ateş tuğlasız saç soba, Kütahya tipi ve üzeri resim ve nakışlarla işlenmiş vazo, tabak, saksı ve emsali çini mamulâtı,

16) Şark halısı, kilimi ve kegesi, kasket,

17) Eczanelerde imâl edilip perakende olarak satılan ilaçlar,

18) Vergiye tâbi olmayan veya muamele vergisi ödenmiş bulunan nebatî, hayvanî ve madenî yağların, gaz ve benzinlerin karıştırılması suretile vücade getirilen mahlutlar,

19) Ağaç rende talaşı, tomruktan biçilen kereste (boyanmış, katran vesair kimyevî mayilere batırılmış, rendelenmiş veya oluk ve lâmba açılmış olmamak şartile), yol ve yapı inşaatında kullanılmak üzere ihzar edilmiş taşlar ve harçlar,

20) Odun kömürü,

21) Bir kilogramı azamî dört bin metreyi geçmeyen kaskam iplikleriyle bir kilogramı azamî üç bin metreyi geçmeyen Strayhgarn iplikleri,

22) Her türlü tuğla ve kiremid,

23) Sabun (tuvalet sabunu hariç),

İk. E.

G. İ. E.

getirilmeksizin ezilmiş veya kırılmış hububat ve bakliyat, melas, prina,

13) Hükûmetin teklifi aynen.

14) Bilûmum maden cevherleri ve taşlar, kok ve sömük (istihraç, izabe ve tasiye dolayısıyla)

15) Her türlü soba (elektrik ve havagazı sobaları hariç), Kütahya tipi ve üzeri resim ve nakışlarla işlenmiş vazo, tabak, saksı ve emsali çini mamulâtı,

16) Şark halısı, kilimi ve kegesi.

17) Hükûmetin teklifi aynen.

18) Hükûmetin teklifi aynen.

19) Ağaç rende talaşı, biçilmiş kereste (boyanmış, katran ve sair kimyevî mayilere batırılmış, rendelenmiş, oluk ve lâmba açılmış olmamak şartile) yol ve yapı inşaatında kullanılmak üzere ihzar edilmiş taşlar ve harçlar.

20) Hükûmetin teklifi aynen.

21) Hükûmetin teklifi aynen

22) Hükûmetin teklifi aynen

23) Hükûmetin teklifi aynen

24) Kasket

25) Şahmerdan

Ad. E.

Mal. E.

B. E.

getirilmeksizin ezilmiş veya kırılmış hububat ve bakliyat, melâs, prina, kepek,

13 - Temizlenmiş ve işlenmiş bağırsak,

14 - Bilûmum maden cevherleri ve taşlar, kok ve sômikok (istihraç, izabe ve tasfiye dolayısıyla),

15 - Her türlü soba (elektrik ve havagazi sobaları hariç), Kütahya tipi ve üzeri resim ve nakışlarla işlenmiş vazo, tabak, saksı ve emsali çini mamulâtı,

16 - Şark halısı, kilimi ve keçesi,

17 - Eczanelerde imal edilip perakende olarak satılan ilaçlar,

18 - Vergiye tâbi olmayan veya muamele vergisi ödenmiş bulunan nebatî, hayvanî ve madenî yağların, gaz ve benzinlerin karıştırılması suretile vücade getirilen mahlûtlar,

19 - Ağaç rende talaşı, biçilmiş kereste (boyanmış, katran ve sair kimyevî mayilere batırılmış, rendelenmiş, oluk ve lâmba açılmış olmamak şartile) yol ve yapı inşaatında kullanılmak üzere ihzar edilmiş taşlar ve harçlar.

20 - Odun kömürü,

21 - Bir kilogramı azamî dört bin metreyi geçmeyen kaskam ipliklerle bir kilogramı azamî üç bin metreyi geçmeyen Strayhgarn iplikleri,

22 - Her türlü tuğla ve kiremid,

23 - Sabun (tuvalet sabunu hariç).

24 - Kasket,

25 - Şahmerdan,

tirilmeksizin ezilmiş veya kırılmış hububat ve bakliyat, melâs, prina, kepek,

13 - Temizlenmiş ve işlenmiş bağırsak,

14 - Bilûmum maden cevherleri ve taşlar (istihraç, izabe ve tasfiye dolayısıyla) kok, sômikok ve biriket kömürleri,

15 - Her türlü soba (elektrik ve havagazi sobaları hariç), Kütahya tipi ve üzeri resim ve nakışlarla işlenmiş vazo, tabak, saksı ve emsali çini mamulâtı,

16 - Şark halısı, kilimi ve keçesi, velense,

17 - Eczanelerde imal edilip perakende olarak satılan ilaçlar,

18 - Vergiye tâbi olmayan veya muamele vergisi ödenmiş bulunan nebatî, hayvanî ve madenî yağların, gaz ve benzinlerin karıştırılması suretile vücade getirilen mahlutlar, ispirto ve benzin karıştırılması suretile vücade getirilen mahlutlar.

19 - Ağaç, rende talaşı, yol ve yapı inşaatında kullanılmak üzere ihzar edilmiş taşlar ve harçlar,

20 - Odun kömürü,

21 - Bir kilogramının uzunluğu azamî altı bin metreyi geçmeyen kaşgam ve pamuk ipliklerle bir kilogramının uzunluğu azamî dört bin metrik numaraya kadar olan strayhgarn iplikleri,

22 - Her türlü tuğla ve kiremit, ateştüğlası ve harçları,

23 - Sabun (Tuvalet sabunu hariç),

24 - Kasket,

25 - Tıbbî ve ispençiyarî

Hü.

İk. E.

G. İ. E.

26) Tıbbî ve ispençiyarî müstahzarlar, dış macunu, suyu ve tozu (tıbbî ve ispençiyarî müstahzar ruhsatnamesini haiz olsalar dahi saç boyası, lösyonu ve suyu, şampuvan ve biriyantin, krem, pomat, ruj, pudra, tırnak boyası ve cilâsı, kozmetik, düzgün, sürme ve emsali itriyat ve tuvalet levazımı, bu muafiyetten istifade edemezler)

MADDE 10 — Aşağıda yazılı müesseseler muamele vergisinden muafıtır.

1) Yerli mahsulleri tâsir ederek yağ istihsal eden fabrika ve imalâthaneler (tâsir ve tasfiye işlerini bir arada yapanların yalnız tâsir ameliyeleri), Prina fabrikaları. (Tasfiye muamelesinden alınacak vergi yalnız tâsirle tasfiye kıymeti arasındaki farkdan alınır).

2) Hububatı, nebatî ve hayvanî mahsulleri, kuru yemişleri kabuk, çöp ve kıllarından, pamuğu çekirdeğinden ayıran, ayıklayan, temizleyen, eleyen, havalandıran, kurutan, tuzlayan ve üzümü boyayan müesseseler (çeltik, kuş tüyü, sunî ipek, sunî yün ve sunî pamuk imal yerleri hariç),

3) 9 ncu maddenin 6 ,7, 8, 9 ve 10 ncu fıkralarında yazılı vesaitin ve bu vesaitte kullanılan makine ve âletlerin tamiratını ve her türlü montaj işi yapan müesseseler (yalnız bu işlerden dolayı),

4) Fotoğrafhaneler, film imalâthane ve stüdyoları,

5) Munhasıran halkın kendi

MADDE 10 — Aşağıda yazılı müesseseler muamele vergisinden muafıtır :

1) Yerli mahsulleri ve prina-yı tasir veya tasfiye ederek yağ istihsal eden müesseseler (munhasıran bu işlerinden dolayı)

2) Hububatı, nebatî ve hayvanî mahsulleri, kuru yemişleri kabuk, çöp ve kıllarından, pamuğu çekirdeğinden ayıran, ayıklayan, temizleyen, eleyen, havalandıran, kurutan, tuzlayan ve üzümü boyayan müesseseler, su ile müteharrik bulunan çeltik dinkleri (bu işlerinden dolayı kuş tüyü, sunî ipek, sunî yün ve sunî pamuk imal yerleri mamulâtı muamele vergisine tâbidir.)

3) Hükûmetin teklifi aynen

4) Hükûmetin teklifi aynen

5) Hükûmetin teklifi aynen

MADDE 10 — İktisad encümeninin onuncu maddesi aynen

Ad. E.

Mal. E.

B. E.

26 - Tıbbî ve ispençiyarî müstahzarlar, diş macunu, suyu ve tozu (tıbbî ve ispençiyarî müstahzar ruhsatnamesini haiz olsalar dahi saç boyası, losyonu ve suyu, şampuvan ve biriyantin, krem, pomat, ruj, pudra, tırnak boyası ve cilâsı, kozmatik, düzgün, sürme ve emsali itriyat ve tuvalet levazmı, bu muafiyetten istifade edemezler).

MADDE 10 — İktisad encümeninin teklifi aynen

MADDE 10 — İktisad encümeninin teklifi aynen.

müstahzarlar, diş macunu, suyu ve tozu (Tıbbî ve ispençiyarî müstahzar ruhsatnamesini haiz olsalar dahi saç boyası, losyonu ve suyu, şampuvan ve biriyantin, krem, pomat, ruj, pudra, tırnak boyası ve cilâsı, kozmatik, düzgün, sürme ve emsali itriyat ve tuvalet levazmı, bu muafiyetten istifade edemezler),

26 - Gliserin.

MADDE 10 — Aşağıda yazılı müesseseler muamele vergisinden muafıdır :

1) Yerli mahsulleri ve prinayı tasir veya tasfiye ederek yağ istihsal eden müesseseler (Munhasıran bu işlerinden dolayı),

2) Hububatı, nebatî ve hayvanî mahsulleri, kuru yemişleri, kabuk, çöp ve kıllarından, pamuğu çekirdeğinden ayıran, ayıklayan, temizleyen, eleyen, havalandıran, kurutan, tuzlayan ve üzümü boyayan müesseseler, su ile müteharrik bulunan çeltik dinkleri (Bu işlerinden dolayı kuş tüyü, sunî ipek, sunî yün ve sunî pamuk imal yerleri mamulâtı muamele vergisine tâbidir),

3) 9 ncu maddenin 6, 7, 8, 9 ve 10 ncu fıkralarında yazılı vesaitin ve bu vesaitte kullanılan makine ve aletlerin tamirâtı ve her türlü montaj işi yapan müesseseler (Yalnız bu işlerden dolayı),

4) Fotoğrafhaneler, filim imalâthane ve stüdyoları,

5) Munhasıran halkın kendi

Hü.

ihtiyaçları için getirdikleri hububatı öğüten, fırınlara, un ve zahire tüccarlarına hububat öğütmeyen ve kendi hesaplarına hububat öğütüb satmayan yel ve su ile müteharrik valssiz eleksiz değirmenlerle muharrik kuvveti kırk beygiri geçmeyen aynı şartları haiz eleksiz, valssiz motörlü değirmenler (bu değirmenlerde zatî ihtiyaç için öğütülen unlar satılığa çıkarılırsa bu unlardan vergi alınır).

İk. E.

6) İnşaat müteahhidleri tarafından, kendi teahhüd işlerinde kullanacakları mamulâtı vücutte getirmek üzere inşaat yerlerinde kurulan atelyeler (harice imalât ve satış yapmamak veya ikramiye, teberru, prim ve saire namı altında başkalarına vermemek kayid ve şartile)

G. İ. E.

MADDE 11 — Aynı evde ikamet eden aile efradı tarafından, munhasıran ikametgâh dahilinde icra edilmek ve muharrik kuvvet (muharrik kuvvetle işleyen dikiş makineleri hariç) veya işçi kullanılmamak şartile iplik, halı, kilim, havlu, örtü, çorap ve mensucat gibi örgü ve dokuma işleriyle dantelâ ve nakış işleri, hasırcılık ve sepetçilik mamulâtı, ip ve urgan .

MADDE 11 — Aynı evde ikamet eden aile efradı tarafından münhasıran ikametgâh dahilinde icra edilmek ve muharrik kuvvet kullanılmamak (Muharrik kuvvetle işleyen dikiş makineleri hariç) ve hariçten alacağı işçi beşi geçmemek şartile iplik, halı, kilim, havlu, örtü, çorap ve mensucat gibi örgü ve dokuma işleriyle dantela ve nakış işleri, hasırcılık

MADDE 11 — İktisad encümeninin on birinci maddesi aynen

Ad. E.

Mal. E.

B. E.

ihtiyaçları için getirdikleri hububatı üğüten, fırmlara, un ve zahire tüccarlara hububat üğütmeyen ve kendi hesaplarına hububat üğütüb satmayan yel ve su ile müteharrik valsiz, eleksiz değirmenlerle muharrik kuvveti kırk beygiri geçmeyen aynı şartları haiz eleksiz, valsiz motörlü değirmenler (Bu değirmenlerde zatî ihtiyaç üğütülen unlar satılığa çıkarılırsa bu unlardan vergi alınır).

6) İnşaat yerlerinde, faaliyeti inşaatın devamı müddetine maksur olmak üzere kurulan atelyeler (munhasıran bu inşaatta kullanılacak mevaddı imal etmek, harice imalât ve satış yapmamak veya vücude getirdikleri mamulâtı her ne nam ile olursa olsun parasız da olsa başkalarına vermemek şartile) (bu şartlardan her hangi birine riayet edilmediği takdirde bu atelyelerde vücude getirilen mamulât resen ve iki kat zamlı vergiye tâbi tutulur).

7) Muharrik kuvveti beş beygiri ve işçi sayısı onu geçmeyen, dolab ve palamut değirmeninden başka tesisatı olmayan ve munhasıran meşin ve sahtiyân imal eden tabakhaneler.

8) El veya su ile müteharrik hizarlar.

MADDE 11 — İktisad encümeninin teklifi aynen.

MADDE 11 — Aynı evde ikamet eden aile efradı tarafından munhasıran ikametgâh dahilinde icra edilmek ve muharrik kuvvet kullanılmamak (muharrik kuvvetle işleyen dikiş makineleri hariç) ve hariçten alacağı işçi beşi geçmemek şartile iplik, halı, kilim, havlu, örtü, çorab ve mensucat gibi örgü ve dokuma işleriyle dantelâ ve nakış işleri, hasırcılık ve se-

MADDE 11 — Aynı evde ikamet eden aile efradı tarafından munhasıran ikametgâh dahilinde icra edilmek ve muharrik kuvvet kullanılmamak (muharrik kuvvetle işleyen dikiş makineleri hariç) ve hariçten alacağı işçi üçü geçmemek şartile iplik, havlu, örtü, çorab ve mensucat gibi örgü ve dokuma işleriyle dantelâ ve nakış işleri, hasırcılık ve sepetçilik mamulâtı,

Hü.

imalâtı muamele vergisinden muaftır.

Bu şartlardan her hangi biri zail olduğu takdirde keyfiyetin bir hafta içinde varidat dairesine bildirilmesi ve bu vaziyetin devamı müddetince vergilerin ödenmesi mecburidir.

Yapılan yoklamalarda muharrik kuvvet veya işçi kullanıldığı ve keyfiyetin ihbar edilmediği tesbit olunursa, tesbit tarihinden mali yıl sonuna kadar olan devre için resen takdir olunacak matrah üzerinden aile reisi namına üç kat zamla vergi tarholunur.

Müteakib malî yıl için muharrik kuvvet veya işçi kullanılmıyacağını, malî yıldan evvel yazı ile varidat dairesine bildirenlere yeniden muafiyet verilir. Yapılan yoklamada beyanı hilâfına muharrik kuvvet veya işçi kullandığı sabit olanlara malî yıl başından yoklama tarihine kadar geçen devre için yukarıki fıkra mucibince beş kat zamla vergi tarholunur ve bu tarihten sonra muharrik kuvvet veya işçi kullanmasalar dahi bir daha muafiyet verilmez.

MADDE 12 — Doğrudan doğruya veya bilvasıta yalnız bir müşteri hesabına imalât yapmayan ve istihdam ettiği işçi sayısı müessese sahibi de (bizzat çalışsın çalışmasın) dahil olmak üzere dördü tecavüz etmeyen ve muharrik kuvvet kullananlarda

İk. E.

ve sepetçilik mamulâtı, ip ve urgan imalâtı muamele vergisinden muaftır. İp ve urgan imalâtında komşu binalardan istifade edilmesi, muafiyeti kaldırmaz.

Yukarıki fıkrada yazılı şartlardan her hangi biri zail olduğu takdirde keyfiyetin bir hafta içinde varidat dairesine bildirilmesi ve bu vaziyetin devamı müddetince vergilerin ödenmesi mecburidir.

Yapılan yoklamalarda muharrik kuvvet veya beşten fazla işçi kullanıldığı ve keyfiyetin ihbar edilmediği tesbit olunursa, malî yıl başından tesbit tarihine kadar olan devre için resen takdir olunacak matrah üzerinden aile reisi namına üç kat zamla vergi tarholunur.

Müteakib malî yıl için muharrik kuvvet veya beşten fazla işçi kullanılmıyacağını, malî yıldan evvel yazı ile varidat dairesine bildirenlere yeniden muafiyet verilir. Yapılan yoklamada beyanı hilâfına muharrik kuvvet veya beşten fazla işçi kullandığı sabit olanlara malî yıl başından yoklama tarihine kadar geçen devre için yukarıki fıkra mucibince beş kat zamla vergi tarholunur ve bu tarihten sonra muharrik kuvvet veya işçi kullanmasalar dahi bir daha muafiyet verilmez.

MADDE 12 — Doğrudan doğruya veya bilvasıta yalnız bir müşteri hesabına imalât yapmayan ve istihdam ettiği işçi sayısı müessese sahibi de (Bizzat çalışsın çalışmasın) dahil olmak üzere beşi tecavüz etmeyen ve muhar-

G. İ. E.

MADDE 12 — İktisad encümeninin on ikinci maddesi aynen

Ad. E.

Mal. E.

B. E.

petçilik mamulâtı, ip ve urgan imalâtı muamele vergisinden muafıtır. İp ve urgan imalâtında ikametgâhtan gayri yerlerden istifade edilmesi, muafiyeti kaldırmaz.

Yukarıki fıkrada yazılı şartlardan her hangi biri zail olduğu takdirde keyfiyetin bir hafta içinde varidat dairesine bildirilmesi ve bu vaziyetin devamı müddetince vergilerin ödenmesi mecburıdır.

Yapılan yoklamalarda muharrik kuvvet veya beşten fazla işçi kullanıldığı ve keyfiyetin ihbar edilmediği tesbit olunursa, malî yıl başından tesbit tarihine kadar olan devre için resen takdir olunacak matrah üzerinden aile reisi namına üç kat zamla vergi tarholunur.

Müteakib malî yıl için muharrik kuvvet veya beşten fazla işçi kullanılmıyacağını, malî yıldan evvel yazı ile varidat dairesine bildirenlere yeniden muafiyet verilir. Yapılan yoklamada beyanı hilâfına muharrik kuvvet veya beşten fazla işçi kullandığı sabit olanlara malî yıl başından yoklama tarihine kadar geçen devre için yukarıki fıkra mucibince beş kat zamla vergi tarholunur ve bu tarihten sonra muharrik kuvvet veya işçi kullanmasalar dahi bir daha muafiyet verilmez.

MADDE 12 — İktisad encümeninin teklifi aynen.

MADDE 12 — İktisad encümeninin teklifi aynen

ip ve urgan imalâtı muamele vergisinden muafıtır. İp ve urgan imalâtında ikametgâhtan gayri yerlerden istifade edilmesi, muafiyeti kaldırmaz.

Yukarıki fıkrada yazılı şartlardan her hangi biri zail olduğu takdirde keyfiyetin bir hafta içinde varidat dairesine bildirilmesi ve bu vaziyetin devamı müddetince vergilerin ödenmesi mecburıdır.

Yapılan yoklamalarda muharrik kuvvet veya üçten fazla işçi kullanıldığı ve keyfiyetin ihbar edilmediği tesbit olunursa, malî yıl başından tesbit tarihine kadar olan devre için resen takdir olunacak matrah üzerinden aile reisi namına üç kat zamla vergi tarholunur.

Müteakib malî yıl için muharrik kuvvet veya üçten fazla işçi kullanılmıyacağını, malî yıldan evvel yazı ile varidat dairesine bildirenlere yeniden muafiyet verilir. Yapılan yoklamada beyanı hilâfına muharrik kuvvet veya üçten fazla işçi kullandığı sabit olanlara malî yıl başından yoklama tarihine kadar geçen devre için yukarıki fıkra mucibince beş kat zamla vergi tarholunur ve bu tarihten sonra muharrik kuvvet veya üçten fazla işçi kullanmasalar dahi bir daha muafiyet verilmez.

MADDE 12 — Doğrudan doğruya veya bilvasıta yalnız bir müşteri hesabına imalât yapmayan ve istihdam ettiği işçi sayısı müessese sahibi de (bizzat çalışsın çalışmasın) dahil olmak üzere beşi tecavüz etmeyen ve muharrik kuvvet

muharrrik kuvveti de iki beygiri geçemeyen küçük sanat müesseseleri muamele vergisinden muaftır. (İşçi tabirinde usta, kalfa, çırak, fen memuru, kimyager, kâtib, satıcı velhasıl müessesenin iştigal mevzuu olan işte fikren veya bedenen çalışan bilûmum müstahdemler dahildir).

Toprak sanayiine mensub müesseselerin muafiyetten istifade etmeleri muharrik kuvvet kullanmamalarile meşruttur.

Aşağıdaki imalâtı yapan müesseseler, bu şartları haiz olsalar dahi muafiyetten istifade edemezler :

A) Amilinin veya sahibinin markasını havi şişe, kutu ve diğer ambalâj maddeleri içinde satışa çıkarılan mamuller.

(Vergiye tâbi olmayan veya muamele vergisi ödenmiş bulunan nebatî, hayvanî ve madenî yağların, gaz ve benzinlerin karıştırılması suretile vücade getirilen mahlûtlar hariç).

B) Trikotaj, mücevherat, plâstik eşya, lâstik ayakkabı, kundura kalıbı, ökçe, sandal, her nevi maden kaplamaları, debagat müesseseleri mamulâtı, boyama, apre ve kassarlama işleri, sunî veya tabii ipek ve ipek mensucat ve ipek çorab, kese kâğıdı, karbon kâğıdı, terazi, baskül ve bunların montaj işleri (tepme manciniklar, meşin ve sahtiyan hariç)

rik kuvvet kullananlarda muharrik kuvveti de iki beygiri geçmeyen küçük sanat müesseseleri muamele vergisinden muaftır. (İşçi tabirinde usta, kalfa, çırak, fen memuru, kimyager, kâtib, satıcı velhasıl müessesenin iştigal mevzuu olan işde fikren veya bedenen çalışan bilûmum müstahdemler dahildir.)

Tuğla ve kiremid imalâtı haricindeki toprak sanayiine mensub müesseselerin muafiyetten istifade etmeleri muharrik kuvvet kullanmamaları ve işçi miktarının müessese sahibile birlikte beşi geçmemesile meşruttur.

Aşağıdaki imalâtı yapan müesseseler, bu şartları haiz olsalar dahi muafiyetten istifade edemezler :

A) Amilinin veya sahibinin markasını havi şişe, kutu ve diğer ambalâj maddeleri içinde satışa çıkarılan mamuller.

(Vergiye tâbi olmayan veya muamele vergisi ödenmiş bulunan nebatî, hayvanî ve madenî yağların, gaz ve benzinlerin karıştırılması suretile vücade getirilen mahlutlar hariç).

B) Trikotaj, mücevherat, plâstik eşya, lâstik ayakkabı, kundura kalıbı, ökçe, çamaşır mandalı, her nevi maden kaplamaları, debagat müesseseleri mamulâtı, boyama, apre veya kassarlama işleri, sunî veya tabii ipek ve ipek mensucat ve ipek çorab, kese kâğıdı, karbon kâğıdı, terazi, baskül, ve bunların montaj işleri (meşin ve sahtiyan imalâtı ve tepme manciniklar birinci fıkradaki hadler dahilinde kaldığı takdirde muafiyetten istifade eder.)

Ad E.

Mal E.

B. E.

kullananlarda muharrrik kuvveti de iki beygiri geçmeyen küçük sanat müesseseleri muamele vergisinden muaftır. (İşçi tâbirinde usta, kalfa, çırak, fen memuru, kimyager, kâtib, satıcı velhasıl müessesenin işgal mevzuu olan işte fikren veya bedenen çalışan bilûmum müstahdemler dahildir.)

Tuğla ve kiremit imalâtı haricindeki toprak sanayiine mensub müesseselerin muafiyetten istifade etmeleri muharrrik kuvvet kullanmamaları ve işçi mikdarının müessese sahibi ile birlikte beşi geçmemesile meşruttur.

Aşağıdaki imalâtı yapan müesseseler, bu şartları haiz olsalar dahi muafiyetten istifade edemezler:

A) Âmilinin veya sahibinin markasını havi şişe, kutu ve diğer ambalâj maddeleri içinde satışı çıkarılan mamûller,

B) Trikotaj, mücevherat, plâstik eşya, lâstik ayakkabı, kundura kalıbı, ökçe, çamaşır mandalı, her nevi maden kaplamaları, debağat müesseseleri mamulâtı, boyama, apre veya kasarılama işleri, sunî veya tabîî ipek ve ipek mensucat ve ipek çorab, kesekâğıdı, karbon kâğıdı, terazi, baskül ve bunların montaj işleri (tepme manevralar birinci fıkradaki hadler dahilinde kaldığı takdirde muafiyetten istifade eder.)

Hü.

MADDE 13 — 12 nci maddede yazılı muaf müesseseler mezkûr maddede yazılı miktardan fazla işçi veya muharrik kuvvet kullanmağa başladıkları takdirde keyfiyeti, o tarihten itibaren bir hafta içinde yazı ile varidat dairesine bildirmeğe ve bu vaziyetin devamı müddetince vergilerini ödemeğe mecburdurlar. Bundan sonra işçi veya muharrik kuvvet miktarını indirenler keyfiyeti aynı müddet içinde yazı ile bildirmek şartile yeniden muafiyete girerler.

Yapılan yoklamalarda bu mecburiyete riayet etmedikleri anlaşılınlar, fazla işçi veya muharrik kuvvet kullanmağa başladıkları tarihten malî yıl sonuna kadar, resen takdir olunacak matrah üzerinden üç kat zamla vergiye tâbi tutulur. Müteakib malî yıl için işçi veya muharrik kuvvet miktarını muafiyet haddine indirdiğini, malî yıldan evvel yazı ile varidat dairesine bildirenlere yeniden muafiyet verilir. Yapılan yoklamada beyanı hilâfına fazla işçi veya muharrik kuvvet kullandığı sabit olanlara malî yıl başından yoklama tarihine kadar geçen devre için yukarıki fıkra mucibince beş kat zamla vergi tarholunur; ve bu tarihten sonra işçi ve muharrik kuvvet miktarını indirseler dahi, bir daha muafiyetten istifade edemezler.

MADDE 14 — Aynı binada veya bitişik çatılar altında aynı muharrik kuvvetten istifade suretile çalışan müesseseler, ayrı şahıslara aid olsalar bile 12 nci maddede yazılı muafiyet hadlerinin hesabında bu müesseselerin işçi adedlerinin ve mu-

İk. E.

MADDE 13 — Hükûmetin teklifi aynen

MADDE 14 — Hükûmetin teklifi aynen

G. İ. E.

MADDE 13 — Hükûmetin teklifi aynen

MADDE 14 — Hükûmetin teklifi aynen

Ad. E.

**MADDE 13 — Hükümetin
teklifi aynen.**

Mal. E.

**MADDE 13 — Hükümetin
teklifi aynen**

B. E.

**MADDE 13 — Hükümetin
teklifi aynen.**

**MADDE 14 — Hükümetin
teklifi aynen.**

**MADDE 14 — Hükümetin
teklifi aynen**

**MADDE 14 — Hükümetin
teklifi aynen.**

Hü.

İk. E.

G. İ. E.

harrik kuvvet mikdarının mecmuu esas tutulur.

MADDE 15 — Aynı mamulün muhtelif veya mütemmim imal safhalarının, aynı şahsa veya akrabasına veyahud şeriklerine aid ve bir birinden ayrı binalarda yapılması halinde muafiyet hadlerinin hesabında bu imâl safhaları için kullanılan muharrik kuvvet mikdarının ve işçi adedlerinin mecmuu nazarı dikkate alınır.

MADDE 15 — Hükûmetin teklifi aynen

MADDE 15 — Hükûmetin teklifi aynen

Üçüncü fasıl

Mükellef ve teklif mahallî

Üçüncü fasıl

Mükellef ve teklif mahallî

MADDE 16 — Sınâî müesseselerle filyal, şube ve satış mağazaları, toptancı ticarethaneler ve müteahhidler muamele vergisini ödemekle mükelleftirler. Muamele ve satış şartları bu mükellefiyeti değiştirmez.

MADDE 16 — Hükûmetin teklifi aynen

MADDE 16 — Hükûmetin teklifi aynen

MADDE 17 — Sınâî müesseselerin vergisi imalin yapıldığı, müteahhidlerin vergisi yazıhanelerinin, diğer mükelleflerin vergisi de toptancı ticarethane, filyal, şube, satış mağazasının kâin bulunduğu mahal varidat dairesince tarholunur.

MADDE 17 — Hükûmetin teklifi aynen

MADDE 17 — Hükûmetin teklifi aynen

Dördüncü fasıl

Verginin matrah ve nisbeti

Dördüncü fasıl

Verginin matrah ve nisbeti

MADDE 18 — İmalât vergisinin matrahı :

MADDE 18 — İmalât muamele vergisinin matrahı :

MADDE 18 — İktisad encümeninin 18 nci maddesi aynen

A) Kendi hesabına imalât yapan sınâî müesseseler için teslim edilen mamûl maddenin satış bedelidir.

A) Kendi hesabına imalât yapan sınâî müesseseler için teslim edilen mamul maddenin satış bedelidir.

B) A fıkrasında yazılı müesseselerde, iptidâî maddesi başkalarına aid olarak yapılan mamûlat ile altıncı madde-

B) Kendi hesabına imalât yapan sınâî müesseselerde, iptidâî maddesi başkalarına aid olarak yapılan mamulâtın, altıncı mad-

Ad. E.

**MADDE 15 — Hükûmetin
teklifi aynen.**

Üçüncü fasıl

Mükellef ve teklif mahalli

**MADDE 16 — Hükûmetin
teklifi aynen.**

**MADDE 17 — Hükûmetin
teklifi aynen.**

Dördüncü fasıl

Verginin matrah ve nisbeti

**MADDE 18 — İktisad encü-
meninin teklifi aynen.**

Mal. E.

**MADDE 15 — Hükûmetin
teklifi aynen**

Üçüncü fasıl

Mükellef ve teklif mahalli

**MADDE 16 — Hükûmetin
teklifi aynen**

**MADDE 17 — Hükûmetin
teklifi aynen**

Dördüncü fasıl

Verginin matrah ve nisbeti

**MADDE 18 — İmalât mua-
mele vergisinin matrahı :**

**A) Kendi hesabına imalât
yapan sınaî müesseseler için
teslim edilen mamul maddenin
satış bedelidir.**

**B) Kendi hesabına imalât
yapan sınaî müesseselerde, ibti-
daî maddesi başkalarına aid
olarak yapılan mamulâtın, al-**

B. E.

**MADDE 15 — Aynı mamu-
lün muhtelif veya mütemmim
imal safhalarının, aynı şahsa
veya akrabasına, şeriklerine
veyahud memur ve müstah-
demlerine aid ve birbirinden
ayrı binalarda yapılması halin-
de muafiyet hadlerinin hesa-
bında bu imal safhaları için
kullanılan muharrik kuvvet
mikdarının ve işçi adedlerinin
mecmuu nazarı dikkate almır.**

Üçüncü fasıl

Mükellef ve teklif mahalli

**MADDE 16 — Hükûmetin
teklifi aynen**

**MADDE 17 — Hükûmetin
teklifi aynen**

Dördüncü fasıl

Verginin matrah ve nisbeti

**MADDE 18 — İmalât mua-
mele vergisinin matrahı :**

**A) Kendi hesabına imalât
yapan sınaî müesseseler için
teslim edilen mamul maddenin
satış bedelidir.**

**B) Kendi hesabına imalât
yapan sınaî müesseselerde, ipti-
daî maddesi başkalarına aid
olarak yapılan mamulâtın,**

Hâ.

de yazılı şekillerde istimal veya istihlâk edilen veyahud, filyal, şube, satış mağazası veya komisyoncuya gönderilen mamulâtın vergi matrahı, müessesenin kendi hesabına yaptığı mümasili mamulâtın emsal satış bedelidir. Emsal satış bedeli, iptidaî maddesi başkalarına aid olarak yapılan imalât ile altıncı maddede yazılı şekillerde istimâl veya istihlâk edilen mamulâtın teslim edildiği ay içinde ki, müessesenin mümasili mamulâtının vahid satış fiyatlarının vasatisine göre taayyün eden bedeldir. Müessesenin o ay içinde, mümasili mamulâtın teslimatı bulunmadığı takdirde vasatinin hesabında teslimatı mevcut en son ayın vahid satış fiyatları esas tutulur.

C) Kendi hesabına imalât yapmayı başkalarına aid iptidaî maddeleri imal eden sınaî müesseselerde vergi matrahı; 19 ncu maddede yazılı unsurları nazarı dikkate alarak resen takdir komisyonunca tayin ve müesseseye tebliğ edilecek olan emsal satış fiyatına göre taayyün eden bedelidir.

10 ncu maddenin beşinci fıkrasında yazılı değirmenlerde öğütülüp de satışa çıkarılan unların vergi matrahı da bu usul dairesinde tayin olunan emsal satış bedelidir.

D) Başkaları hesabına yapılan munhasıran boyama, apre kasarlaması, ütü, kaynak, maden kaplaması, tesviye, torna, tamir, cam kesmesi ve tesviyesi işleri; mamul ipliklerin yeniden bir katlama ameliyesine tâbi tutulmaksızın yalnız büktürülmesi işlerinde vergi matrahı bu işler mukabilinde alınan ücret-

İk. E.

dede yazılı şekillerde istimal veya istihlâk edilen mamulâtın veyahud filyal, şube; satış mağazasına veya komisyoncuya gönderilen mamulâtın vergi matrahı, 19 ncu maddede yazılı şekilde tayin edilen emsal satış bedelidir.

C) Kendi hesabına imalât yapmayı başkalarına aid iptidaî maddeleri işleyerek mamulât vücutte getiren sınaî müesseselerde vergi matrahı; 19 ncu maddede yazılı unsurları nazarı dikkate alarak resen takdir komisyonunca takdir ve müesseseye tebliğ edilecek olan satış fiyatı üzerinden tayin edilen emsal satış bedelidir.

10 ncu maddenin beşinci fıkrasında yazılı değirmenlerde öğütülüp de satışa çıkarılan unların vergi matrahı da bu usul dairesinde tayin olunan emsal satış bedelidir.

D) Başkaları hesabına yapılan munhasıran boyama, apre kasarlaması, ütü, kaynak, maden kaplaması, tesviye, torna, tamir, cam kesmesi ve tesviyesi işlerinde, mamul ipliklerin yeniden bir katlama ameliyesine tâbi tutularak katlı iplik haline getirilmeksizin yalnız büktürülmesi işlerinde vergi matrahı bu işler mukabilinde alınan ücrettir.

E) İkinci maddenin II işaretleli fıkrasında yazılı mükelleflerin vergi matrahı bunların sınaî müesseselere yaptırdıkları mamulâtın maliyet bedelile bu mamulâtın kendileri tarafından teslimi mukabilinde alınan bedel arasındaki farktan vergiye tâbi senelik satış bedelleri yekûnunun yüzde beşi nisbetinde bir mikdarın tenzilinden sonra

G. I. E.

Ad. E.

Mal. E.

B. E.

tıncı maddede yazılı şekillerde istimal veya istihlâk edilen mamulâtın veyahud filyal, şube, satış mağazasına veya komisyoncuya gönderilen mamulâtın vergi matrahı, 19 ncu maddede yazılı şekilde tayin edilen emsal satış bedelidir.

C) Kendi hesabına imalât yapmayı başkalarına aid ibtidâî maddeleri işleyerek mamulât vücutte getiren sınaî müesseselerde vergi matrahı, 19 ncu maddede yazılı unsurları nazarı dikkate alarak resen takdir komisyonunca takdir ve müesseseye tebliğ edilecek olan satış fiyatı üzerinden tayin edilen emsal satış bedelidir.

10 ncu maddenin beşinci fıkrasında yazılı değirmenlerde öğütülüb de satışa çıkarılan unların vergi matrahı da bu usul dairesinde tayin olunan emsal satış bedelidir.

D) Başkaları hesabına yapılan munhasıran boyama, apre, havlandırma, kolalama, kasarlama, ütü, kaynak, maden kaplaması, tesviye, torna, tamir, cam kesmesi ve tesviyesi işlerinde, mamul ipliklerin yeniden bir katlama ameliyesine tâbi tutularak katlı iplik haline getirilmeksizin yalnız büktürülmesinde ve kireçlenmiş küçük baş hayvan derilerinin dolaplarda ve sair suretlerle temizlenmesinde vergi matrahı bu işler mukabilinde alınan ücrettir.

E) İkinci maddenin II işaretli fıkrasında yazılı mükelleflerin vergi matrahı bunların sınaî müesseselere yaptırdıkları mamulâtın maliyet bedelile bu mamulâtın kendileri tarafından teslimi mukabilinde alınan bedel arasındaki farktan vergiye

altıncı maddede yazılı şekillerde istimal veya istihlâk edilen mamulâtın veyahud filyal, şube, satış mağazasına veya komisyoncuya gönderilen mamulâtın vergi matrahı, 19 ncu maddede yazılı şekilde tayin edilen emsal satış bedelidir.

C) Kendi hesabına imalât yapmayı başkalarına aid iptidâî maddeleri işleyerek mamulât vücutte getiren sınaî müesseselerde vergi matrahı, 19 ncu maddede yazılı unsurları nazarı dikkate alarak resen takdir komisyonunca takdir ve müesseseye tebliğ edilecek olan satış fiyatı üzerinden tayin edilen emsal satış bedelidir.

10 ncu maddenin beşinci fıkrasında yazılı değirmenlerde öğütülüb de satışa çıkarılan unların vergi matrahı da bu usul dairesinde tayin olunan emsal satış bedelidir.

D) Başkaları hesabına yapılan munhasıran boyama, apre, havlandırma, kolalama, kasarlama, ütü, kaynak, maden kaplaması, tesviye, torna, tamir, cam kesmesi ve tesviyesi işlerinde, mamul ipliklerin yeniden bir katlama ameliyesine tâbi tutularak katlı iplik haline getirilmeksizin yalnız büktürülmesinde ve kireçlenmiş hayvan derilerinin dolablarda ve sair suretlerle temizlenmesinde vergi matrahı bu işler mukabilinde alınan ücrettir.

E) İkinci maddenin II işaretli fıkrasında yazılı mükelleflerin vergi matrahı bunların sınaî müesseselere yaptırdıkları mamulâtın maliyet bedelile bu mamulâtın kendileri tarafından teslimi mukabilinde alınan bedel arasındaki farktan vergiye

tır.

E) Sınâî müesseselerin toptancı fiyalyal, şube ve satış mağazaları ile ikinci maddenin 2, 3 ve 4 ncü fıkralarında ve 3 ncü maddede yazılı toptancı ticarethanelerin ve müteahhidlerin vergi matrahı; bunların vergiye tâbi müesseselerden aldıkları mamulâtın maliyet bedelile bu malların satışı mukabilinde alınan bedel arasındaki farktır. Bunlar tarafından altıncı maddede yazılı şekilde istimal ve istihlâk edilen mamulât için, yukarıki B fıkrasında yazılı şekil dairesinde hesaplanacak vahid satış fiatları vasatisine göre taayyün eden bedel satış bedeli addedilir. Aldıkları mamulâtı munhasıran altıncı maddede yazılı şekilde istimal ve istihlâk eden müteahhidlerin satış bedeli, taahhüd mukavele namesine göre tayin edilemezse, bu bedel, resen takdir komisyonunca 19 ncü maddede yazılı unsurlar nazarı itibare alınarak takdir olunur.

F) Dördüncü maddede yazılı Filyal, şube ve satış mağazalarının vergi matrahı; yukarıki fıkralar mucibince bulunacak farkdan, satış bedelleri mecmuununun % 20 si indirildikten sonra kalan mikdardır.

kalan meblâğdır.

İkinci maddenin III işaretli fıkrasında yazılı mükelleflerin vergi matrahı, vergiye tâbi sınâî müesseselerden veya bunların fiyalyal, şube ve satış mağazalarından aldıkları mamulâtın maliyet bedelile bu mamulâtın kendileri tarafından teslimi mukabilinde alınan bedel arasındaki farktan vergiye tâbi senelik satış bedelleri yekûnunun yüzde beşi nisbetinde bir miktarın tenzilinden sonra kalan meblâğdır.

Yukarıki fıkralarda yazılı mükellefler tarafından fiyalyal, şube ve satış mağazalarına gönderilen veyahud altıncı maddede yazılı şekillerde istimal veya istihlâk edilen mamulât için, bu irsal veya istihlâkin vaki olduğu ay içinde bu mükellefler tarafından teslim edilen müsamil mamulâtın vahid satış fiatları vasatisi esas ittihaz edilerek bulunan bedel, satış bedeli addolunur.

Aldıkları veya yaptırdıkları mamulâtı teahhüdlerinin ifasında sarf veya teslim eden müteahhidler için teahhüd mukavele namesinde yazılı bedel, satış bedeli addolunur.

F) İkinci maddenin IV ve V işaretli fıkralarında yazılı toptancı fiyalyal, şube ve satış mağazalarının vergi matrahı, bunların tâbi oldukları sınâî müesese veya toptancı ticarethanelerden aldıkları mamulâtın maliyet bedelile bu mamulâtın kendileri tarafından teslimi mukabilinde alınan bedel arasındaki farktan vergiye tâbi senelik satış bedelleri yekûnunun yüzde beşi nisbetinde bir miktarın tenzilinden sonra kalan

tâbi senelik satış bedelleri yekûnunun yüzde beşi nisbetinde bir mikdarın tenzilinden sonra kalan meblâğdır.

İkinci maddenin III işaretli fıkrasında yazılı mükelleflerin vergi matrahı, vergiye tâbi sınaî müesseselerden veya bunların fiyalyal, şube ve satış mağazalarından aldıkları mamulâtın maliyet bedelile bu mamulâtın kendileri tarafından teslimi mukabilinde alınan bedel arasındaki farktan vergiye tâbi senelik satış bedelleri yekûnunun yüzde beşi nisbetinde bir mikdarın tenzilinden sonra kalan meblâğdır.

Yukarıki fıkralarda yazılı mükellefler tarafından fiyalyal, şube ve satış mağazalarına gönderilen veyahud altıncı maddede yazılı şekillerde istimal veya istihlâk edilen mamulât için, bu irsal veya istihlâkin vaki olduğu ay içinde bu mükellefler tarafından teslim edilen mümasil mamulâtın vahid satış fiyatları vasatısı esas ittihaz edilerek bulunan bedel, satış bedeli addolunur.

Aldıkları veya yaptırdıkları mamulâtı taahhüdlerinin ifasında sarf veya teslim eden müteahhidler için taahhüd mukavelenamesinde yazılı bedel, satış bedeli addolunur.

F) İkinci maddenin IV ve V işaretli fıkralarında yazılı toptancı fiyalyal, şube ve satış mağazalarının vergi matrahı, bunların tâbi oldukları sınaî müessese veya toptancı ticarethanelerden aldıkları mamulâtın maliyet bedelile bu mamulâtın kendileri tarafından teslimi mukabilinde alınan bedel arasındaki farktan vergiye tâbi senelik sa-

tâbi senelik satış bedelleri yekûnunun % 5 i nisbetinde bir mikdarın tenzilinden sonra kalan meblâğdır.

İkinci maddenin III işaretli fıkrasında yazılı mükelleflerin vergi matrahı vergiye tâbi sınaî müesseselerden veya bunların fiyalyal, şube ve satış mağazalarından aldıkları mamulâtın maliyet bedelile bu mamulâtın kendileri tarafından teslimi mukabilinde alınan bedel arasındaki farktan vergiye tâbi senelik satış bedelleri yekûnunun % 5 i nisbetinde bir mikdarın tenzilinden sonra kalan meblâğdır.

İkinci maddenin II ve III işaretli fıkralarında yazılı mükellefler tarafından fiyalyal, şube ve satış mağazalarına gönderilen veyahud altıncı maddede yazılı şekillerde istimal veya istihlâk edilen mamulât için, bu irsal veya istihlâkin vaki olduğu ay içinde bu mükellefler tarafından teslim edilen mümasil mamulâtın vahid satış fiyatları vasatısı esas ittihaz edilerek bulunan bedel, satış bedeli addolunur.

Aldıkları veya yaptırdıkları mamulâtı taahhüdlerinin ifasında sarf veya teslim eden müteahhidler için taahhüd mukavelenamesinde yazılı bedel, satış bedeli addolunur.

F) İkinci maddenin IV ve V işaretli fıkralarında yazılı toptancı fiyalyal, şube ve satış mağazalarının vergi matrahı, bunların tâbi oldukları sınaî müessese veya toptancı ticarethanelerden aldıkları mamulâtın maliyet bedelile bu mamulâtın kendileri tarafından teslimi mukabilinde alınan bedel arasındaki farktan vergiye tâbi

Hü.

İk. E.

G. İ. E.

meblâğdır.

G) İkinci maddenin IV işaretili fıkrasında yazılı perakendeci fiyalyal, şube ve satış mağazalarının vergi matrahı, bunların tâbi oldukları sınaî müesseselerden aldıkları mamulâtın maliyet bedelile bu mamulâtın kendileri tarafından teslimi mukabilinde alınan bedel arasındaki farktan vergiye tâbi senelik satış bedelleri yekûnunun % 20 si nisbetinde bir mikdarın tenzilinden sonra kalan meblâğdır.

H) Üçüncü maddede yazılı mükelleflerin vergi matrahı, ikinci maddede yazılı yerlerden aldıkları mamulâtın maliyet bedelile bunların teslimi mukabilinde alınan bedel arasındaki farktan vergiye tâbi senelik satış bedelleri yekûnunun yüzde beşi nisbetinde bir mikdarın tenzilinden sonra kalan meblâğdır.

MADDE 19 — Bu kanunda yazılı satış bedeli tâbiri teslim edilen mamulât mukabilinde her ne nam ile olursa olsun müşteriden alınan veya müşterinin borçlandığı paranın yekûnunu ifade eder. Mamulâtın mübadelesi halinde, satış bedeli teslim edilen malın, 18 nci maddede yazılı şekillerde tayin edilen emsal satış bedelidir.

Resen takdir komisyonlarınca tayin edilen emsal satış bedeli, mamulâtın maliyet bedeline satılıncıya kadar yapılan bütün masrafların, ve bu mamulâta müteallik bircümle vergi ve resimlerin ve taamül derecesinde bir kârın ilâvesile

MADDE 19 — Bu kanunda yazılı satış bedeli tâbiri, teslim edilen mamulât mukabilinde her ne nam ile olursa olsun müşteriden alınan veya müşterinin borçlandığı paranın yekûnunu ifade eder.

18 nci maddenin «B» bendinde yazılı emsal satış bedeli, mezkûr bendde yazılı mamulâtın teslim edildiği ay içinde, sınaî müessesenin mümasil mamulâtının vahid satış fiyatları vasatısı esas ittihaz edilerek bulunan bedeldir. Sınaî müessesenin o ay içinde mümasil mamulâttan teslimatı bulunmadığı takdirde vesaitinin hesabına, teslimatı mevcut o-

MADDE 19 — İktisad encümeninin 19 ncu maddesi aynen

Ad. E.

Mal. E.

B. E.

tış bedelleri yekûnunun yüzde beşi nisbetinde bir miktarın tenzilinden sonra kalan meblâğdır.

G) İkinci maddenin IV işaretli fıkrasında yazılı perakendeci, fiyalyal, şube ve satış mağazalarının vergi matrahı, bunların tâbi oldukları sınaî müesseselerden aldıkları mamulâtın maliyet bedelile bu mamulâtın kendileri tarafından teslimi mukabilinde alınan bedel arasındaki farktan vergiye tâbi senelik satış bedelleri yekûnunun % 20 si nisbetinde bir miktarın tenzilinden sonra kalan meblâğdır.

H) Üçüncü maddede yazılı mükelleflerin vergi matrahı, ikinci maddede yazılı yerlerden aldıkları mamulâtın maliyet bedelile bunların teslimi mukabilinde alınan bedel arasındaki farktan vergiye tâbi senelik satış bedelleri yekûnunun yüzde beşi nisbetinde bir miktarın tenzilinden sonra kalan meblâğdır.

MADDE 19 — İktisad encümeninin teklifi aynen.

MADDE 19 — İktisad encümeninin teklifi aynen

senelik satış bedelleri yekûnunun % 5 i nisbetinde bir miktarın tenzilinden sonra kalan meblâğdır.

G) İkinci maddenin IV işaretli fıkrasında yazılı perakendeci, fiyalyal, şube ve satış mağazalarının vergi matrahı, bunların tâbi oldukları sınaî müesseselerden aldıkları mamulâtın maliyet bedelile bu mamulâtın kendileri tarafından teslimi mukabilinde alınan bedel arasındaki farktan vergiye tâbi senelik satış bedelleri yekûnunun % 20 si nisbetinde bir miktarın tenzilinden sonra kalan meblâğdır.

H) Üçüncü maddede yazılı mükelleflerin vergi matrahı, ikinci maddede yazılı yerlerden aldıkları mamulâtın maliyet bedelile bunların teslimi mukabilinde alınan bedel arasındaki farktan vergiye tâbi senelik satış bedelleri yekûnunun % 5 i nisbetinde bir miktarın tenzilinden sonra kalan meblâğdır.

MADDE 19 — İktisad encümeninin teklifi aynen

Hü.

hâsıl olan kıymetten dun olmaz.

İmalâtta maliyet bedeli, iptidai maddelerin alış fiyatına müesseseye idhal olununcaya kadar yapılan bilûmum masrafların ve ödenen vergi ve resimlerin, işçilik ücret ve masraflarının ve umumî masraflardan mamûle isabet eden hissenin yekûnudur.

Sınai müesseselerin fiyalyal, şube ve satış mağazalarında maliyet bedeli 18 nci maddenin B fıkrasında zikredilen emsal satış bedeline mamulât için bu mahallere getirilinceye kadar yapılan bilûmum masraflarla ödenen vergi ve resimlerin ilâvesile bulunan yekûndur.

İbtidai maddesini vererek imalât yaptıran toptancı ticarethanelerde ve müteahhidlerde maliyet bedeli, malın fabrikadan ihracına aid emsal satış bedeline, fabrikadan toptancı ticarethane veya müteahhidin satış mahalline getirilinceye kadar bu mamule aid olarak ödenen bilcümle masraflarla vergi ve resimlerin ilâvesile hâsıl olan yekûndur.

İkinci maddenin 3 ve 4 ncü fıkraları ile 3 ncü maddede yazılı toptancı ticarethanelerde ve müteahhidlerde maliyet fiyatı alış fiyatına mamulâtın mağaza ve depoya veya mutad satış mahalline getirilinceye kadar yapılan bilûmum masraflarla bu mamulât için ödenen vergi ve resimlerin ilâvesile hâsıl olan yekûndur.

İk. E.

lan en son ayın vahid satış fiyatları esas tutulur.

Mamulâtın mübadelesi halinde satış bedeli, yukarıki fıkrada yazılı şekilde bulunan emsal satış bedelidir.

Resen takdir komisyonunca tayin olunan emsal satış bedeli, mamulâtın maliyet bedeline satıluncaya kadar yapılan bütün masrafların ve bu mamulâta müteallik bilcümle vergi ve resimlerin (Buğdayı koruma vergisi hariç) ve teamül derecesinde bir kârın ilâvesile hâsıl olan kıymetten dun olmaz. İmalâtta maliyet bedeli ibtidai maddelerin alış fiyatına müesseseye idhal olununcaya kadar yapılan bilûmum masraflarla ödenen vergi ve resimlerin, işçilik, ücret ve masraflarının ve umumî masraflardan mamule isabet eden hissenin yekûnudur.

Sınai müesseselerin fiyalyal, şube ve satış mağazalarında ve ikinci maddenin II işaretli fıkrasında yazılı toptancı ticarethane ve müteahhidlere maliyet bedeli, yukarıki ikinci fıkrada yazılı emsal satış bedeline, mutad satış mahalline getirilinceye kadar mamulât için yapılan bilûmum masrafların ve ödenen vergi ve resimlerin ilâvesile hâsıl olan yekûndur.

İkinci maddenin III işaretli fıkrası ile üçüncü maddede yazılı toptancı ticarethane ve müteahhidlerde maliyet bedeli; mamulâtın alış bedeline, mutad satış mahalline getirilinceye kadar yapılan bilûmum masrafların ve ödenen vergi ve resimlerin ilâvesile hâsıl olan yekûndur.

Topdancı ticarethanelerin fiyalyal, şube ve satış mağazaların-

G. İ. E.

Ad. E.

Mal. E.

B. E.

Hü.

İk. E.

G. I. E.

MADDE 20 — Satış bedellerinden, teslim edilen mamule aid olup müessesenin mükellef bulunduğu vergi ve resimler, prim, ikramiye, reklâm bedeli, komisyon, faiz gibi meblâğlar ambalaj masrafları, mutad satış mahalline kadar yapılan nakliye, tahmil ve tahliye masrafları indirilemez. Şu kadar ki mutad satış mahallinden müşterinin tayin edeceği mahalle kadar müşteri hesabına yapılan nakliye, tahmil ve tahliye masrafları ve mamul madde ile birlikte satılmayıp boşaltıldıktan sonra iadesi mutad olan kap bedelleri ve peşin satışlarda müşteriye yapılan iskonto, satış bedelinden indirilebilir; iskontonun satış bedelinden indirilebilmesi için müteamil mikdarda olması ve satış bedeli, müessesenin defterlerine iskontodan bakiye miktar olarak geçirilmesi şarttır. Satış bedelinden indirilen masraflarla iskonto ve kap bedellerinin müessesece tevsiki mecburidir.

MADDE 21 — 18 nci maddenin A, B, C fıkrasında yazılı vergi matrahlarından Maliye ve İktisad vekâletlerince müştereken tertib ve İcra Vekilleri Heyetince tasdik ve ilân olunacak cedvelde yazılı mikdarlarda tenzilât yapılır. Tenzilât nisbetleri, taallûk ettiği mamulün ibtidai

da maliyet bedeli, mamulâtın topdancı ticarethanelerce 18 nci maddenin «E» bendinin üçüncü fıkrasında yazılı şekilde bulunan satış bedeline, fiyâl, şube veya satış mağazalarına getirilinceye kadar yapılan bütüm masrafların ve ödenen vergi ve resimlerin ilâvesile bulunan yekûndur.

MADDE 20 — Satış bedellerinden, teslim edilen mamule aid olup müessesenin mükellef bulunduğu vergi ve resimler, prim, ikramiye; reklâm bedeli, komisyon, faiz gibi meblâğlar ambalaj masrafları, mutad satış mahalline kadar yapılan nakliye, tahmil ve tahliye masrafları indirilmez. Şukadar ki mutad satış mahallinden müşterinin tayin edeceği mahalle kadar müşteri hesabına yapılan nakliye, tahmil ve tahliye masrafları ve mamul madde ile birlikte satılmayıp boşaldıktan sonra iadesi mutad olan kap bedelleri ve peşin satışlarda müşteriye yapılan iskonto, satış bedelinden indirilebilir; iskontonun satış bedelinden indirilebilmesi için müteamil mikdarda olması ve satış bedeli, müessesenin defterlerine iskontodan bakiye miktar olarak geçirilmesi şarttır. Satış bedelinden indirilen masraflarla iskonto ve kap bedellerinin müessesece kayıd ve faturalarla tevsiki mecburidir.

MADDE 21 — 18 nci maddenin A, B, C bendlerinde yazılı sınaî müesseselerin vergi matrahlarından, Maliye ve İktisad vekâletlerince müştereken tertip ve İcra Vekilleri Heyetince tasdik ve ilân olunacak cedvelde yazılı nisbetlerde tenzilât yapılır. Tenzilât nisbetleri, ta-

MADDE 20 — İktisad encümeninin 20 nci maddesi aynen

MADDE 21 — İktisad encümeninin 21 nci maddesi aynen

Ad. E.

Mal. E.

B. E.

MADDE 20 — İktisad encümeninin teklifi aynen.

MADDE 20 — İktisad encümeninin teklifi aynen

MADDE 20 — İktisad encümeninin teklifi aynen

MADDE 21 — İktisad encümeninin teklifi aynen.

MADDE 21 — İktisad encümeninin teklifi aynen

MADDE 21 — İktisad encümeninin teklifi aynen

III.

maddesinden evvelce alınmış olan muamele vergisi mikdarını geçemez. Bu nisbetler değiştirilinceye kadar muteber olur. Değiştirilen nisbetler, ilânı takib eden aydan itibaren yapılan teslimatın vergilerine tatbik olunur. Satış kıymetlerinden tenzilat yapılması Hükümetçe kabul edilmiş olan mamul maddelerin vergi matrahı, bu tenzilatın icrasından sonra kalan mikdardır. Cedvelde tenzilat nisbeti gösterilmemiş olan mamulâtın vergi matrahından tenzilat yapılmaz.

MADDE 22 — İmalât muamele vergisinin nisbeti % 10 dur.

Beşinci fasıl

Verginin tarhi

A) Beyanname usulü

MADDE 23 — Sınâi müesseseler, bir ay içindeki teslimatını ertesi ayın 15 nci günü akşamına kadar aşağıda yazılı malûmatı havi bir beyanname ile bağılı oldukları varidat dairesine bildirmeğe mecburdurlar.

Bu beyannameye teslim olunan malın cins ve nevi (tuhafiye ve

Ik. E.

allûk ettiği mamulün iptidai maddesinden ve mamul ile birlikte satılan zarflarından evvelce alınmış olan muamele vergisi mikdarını geçemez. Bu nisbetler, değiştirilinceye kadar muteber olur. Değiştirilen nisbetler ilânı takib eden aydan itibaren yapılan teslimatın vergilerine tatbik olunur. İptidai maddesinden ve mamul ile birlikte satılan zarflarından evvelce muamele vergisi alınmış olan mamulattan cedvele idhal edilmediği alâkadarların müracaatı ile anlaşılanlar da cedvele idhal ve bunlar için tayin edilen tenzilat nisbetleri, ilânı takib eden aydan itibaren yapılan teslimatın vergilerine tatbik edilir.

Satış bedellerinden tenzilat yapılması Hükümetçe kabul edilmiş olan mamul maddelerin vergi matrahı, bu tenzilatın icrasından sonra kalan mikdardır. Cedvelde tenzilat nisbeti gösterilmemiş olan mamulâtın vergi matrahından tenzilat yapılmaz.

MADDE 22 — Hükümetin teklifi aynen.

Beşinci fasıl

Verginin tarhi

A) Beyanname usulü

MADDE 23 — Sınâi müesseseler, bir ay içindeki teslimatını ertesi ayın 15 nci günü akşamına kadar aşağıda yazılı malûmatı havi bir beyanname ile bağılı oldukları varidat dairesine bildirmeğe mecburdurlar.

Bu beyannameye teslim olu-

G. I. E.

MADDE 22 — Hükümetin teklifi aynen

MADDE 23 — İktisad encümeninin 23 ncü maddesi aynen

Ad. E.

Mal. E.

B. E.

**MADDE 22 — Hükûmetin
teklifi aynen.**

Beşinci fasıl

Verginin tarhı

A) Beyanname usulü

**MADDE 23 — İktisad encü-
meninin teklifi aynen**

**MADDE 22 — Hükûmetin
teklifi aynen**

Beşinci fasıl

Verginin tarhı

A) Beyanname usulü

**MADDE 23 — İktisad encü-
meninin teklifi aynen**

**MADDE 22 — Hükûmetin
teklifi aynen**

Beşinci fasıl

Verginin tarhı

A) Beyanname usulü

**MADDE 23 — İktisad encü-
meninin teklifi aynen**

Hü.

manifatura eşyasında nevilerin gösterilmemesine Maliye vekâletince müsaade edilebilir), mikdarı, nevi itibarile azamî ve asgarî vahid satış fiatı, satış bedelinin tutarı (ibtidaî maddesi başkalarına aid olarak yapılan imalâtta, altıncı maddede yazılı şekillerde istimal ve istihlâk edilen veyahud fiyal, şube, satış mağazası veya komisyonculara gönderilen mamulâtta emsal satış bedelinin tutarı) varsa her cins veya neve aid ibtidaî madde tenzilâtı, muamele vergisi mikdarı; peşin ve veresiye satışlarla satılmak üzere fiyallere, şubelere, satış mağazalarına veya komisyonculara gönderilenler ayrı ayrı gösterilmek suretile dercolunur.

18 nci maddenin D fıkrasında yazılı işler için, beyanname-de, bir ay içinde yapılan işlerin nevi ve mikdarı her işe aid vahid ücretle imal ücreti tutarı ve muamele vergisi gösterilir. Smaî müesseselerin fiyal, şube ve satış mağazalarile ikinci maddenin 2, 3 ve 4 ncü fıkralarında, üçüncü ve dördüncü maddelerde yazılı mükellefler 30 ncu madde mucibince tutmağa mecbur oldukları emtia idhalât ve ihracat defterinin idhalât ve ihracat hesablarının bir takvim senesi itibarile senelik yekûnlarını ve geçen seneden müdevver mal stoklarile yeni seneye devredilen mal stoklarının cins, mikdar ve maliyet fiatlarını gösteren bir beyannamayı aid olduğu takvim senesi sonundan itibaren iki ay içinde bağlı oldukları varidat dairesine vermeğe mecburdurlar. Bu maddede yazılı beyannameler üzerinden mükelleflere vergi

İk. E.

nan malın cins ve nevi (tuhafiyeye ve manifatura eşyasında nevilerin gösterilmemesine Maliye vekâletince müsaade edilebilir). mikdarı, nevi itibarile azamî ve asgarî vahid satış fiatı, satış bedelinin tutarı (ibtidaî maddesi başkalarına aid olarak yapılan mamulâtta, altıncı maddede yazılı şekillerde istimal ve istihlâk edilen veyahud fiyal, şube, satış mağazası veya komisyonculara gönderilen mamulâtta emsal satış bedelinin tutarı) varsa her cins veya neve aid ibtidaî madde tenzilâtı, muamele vergisi mikdarı, peşin ve veresiye satışlarla satılmak üzere fiyallere, şubelere, satış mağazalarına veya komisyonculara gönderilenler ayrı ayrı gösterilmek suretile dercolunur.

18 nci maddenin D fıkrasında yazılı işler için, beyanname-de, bir ay içinde yapılan işlerin nevi ve mikdarı her nevi işe aid azamî ve asgarî vahid ücretle imal ücreti tutarı ve muamele vergisi gösterilir.

Yukarıki fıkralarda yazılı sınaî müesseseler haricinde kalan mükellefler 30 ncu madde mucibince tutmağa mecbur oldukları emtia idhalât ve ihracat defterinin idhalât ve ihracat hesablarının bir takvim senesi itibarile senelik yekûnlarını ve geçen seneden müdevver mal stoklarile yeni seneye devredilen mal stoklarının cins, mikdar ve maliyet fiatlarını gösteren bir beyannamayı aid olduğu takvim senesi sonundan itibaren iki ay içinde bağlı oldukları varidat dairesine vermeğe mecburdurlar. Beyanname-de, aynı cinsten olan stok malların nevilerinin de ayrıca gösterilmesi

G. I. E.

Ad. E.

Mal. E.

B. E.

Hü.

tarholunur. Her hangi bir ay içinde teslimatları mevcut olmayan sınaî müesseseler keyfiyeti beyannamelerine dercederek aynı müddet içinde beyannamelerini vermeğe mecburdur.

MADDE 24 — Sınaî müesseselerce satılmak üzere komisyonculara gönderilen malların satış faturaları celbolunarak müessesede saklanır. Katği satış kıymetlerine göre, evvelce vergiye matrah ittihaz edilmiş olan kıymetlerde fazlalık veya noksanlık hâsil olursa, faturanın alındığı ayın beyannamesine bu fazlalık veya noksanlık, evvelce hangi ayın beyannamesine dahil edilmiş olan mala taallük ettiği işaret edilmek suretile derç ve fazlalık o ayın matrahına ilâve eksiklik de o ayın matrahından tenzil edilir. Ancak noksanlığın tevsiki şarttır.

Mükellef işini terketmiş ise fazlaya aid vergi farkı ayrıca tahsil ve noksana aid vergi farkı reddolunur.

MADDE 25 — Satışı fesh ve iptal olunan mallar, en çok iki ay içinde sınaî müesseseye iade edildiği takdirde, bu mallara aid vergi iadenin vukubulduğu ayın beyannamesinde yazılı vergi mikdarından tenzil olunabilir. Ancak satışı fesh ve iptal edilmiş olan malların filen müesseseye idhal edilmiş olması ve beyannamede, idhalât kaydedildiği tarih ile muamelenin sıra nımarası ve evvelce hangi

İk. E.

mecburî değildir.

Bu maddede yazılı beyannameler üzerinden mükelleflere vergi tarholunur. Her hangi bir ay içinde teslimatları mevcut olmayan sınaî müesseseler keyfiyeti beyannamelerine dercederek aynı müddet içinde beyannamelerini vermeğe mecburdur.

MADDE 24 — Sınaî müesseselerce satılmak üzere komisyonculara gönderilen malların satış faturaları celbolunarak müessesede saklanır. Katği satış kıymetlerine göre, evvelce vergiye matrah ittihaz edilmiş olan kıymetlerde fazlalık veya noksanlık hâsil olursa, faturanın alındığı ayın beyannamesine bu fazlalık veya noksanlık, evvelce hangi ayın beyannamesine dahil edilmiş olan mala tallük ettiği işaret edilmek suretile derç ve fazlalık o ayın matrahına ilâve, eksiklik de o ayın matrahından tenzil edilir. Ancak noksanlığın fatura ve kayıdlarla tevsiki şarttır.

Mükellef işini terketmiş ise fazlaya aid vergi farkı ayrıca tahsil ve noksana aid vergi farkı reddolunur.

MADDE 25 — Hükümetin teklifi aynen.

G. İ. E.

MADDE 24 — İktisad encümeninin 24 ncü maddesi aynen

MADDE 25 — Hükümetin teklifi aynen

Ad. E.

Mal. E.

B. E.

MADDE 24 — İktisad encümeninin teklifi aynen

MADDE 24 -- İktisad encümeninin teklifi aynen.

MADDE 24 — İktisad encümeninin teklifi aynen

MADDE 25 — Hükümetin teklifi aynen

MADDE 25 -- Hükümetin teklifi aynen.

MADDE 25 — Hükümetin teklifi aynen

Hü.

ayın beyannamesine geçirilmiş olduğunun gösterilmesi şarttır.

Mükellef işini terketmiş ise bu mala isabet eden vergi mükellefe red ve vergi tahsil edilmemiş ise terkin olunur.

Toptancı ticarethaneler ile bunlar gibi vergiye tâbi olan diğer mükellefler; satışı fesih ve ibtal olunan malları yukarıki fıkra hükmü dairesinde iade edilmiş olmak şartile emtia idhalât ve ihracat defteri ve ticarî defterlerinde idhalât kaydederler.

MADDE 26 — Mamulâtını munhasıran memleket haricine çıkaran sınaî müesseseler için vergi tahakkuk ettirilmez.

Mamulâtını kısmen memleket haricine çıkaran sınaî müesseseler için mal müesseseden çıkmadan evvel varidat dairesine aşağıdaki « II » numaralı bendde yazılı malûmatı havi olarak verilecek beyanname üzerine vergi tarhedilerek tecil olunur.

I -- İhracat, sınaî müesseselerce bizzat veya ihracatçı yahud komisyoncu vasıtasile kendi namına yapılmak yahud memleket içinde bir ihracat tüccarına satılarak onun tarafından doğrudan doğruya ihraç olunmak,

II - Varidat dairesine verilen beyanname ile ihraç edilecek malın cinsi ve nevi, miktarı, satış bedeli, kablarn aded ve nevi, ihraç gümrüğü, ihracatı yapacak tüccar veya komisyoncunun adı ve adresi ve ihracatın sınaî müessese namına mı yapılacağı, yoksa ihraç edilmek kaydile memleket dahilinde ihracat tüccarına mı satıldığı bildirilerek iki nüsha

İk. E.

MADDE 26 — Hükûmetin teklifi aynen.

G. I. E.

MADDE 26 — Hükûmetin teklifi aynen

Ad. E.

Mal. E.

B. E.

**MADDE 26 — Hükûmetin
teklifi aynen**

**MADDE 26 — Hükûmetin
teklifi aynen.**

**MADDE 26 — Hükûmetin
teklifi aynen**

nakliye tezkeresi alınmak,

III - Nakliye tezkeresi tarihinden itibaren altı ay içinde, malın « II » numaralı bendde yazılı şekilde ihraç edildiğini mübeyyin gümrük idaresinden alınacak vesika varidat dairesine ibraz edilmek,

Kayid ve şartlarile, tecil edilmiş olan vergi terkin olunur.

İptidai maddesi başkasına aid olmak üzere sınaî müesseselerce vücade getirilen mamulât sahibi, tarafından bizzat veya bilvasıta ihraç edilir yahud doğrudan doğruya ihraç edilmek üzere memleket içinde bir ihracat tüccarına satılırsa sınaî müesseseler tarafından, mal müesseseden çıkmadan evvel yukarıki «II» numaralı bendde yazılı şekilde varidat dairesine beyanname verilmek ve bu beyannamede malı imal ettiren şahıs veya müessesenin adı ile adresi ayrıca gösterilmek şartile bu mallar için tarhettirilecek vergi de tecil ve üçüncü bendde yazılı hüküm yerine getirildiği takdirde terkin olunur.

IV - Yukarıdaki şartlardan her hangi birine riayet edilmediği anlaşılırsa evvelce tecil edilmiş olan vergiler % 10 zamla ve taksit kaydına bakılmadan tahsil olunur. Ancak nakliye tezkeresinin alındığı ayı takib eden ay başından itibaren bir buçuk ay içinde nakliye tezkeresinde yazılı mamulâtın kısmen veya tamamen ihracından vaz geçildiği yazı ile varidat dairesine bildirilirse % 10 zam alınmaz.

Bu mamulât ihbar tarihine kadar nakliye tezkeresinde yazılı ihracat tüccarından başka

Ad. E.

Mal. E.

B. E.

Hü.

bir şahıs veya müesseseye memleket içinde satılmış ise satıldığı ayın beyannamesine, şayet ihracat tüccarı tarafından memleket içine satılmış ise ihracatın yapıldığı ayın beyannamesine idhal edilir.

İhbar tarihine kadar memleket içinde satılmayıb sınaî müesseseye iade edilmiş olan mamulât da imalât defterinde icab eden kayıtlar yapılmak suretile müesseseye idhalât kaydolunur.

B) Götürü vergi usulü

MADDE 27 — İşçi sayısı ve muharrik kuvvet bakımından muafiyet dışında kalan sınaî müesseselerden muharrik kuvveti beş beygiri ve müessese sahibi de dahil olduğu halde işçi sayısı günde onu geçmeyenler ile muharrik kuvveti 10 beygiri geçmeyen valssiz ve elekli değirmenlerin ve 10 ncu maddenin 5 nci fıkrasında yazılı muafiyet şartlarını haiz olmayan valssiz ve eleksiz ve muharrik kuvveti 10 beygire kadar olan değirmenlerin sahipleri istedikleri takdirde vergileri götürü olarak tahakkuk ettirilir. Bu maddedeki işçi tabiri 12 nci maddede yazılı şahısları ifade eder.

Götürü vergi talepleri takvim yılı başına kadar yazı ile varidat dairesine yapılır ve talebi takib eden malî yıldan itibaren tatbik olunur. Götürü vergi talebinde bulunanlar, iki yıl bu usulde vergiye tâbi olmadıkça taleplerinden rücu edemezler. 12 nci maddenin A ve B fıkralarında yazılı müesseseler hakkında götürü vergi usulü tatbik edilmez.

İk. E.

B) Götürü vergi usulü

MADDE 27 — İşçi sayısı ve muharrik kuvvet bakımından muafiyet dışında kalan sınaî müesseselerden müessese sahibi de dahil olduğu halde işçi sayısı günde onu ve muharrik kuvvet kullananlarda muharrik kuvveti de beş beygiri geçmeyenler ile muharrik kuvveti 10 beygiri geçmeyen valssiz ve elekli değirmenlerin ve 10 ncu maddenin 5 nci fıkrasında yazılı muafiyet şartlarını haiz olmayan valssiz ve eleksiz ve muharrik kuvveti 10 beygire kadar olan değirmenlerin sahipleri istedikleri takdirde vergileri götürü olarak tahakkuk ettirilir. Bu maddedeki işçi tabiri 12 nci maddede yazılı şahısları ifade eder.

12 nci maddenin (A) ve (B) fıkralarında yazılı müesseseler hakkında götürü vergi usulü tatbik edilmez.

Götürü vergi talepleri takvim yılı başına kadar yazı ile varidat dairesine bildirilir ve talebi takib eden malî yıldan itibaren tatbik olunur.

G. I. E.

MADDE 27 — İktisad encümeninin 27 nci maddesi aynen

Ad. E.

Mal. E.

B. E.

B) Götürü vergi usulü

MADDE 27 — İktisad encümeninin teklifi aynen

B) Götürü vergi

MADDE 27 — İktisad encümeninin teklifi aynen.

B) Götürü vergi usulü

MADDE 27 — İktisad encümeninin teklifi aynen

Hü.

MADDE 28 — Yıllık götürü verginin matrahı, müessesenin kuruluşuna nazaran imalât kabiliyeti, çalışma tarzı, iştigal nevi, geçen yıl içindeki imalât ve satışları ve emsali müesseselerin iş hacmi nazarı dikkate alınarak resen takdir heyetlerince tayin olunur. Bu matrah üzerinde, varsa, ibtidaî madde tenzilâtı yapıldıktan sonra vergi tarhedilir.

İk. E.

MADDE 28 — Götürü verginin matrahı müessesenin kuruluşuna nazaran imalât kabiliyeti, çalışma tarzı, iştigal nevi, geçen yıl içindeki imalât ve satışları ve emsali müesseselerin iş hacmi nazarı dikkate alınarak resen takdir heyetlerince tayin olunur. Bu matrah üzerinden, varsa, iptidaî madde tenzilâtı yapıldıktan sonra vergi tarh ve mükellefe tebliğ edilir.

Götürü vergi talebinde bulunmuş olan mükellef tarholunan vergi mikdarına kanaat etmediği takdirde tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde yazı ile varidat dairesine bildirmek şartile talebinden vazgeçebilir. Bu takdirde beyanname usulile mükellefiyette devam eder. Tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde, talebinden vaz geçtiğini bildirmeyenlerin vergisi katileşir. Katileşen vergi iki malî yıl için muteberdir. İki yıllık devre sonunda götürü usulden vazgeçmek isteyenler, keyfiyeti ikinci malî yılın hülûlünden evvel gelen takvim yılı başına kadar yazı ile varidat dairesine bildirirler ve defterlerini tasdik ettirirler. Böyle bir ihbar yapılmadığı takdirde mükellef, iki yıl daha götürü usulünü tercih etmiş sayılır; ancak mezkûr iki yıl için yukarıki birinci fıkra hükmü dairesinde tarh ve tebliğ olunacak vergiye kanaat etmez ise tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde yazı ile varidat dairesine bildirmek şartile beyanname usulüne rücu etmek hakkı mahfuzdur. Bu takdirde aynı müddet içinde defterlerini de tasdik ettirirler.

G. İ. E.

MADDE 28 — İktisad encümeninin 28 nci maddesi aynen

Ad. E.

MADDE 28 — İktisad encümeninin teklifi aynen

Mal. E.

MADDE 28 — İktisad encümeninin teklifi aynen.

B. E.

MADDE 28 — İktisad encümeninin teklifi aynen

Hü.

Altıncı fasıl

Mükelleflerin mecburiyetleri

MADDE 29 — Sınâî müesseseler; imalât ve teslimatlarını göstermek üzere biri (imalât) ve diğeri (muamele) defteri namile iki defter tutmağa mecburdurlar. Bu müesseseler ticaret kanununun defter tutmasını emrettiği müesseselerden ise bu kanunun tatbiki bakımından ayrıca ticaret kanununda yazılı defterlerle defteri kebir tutmağa da mecburdurlar.

Bunlardan imalât defterine sınâî müessese tarafından mübayaa veya istihsal olunan ibtidâî maddelerin nevi, mikdar ve kıymetlerle bunlardan imale sevk ve imal olunan maddelerin nevi ve mikdarları; mübayaa veya istahsal ve imal tarihleri, mübayaa faturalarının tarih ve numaraları ve ticarî yevmiye defterlerinin madde numarası kaydolunur. İbtidâî maddelerden imale sevkedilmeyip aynen satılanların nevi, mikdar ve kıymetleriyle satış tarihleri ve satış faturalarının tarih ve numaraları ile ticarî yevmiye defterinin madde numarası da bu deftere kaydedilir.

Muamele defterine, müessesenin müşterilere teslim veya fiyalyal, şube veya satış mağazalarına veya komisyonculara veya yahud depolara irsal ve ecnebi memleketlere ihraç ettiği veya altıncı maddede yazılı şekilde istimal ve istihlâk eylediği mamul maddelerin nevi, mikdarı, vahid satış fiyatları ve buna göre satış bedelinin tutarı, satış faturalarile yollama puslalarının tarih ve numaraları ve ticarî yevmiye defterinin madde

İk. E.

Altıncı fasıl

Mükelleflerin mecburiyetleri

MADDE 29 — Sınâî müesseseler, imalât ve teslimatlarını göstermek üzere biri (imalât) ve diğeri (muamele) defteri namile iki defter tutmağa mecburdurlar.

İmalât defterine sınâî müessese tarafından mübayaa veya istihsal olunan ibtidâî maddelerin nevi, mikdar ve kıymetlerle bunlardan imale sevkolunan ve imal edilen maddelerin nevi ve mikdarları, mübayaa veya istihsal ve imal tarihleri mübayaa faturalarının tarih ve numaraları kaydolunur. İptidâî maddelerden imale sevkedilmeyip aynen satılanların nevi, mikdar ve kıymetleriyle satış tarihleri ve satış faturalarının tarih ve numarası da bu deftere kaydolunur.

Muamele defterine, müessesenin müşterilere teslim veya fiyalyal, şube ve satış mağazalarına veya komisyonculara veya yahud müessese haricindeki depolara irsal veya ecnebi memleketlere ihraç ettiği veya 6 nci maddede yazılı şekilde istimal ve istihlâk eylediği mamul maddelerin nevi ve mikdarları, vahid satış fiyatları ve buna göre satış bedelinin tutarı, satış faturalarının tarih ve numaraları kaydolunur. Depodan maksad içinde satış yapılmayan ve mal muhafaza olunan yerlerdir.

İbtidâî maddesini kendi imal eden sınâî müesseseler, ibtidâî madde imalâtının kaydına mahsus olmak üzere ayrıca bir imalât defteri tutmağa da mecburdurlar.

G. I. E.

MADDE 29 — İktisad encümeninin 29 ncu maddesi aynen

Ad. E.

Altıncı fasıl

Mükelleflerin mecburiyetleri

MADDE 29 — İktisad encümeninin teklifi aynen

Mal. E.

Altıncı fasıl

Mükelleflerin mecburiyetleri

MADDE 29 — İktisad encümeninin teklifi aynen.

B. E.

Altıncı fasıl

Mükelleflerin mecburiyetleri

MADDE 29 — İktisad encümeninin teklifi aynen

Hü.

numarası kaydolunur. Depodan maksad içinde satış yapılmayan ve mal muhafaza olunan yerlerdir.

İbtidai maddesini kendi imal eden sınaî müesseseler, ibtidai madde imalatının kaydine mahsus olmak üzere ayrıca bir imalat defteri tutmağa da mecburdurlar.

Ücret üzerinden muamele vergisine tâbi olan sınaî müesseseler, imal için aldıkları ibtidai maddelerin nevi ve mikdarlarile imal ettikleri maddelerin nevi ve mikdarını ve aldıkları imal ücretini göstermek üzere bir defter tutarlar. Satış bedeli üzerinden vergiye tâbi bulunan sınaî müesseseler aynı zamanda ücret üzerinden vergiye tâbi işleri de yaparlarsa, yukarıki fıkralarda yazılı defterlerden başka bu fıkroda yazılı defteri de tutmağa mecburdurlar.

Götürü vergi veren müesseseler bu maddede yazılı defterleri tutmaktan müstesnadırlar.

MADDE 30 — Sınaî müesseselerin fiyalyal, şube, satış mağazalarile ikinci maddenin 2, 3 ve 4 ncü fıkralarında ve 3 ncü ve 4 ncü maddelerde yazılı ticarethaneler ve müteahhidler ticaret kanununun emrettiği defterler ve defteri kebirle birlikte bir (Emtia idhalât ve ihracat defteri) tutmağa mecburdurlar. Bu defterin idhalât kısmına muamele vergisine tâbi müesseselerden aldıkları veya bu müesseselere imâl ettirdikleri mamulâtın cins, nevi ve mikdarile maliyet bedeli, alış faturalarının tarih ve numarası ticarî yevmiye defterinin madde numarası ve hangi müesseseden alındığı veya hangi müesseseye imal ettiril-

İk. E.

Ücret üzerinden muamele vergisine tâbi olan sınaî müesseseler imal için aldıkları iptidai maddelerin nevi ve mikdarlarile imal ettikleri maddelerin nevi ve mikdarlarını ve aldıkları imal ücretini göstermek üzere bir defter tutarlar. Satış bedeli üzerinden vergiye tâbi bulunan sınaî müesseseler aynı zamanda ücret üzerinden vergiye tâbi işleri de yaparlarsa bu malûmatı muamele defterinde tahsis edecekleri ayrı bir partide göstermeğe mecburdurlar.

Götürü vergi veren müesseseler bu maddede yazılı defterleri tutmaktan müstesnadırlar.

MADDE 30 — Bu kanun mucibince vergiye tâbi topdancı ticarethane ve müteahhidlerle ikinci maddenin IV ve V işaretli fıkralarında yazılı fiyalyal, şube ve satış mağazaları bir (emtia idhalât ve ihracat defteri) tutmağa mecburdurlar. Bu defterin idhalât kısmına muamele vergisine tâbi müesseselerden aldıkları veya bu müesseselere imal ettirdikleri mamulâtın cins, nevi ve mikdarile maliyet bedeli, alış faturalarının tarih ve numarası, ihracat kısmına da teslim ettikleri veya fiyalyal, şube ve satış mağazalarına gönderdikleri mamulâtın cins, nevi ve mikdarile vahid satış fiyatı ve satış bedeli tutarı (Fiyalyal, şube ve

G. I. E.

MADDE 30 — İktisad encümeninin 30 ncü maddesi aynen

Ad. E.

Mal. E.

B. E.

MADDE 30 — Bu kanun mucibince vergiye tâbi toptancı ticarethane ve müteahhidlerle ikinci maddenin IV ve V işaretli fıkralarında yazılı fiyâl, şube ve satış mağazaları bir (emtia idhalât ve ihracat defteri) tutmağa mecburdurlar. Bu defterin idhalât kısmına muamele vergisine tâbi müesseselerden aldıkları veya bu müesseselere imal ettirdikleri mamulâtın cins, nevi ve mikdarile maliyet bedeli, alış faturalarının tarih ve numarası; ihracat kısmına da teslim ettikleri veya fiyâl, şube ve satış mağazalarına gönderdikleri mamulâtın cins, nevi ve mikdarı ile vahid satış fiatı ve satış bedeli tutarı (fiyâl, şube

MADDE 30 — Adliye encümeninin teklifi aynen.

MADDE 30 — Bu kanun mucibince vergiye tâbi toptancı ticarethane ve müteahhidlerle ikinci maddenin IV ve V işaretli fıkralarında yazılı fiyâl, şube ve satış mağazaları bir (Emtia idhalât ve ihracat defteri) tutmağa mecburdurlar. Bu defterin idhalât kısmına muamele vergisine tâbi müesseselerden aldıkları veya bu müesseselere imal ettirdikleri mamulâtın cins, nevi ve mikdarile maliyet bedeli, alış faturalarının tarih ve numarası; ihracat kısmına da teslim ettikleri veya fiyâl, şube ve satış mağazalarına gönderdikleri mamulâtın cins, nevi ve mikdarı ile vahid satış fiatı ve satış bedeli tutarı (Fiyâl, şube ve satış ma-

Hü.

diği ve ihracat kısmına da, teslim edilen mamulâtın cins, nevi ve mikdarı ile vahid satış fiyatı ve satış bedeli tutarı, satış faturalarının tarih ve numarası, ticarî yevmiye defterinin madde numarası ve kime teslim edildiği kaydolunur.

Muamele vergisine tâbi olmamakla beraber sınaî müesseselere devamlı surette mal satan toptancı ticarethaneler de ticaret kanununun emrettiği defterler ve defteri kebirle birlikte sınaî müesseselere sattıkları malların cinsini, nevi ve mikdarını, kıymetini, satış faturalarının tarih ve numarasını ve ticarî yevmiye defterinin madde numarasını, malı alan müessesenin isim ve adresini göstermek üzere bir (Satış defteri) tutmağa mecburdurlar.

İk. E.

satış mağazalarına gönderilenler de 18 nci maddenin E bendi mucibince tayin olunan emsal satış bedeli) satış faturalarının tarih ve numarası, ve teslim edilen şahıs veya müessesenin isim ve adresi kaydolunur.

Bir sınaî müesseseden aldıkları nim mamul maddeleri diğer bir sınaî müesseseye vererek mamulât yaptırarak toptancı ticarethane ve müteahhidler, imal edilmek üzere ettikleri nim mamul maddeler ile bunlardan yaptırdıkları mamulâtı emtia idhalât ve ihracat defterinde bu işe tahsis edecekleri bir partide cins, nevi ve mikdarlarını kaydetmek üzere ayrıca göstermeğe mecburdurlar. Bu takdirde mezkûr mükelleflerin vergi matrahının tayinine, sınaî müesseselerde imal ettirdikleri mamulâtın 19 ncu maddeye göre taayyün eden alış ve satış bedelleri esas tutulur.

Muamele vergisine tâbi olmakla beraber sınaî müesseselere devamlı surette mal satan toptancı ticarethaneler de sınaî müesseselere sattıkları malların cinsini, nevi ve mikdarını, kıymetini, satış faturalarının tarih ve numarasını malı alan müessesenin isim ve adresini göstermek üzere bir (satış defteri) tutmağa mecburdurlar.

G. İ. E.

Ad. E.

ve satış mağazalarına gönderilenler için 18 nci maddenin E bendi mucibince tayin olunan emsal satış bedeli), satış faturalarının tarih ve numarası ve müşteri şahıs veya müessesenin isim ve adresi kaydolunur.

Bir sınaî müesseseden aldıkları nim mamul maddeleri diğer bir sınaî müesseseye verecek imalât yaptırarak toptancı ticarethane ve müteahhidler, imal edilmek üzere tevdi ettikleri nim mamul maddeler ile bunlardan yaptırdıkları mamulâtı emtia idhalât ve ihracat defterinde tahsis edecekleri bir kısımda cins, nevi ve miktarlarını kaydetmek suretile ayrıca göstermeğe mecburdurlar. Bu takdirde mezkûr mükelleflerin vergi matrahının tayininde, sınaî müesseselerde imal ettirdikleri mamulâtın 19 ncu maddeye göre taayyün eden alış ve satış bedelleri esas tutulur.

Muamele vergisine tâbi olmakla beraber, sınaî müesseselere devamlı surette mal satan toptancı ticarethaneler de sınaî müesseselere sattıkları malların, cinsini, nevini, miktarını ve kıymetini ve satış faturalarının tarih ve numarasını, malı alan müessesenin isim ve adresini göstermek üzere bir (satış defteri) tutmağa mecburdurlar. Ticaret kanununda yazılı yevmiye defteri ve ayrıca defteri kebir tutan ticarethaneler bu fıkrada yazılı satış defterini tutmaktan varestedirler.

Mal. E.

B. E.

gazalarına gönderilenler için 18 nci maddenin E bendi mucibince tayin olunan emsal satış bedeli), satış faturalarının tarih ve numarası ve müşteri şahıs veya müessesenin isim ve adresi kaydolunur.

Bir sınaî müesseseden aldıkları nim mamul maddeleri diğer bir sınaî müesseseye verecek imalât yaptırarak toptancı ticarethane ve müteahhidler, imal edilmek üzere tevdi ettikleri nim mamul maddeler ile bunlardan yaptırdıkları mamulâtı emtia idhalât ve ihracat defterinde tahsis edecekleri bir kısımda cins, nevi ve miktarlarını kaydetmek suretile ayrıca göstermeğe mecburdurlar.

Bu takdirde mezkûr mükelleflerin vergi matrahının tayininde, sınaî müesseselerde imal ettirdikleri mamulâtın 19 ncu maddeye göre taayyün eden alış ve satış bedelleri esas tutulur.

Muamele vergisine tâbi olmakla beraber, sınaî müesseselere devamlı surette mal satan toptancı ticarethaneler de sınaî müesseselere sattıkları malların cinsini, nevini, miktarını ve kıymetini ve satış faturalarının tarih ve numarasını malı alan müessesenin isim ve adresini göstermek üzere (bir satış defteri) tutmağa mecburdurlar. Ticaret kanununda yazılı yevmiye defteri ve ayrıca defteri kebir tutan ticarethaneler bu fıkrada yazılı satış defterini tutmaktan varestedirler.

Bu fıkrada yazılı toptancılar mubayaa ettikleri eşyayı umumiyet üzere doğrudan doğruya müstehliklere satmayıp mutavassıtlara ve sınaî müesseselere satanlardır. Bunların müstehli-

Hü.

İk. E.

G. İ. E.

MADDE 31 — 29 ve 30 ncu maddelerde yazılı müesseseler, satışları için müşterilere fatura vermeğe mecburdurlar.

Bu faturalar müteselsil sıra numarasını havi olacak ve asıl nüshası müşteriye verilerek kopyası müessesede saklanacaktır.

Faturalara satılan malın cinsi ve nevi, miktarı, satış bedeli ve tarihi, müşterinin ismi ve adresi ve faturanın, (muamele) veya (emtia idhalât ve ihracat) veyahud (satış) defterlerinde kaydedildiği sıra numarası yazılır ve müessesenin salâhiyetli adamı tarafından imzalanır.

Faturalar, malın müessese veya ticarethaneden sevki gününde deftere geçirilir.

2 nci ve 3 ncü maddelerde yazılı mükellefler teslim ettikleri veyahud imâl safhasında bir kısmını yaptırmak üzere başka sınaî müesseselere gönderdikleri mallar için bir (yollama pusulası) tanzim ve mal ile birlikte irsal etmeğe mecburdurlar. Bu pusulalar dahi müteselsil sıra numaralı ve kopyalı olacak ve kopyaları müessesede saklanacaktır. Bu pusulalara yollanan malın cinsi ve nevi, miktarı, gönderilenin isim ve adresi, hangi vasıta ile gideceği, muamele veya emtia idhalât ve ihracat defterindeki sıra numarası kaydolunur ve müessesenin salâhiyetli adamı tarafından imzalanır.

Buğdayı koruma vergisine tâbi mamulâtta, buğdayı koruma nakliye tezkeresi bu mad-

MADDE 31 — İkinci, üçüncü ve dördüncü maddelerde yazılı mükellefler ile 30 ncu maddenin son fıkrasında yazılı ticarethaneler teslim ettikleri mamulât için müşterilere ve sınaî müesseselere fatura vermeğe mecburdurlar. Bu faturalar müteselsil sıra numarasını havi olacak ve asıl nüshası müşteriye verilerek kopyası müessesede saklanacaktır. Faturalara teslim edilen malın cinsi ve nevi, miktarı vahid satış fiyatı, satış bedelinin tutarı, teslim tarihi müşterinin isim ve adresi, ve faturanın, (Muamele) veya (Emtia idhalât ve ihracat) veyahud (Satış) defterinde kaydedildiği sıra numarası yazılır ve müessesenin salâhiyetli adamı tarafından imzalanır. Faturalar malın müessese veya ticarethaneden sevkinin on beşinci günü akşamına kadar defterlere geçirilir.

Sınaî müesseselere satılanlar hariç olmak üzere doğrudan doğruya müstehlike yapılan satışlar için fatura tanzimi mecburî değildir.

MADDE 31 — İktisad encümeninin 31 nci maddesi aynen

Ad. E.

MADDE 31 — İktisad encümeninin teklifi aynen

MADDE 31 — İkinci, üçüncü ve dördüncü maddelerde yazılı mükellefler ile otuzuncu maddenin son fıkrasında yazılı ticarethaneler teslim ettikleri mamulât için müşterilere ve sınaî müesseselere fatura vermeğe mecburdurlar. Bu faturalar müteselsil sıra numarasını havi olacak ve asıl nüshası müşteriye verilerek kopyası müessesede saklanacaktır. Faturalara teslim edilen malın cinsi ve nevi, miktarı, vahid satış fiatı, satış bedelinin tutarı, teslim tarihi, müşterinin isim ve adresi ve faturanın (muamele) veya (emtia idhalât ve ihracat) veyahud (satış) defterinde kaydedildiği sıra numarası yazılır ve müessesenin salâhiyetli adamı tarafından imzalanır. Faturalar malın müessese veya ticarethaneden sevkinin 5 nci günü akşamına kadar defterlere geçirilir.

Sınaî müesseselere satılanlar hariç olmak üzere doğrudan doğruya müstehlike yapılan satışlar için fatura tanzimi mecburî değildir.

Mal. E.

B. E.

ke de mal satması toptancı vasfını değiştirmez.

MADDE 31 — İkinci, üçüncü ve dördüncü maddelerde yazılı mükelleflerle 30 ncu maddenin son fıkrasında yazılı ticarethaneler teslim ettikleri mamulât için müşterilere ve sınaî müesseselere fatura vermeğe mecburdurlar. Bu faturalar müteselsil sıra numarasını havi olacak ve asıl nüshası müşteriye verilerek kopyası müessesede saklanacaktır. Faturalara teslim edilen malın cinsi ve nevi, miktarı vahid satış fiatı, satış bedelinin tutarı, teslim tarihi, müşterinin isim ve adresi ve faturanın (muamele) veya (emtia idhalât ve ihracat) veyahud (satış defterinde) kaydedildiği sıra numarası yazılır ve müessesenin salâhiyetli adamı tarafından imzalanır. Faturalar malın müessese veya ticarethaneden sevkinin ikinci günü akşamına kadar defterlere geçirilir.

Sınaî müesseselere satılanlar hariç olmak üzere doğrudan doğruya müstehlike yapılan satışlar için fatura tanzimi mecburî değildir.

Sınaî müesseseler teslim ettikleri veyahud imal safhasından bir kısmını yaptırmak üzere başka sınaî müesseselere gönderdikleri veyahud müessese haricindeki depolarına sevk ettikleri mallar için bir (yolama puslası) tanzim ve mal ile birlikte irsal etmeğe mecburdurlar. Bu puslalar dahi müteselsil sıra numaralı ve kopyalı olacak ve kopyaları müessesede saklanacaktır. Bu puslalara yollanan malın cinsi ve nevi, gönderilenin isim ve adresi,

Hü.

İk. E.

G. I. E.

dedeki (yollama pusulası) yerine geçer.

MADDE 32 — 29 ve 30 ncu maddelerde yazılı defterler, her yıl ikinci kânun ayının 15 nci günü akşamına kadar mahallin en büyük Maliye memuruna tasdik ettirilir. Defterlerini ertesi yıl içinde de kullanmak isteyenler, aynı müddet zarfında tasdiki yenilemeğe mecburdurlar.

Defterlerin Türkçe tutulması, muamelelerin en geç, yapıldığının ertesi günü akşamına kadar müfredat üzere kazıntı, silintiden ari olarak defterlere kaydedilmesi, kayidlerin ay ve sene sonlarında yekûnları yapılması ve sene sonundan itibaren iki ay içinde mevcut ibtidâî ve mamul maddelerle hali imâlde bulunan maddelerin nevi, mikdar ve kıymetlerini mübeyyin envanteri tanzim olunarak, mevcudun defterlerde ertesi sene ibtidasına devrolunması mecburidir. Envantere bunu tan-

MADDE 32 — 29 ve 30 ncu maddelerde yazılı defterler, her yıl ikinci kânun ayının 15 nci günü akşamına kadar mahallin en büyük Maliye memuruna tasdik ettirilir. Defterlerini ertesi yıl içinde kullanmak isteyenler, aynı müddet zarfında tasdiki yenilemeğe mecburdurlar.

Defterlerin Türkçe tutulması, muamelelerin en geç, yapıldığının on beşinci günü akşamına kadar müfredat üzere kazıntı ve silintiden arî olarak defterlere kaydedilmesi, kayidların ay ve sene sonlarında yekûnlarının yapılması ve sene sonundan itibaren iki ay içinde, mevcut iptidâî ve mamûl maddelerle hali imâlde bulunan maddelerin nevi, mikdar ve kıymetlerini mübeyyin envanteri tanzim olunarak, mevcudun defterlerde ertesi sene ibtidasına devrolunması mec-

MADDE 32 — İktisad encümeninin 32 nci maddesi aynen

Ad. E.

Mal. E.

B. E.

MADDE 32 — İktisad encümeninin teklifi aynen

MADDE 32 — 29 ve 30 ncu maddelerde yazılı defterler, her yıl ikincikânun ayının 15 nci günü akşamına kadar mahallin en büyük maliye memuruna tasdik ettirilir. Defterlerini ertesi yıl içinde kullanmak isteyenler, aynı müddet zarfında tasdiki yenilemeğe mecburdurlar.

Defterlerin Türkçe tutulması, muamelelerin en geç, yapıldığının beşinci günü akşamına kadar müfredat üzere kazıntı, silintiden âri olarak defterlere kaydedilmesi, kayıdların ay ve sene sonlarında yekûnları yapılması ve sene sonundan itibaren iki ay içinde mevcut iptidai ve mamul maddelerle hali imalde bulunan maddelerin nevi mikdar ve kıymetlerini mübeyyin envanteri tanzim olunarak, mevcudun defterlerde ertesi sene iptidasına devrolunması mecburidir. Envanter, bunu tanzim

hangi vasıta ile gideceği kaydolunur; ve müessesenin salâhiyetli adamı tarafından imzalanır. Malın müşteriye veya nakliyat ambarlarına veyahud vapur, şimendifer idarelerine tesliminden sonra yollama puslası aranmaz. Sinaî müesseselerin, imal safhasından bir kısmının yaptırılması için başka sinaî müesseselere gönderdikleri veya müessese haricindeki depolarına sevkettikleri mallara aid yollama puslalarının tahakkuk müruru zamanı müddetince saklanması mecburidir.

Buğdayı koruma vergisine tâbi mamulâtta buğdayı koruma nakliye tezkeresi bu maddede yazılı yollama puslası yerine geçer.

MADDE 32 — 29 ve 30 ncu maddelerde yazılı defterler, her yıl ikinci kânun ayının 15 nci günü akşamına kadar mahallin en büyük maliye memuruna tasdik ettirilir. Defterlerini ertesi yıl içinde kullanmak isteyenler, aynı müddet zarfında tasdiki yenilemeğe mecburdurlar.

Defterlerin türkçe tutulması muamelenin en geç, yapıldığının ikinci günü akşamına kadar müfredat üzere kazıntı, silintiden ari olarak defterlere kaydedilmesi, kayıdların ay ve sene sonlarında yekûnları yapılması ve sene sonundan itibaren iki ay içinde mevcut iptidai ve mamul maddelerle hali imalde bulunan maddelerin nevi mikdar ve kıymetlerini mübeyyin envanteri tanzim olunarak, mevcudun defterlerde ertesi yıl iptidasına devrolunması mecburidir. Envanter,

Hü.

zim eden memurla müessesese sahibi tarafından imza ve müessesede muhafaza olunur. Yeniden işe başlayan veya işlerini terk veya devreden mükellefler dahi başlama, terk veya devir tarihinde mevcut malların bu suretle envanterini tanzim etmeğe ve mevcudu defterlerinde göstermeğe mecburdurlar.

MADDE 33 — Sınâî müessesese sahibleri, salâhiyetli memurlar tarafından yapılan kontrol sırasında, ibtidâî ve mamul madde stoklarla imal edilmekte bulunan maddelerin taded ve tesbiti için lüzum görülecek vasıtaları teğmine ve kontrol esnasında bizzat bulunmağa veya bir adamını bulundurmağa mecburdurlar.

MADDE 34 — Sınâî müesseselerin bina ve müstemilâtile gerek kendilerine gerek başkalarına aid bulunan bitişik binalar arasında kapı, pencere ve saire gibi irtibat vesaiti bulundurulamaz. Maliye dairesi mevcut olanları kapatmağa, yola ve bitişik binalara bakan pencerelere demir parmaklık koydurmağa müesseseleri mecbur edebileceği gibi bu vesaiti mühürliyebilir.

Yedinci fasıl

Tedkik ve kontrol

MADDE 35 — Vergiye tâbi müesseselere giren ve çıkan maddeler, lüzum görüldükçe, salâhiyetli memurlar tarafından sevkiyat kontrolüne tâbi tutulur. Bu kontrolde, sevkedilen malların yollama pusulası mev-

İk. E.

buridir. Envanter, bunu tanzim eden memurla müessesese sahibi tarafından imza ve müessesede muhafaza olunur. Yeniden işe başlayan veya işlerini terk veya devreden mükellefler dahi başlama terk veya devir tarihinde mevcut malların bu suretle envanterini tanzim etmeğe ve mevcudu defterlerinde göstermeğe mecburdurlar.

MADDE 33 — Hükûmetin teklifi aynen.

MADDE 34 — Hükûmetin teklifi aynen.

Yedinci fasıl

Tedkik ve kontrol

MADDE 35 — Vergiye tâbi müesseselere giren ve çıkan maddeler, lüzum görüldükçe, salâhiyetli memurlar tarafından kontrole tâbi tutulur. Bu kontrolde malların müesseseye kayıtlarına uygun bulunub bu-

G. İ. E.

MADDE 33 — Hükûmetin teklifi aynen

MADDE 34 — Hükûmetin teklifi aynen

MADDE 35 — İktisad encümeninin 35 nci maddesi aynen

Ad. E.

Mal. E.

B. E.

eden memurla müessesese sahibi tarafından imza ve müessesede muhafaza olunur. Yeniden işe başlayan veya işlerini terk veya devreden mükellefler dahi başlama, terk veya devir tarihinde mevcut malların bu suretle envanterini tanzim etmeğe ve mevcut defterlerinde göstermeğe mecburdurlar.

bunu tanzim eden memurla müessesese sahibi tarafından imza ve müessesede muhafaza olunur. Yeniden işe başlayan veya işlerini terk veya devreden mükellefler dahi başlama, terk veya devir tarihinde mevcut malların bu suretle envanterini tanzim etmeğe ve mevcudu defterlerinde göstermeğe mecburdurlar.

MADDE 33 — Hükûmetin teklifi aynen

MADDE 33 — Hükûmetin teklifi aynen.

MADDE 33 — Hükûmetin teklifi aynen

MADDE 34 — Hükûmetin teklifi aynen

MADDE 34 — Hükûmetin teklifi aynen.

MADDE 34 — Hükûmetin teklifi aynen

Yedinci fasıl

Tedkik ve kontrol

MADDE 35 — İktisad encümeninin teklifi aynen.

Yedinci fasıl

Tedkik ve kontrol

MADDE 35 — İktisad encümeninin teklifi aynen.

Yedinci fasıl

Tedkik ve kontrol

MADDE 35 — Vergiye tâbi müesseselere giren ve çıkan maddeler lüzum görüldükçe, salâhiyetli memurlar tarafından sevkiyat kontrolüne tâbi tutulur. Bu kontrol da, sevkedilen malların yoklama puslası mev-

Hü.

çud olub olmadığı ,malın yolla-
ma puslasında yazılı nevi ve
mikdara mutabık ve yollama
puslası muhteviyatının müesse-
se kayıtlarına uygun bulunup
bulunmadığı araştırılır.

Maliye vekâleti lüzum gör-
düğü sınaî müesseselerde sevki-
yat kontrolünün devamlı ola-
rak yapılması için bu müessese-
lere memur ikame edebilir.
Sınaî müesseseler, bu memur-
lara fabrika ve imalâthaneleri
içinde münasib bir çalışma oda-
sı teğminine mecburdurlar.

Sevkiyat kontrolü yapan me-
murlara, gerek alıcı ve gerek
satıcı müesseseler, gerekse malı
nakil edenler her taleb vukuun-
da, yollama puslasını göster-
meğe mecburdurlar.

MADDE 36 — Sınaî müesse-
selerin beyannamelerinde yazılı
satış ve irsalât miktarlarile
kıymetlerin doğru olub olma-
dığı senede en az bir defa, he-
sab mutahassısları kullanılan
yerlerde bu mutahassıslar ve
kullanılmayan yerlerde varidat
tahakkuk memurları tarafın-
dan müessesenin ticarî defterle-
rile imalât ve muamele defter-
leri ve evrakı müsbitesi tedkik
edilmek ve mevcudları tadad
ve tesbit olunmak suretile kon-
trol edilir.

Bu kontrolde iptidaî madde
idhalâtile stok mevcudu imale
sevk ve imal olunan maddelerle
randıman hesapları, maliyet
bedelleri, satılan miktarlarla
satış bedelleri ve mamul madde
stokları tedkik ve kayıd ile
mevcudun mutabık olub olma-
dığı tahkik edilir. Beyanname
ile bildirilmiş olan satış ve irsa-
lâtın miktar ve kıymet itibarile
kayıtlara uygun bulunub bu-

İk. E.

lunmadığı araştırılır.

Maliye vekâleti lüzum gör-
düğü sınaî müesseselerde kont-
rolünün devamlı olarak yapıl-
ması için bu müesseselere me-
mur ikame edebilir. Sınaî mü-
esseseler, bu memurlara fabri-
ka ve imalâthaneleri içinde
münasib bir çalışma yeri teğmi-
nine mecburdurlar.

MADDE 36 — Sınaî müesse-
selerin beyannamelerinde yazılı
satış ve irsalât miktarlarile
kıymetlerin doğru olub olma-
dığı senede en az bir defa, hesap
mutahassısları kullanılan yer-
lerde bu mutahassıslar ve kul-
lanılmayan yerlerde varidat ta-
hakkuk memurları tarafından
müessesenin imalât ve muamele
defterleri ve evrakı müsbitesi
tedkik edilmek ve mevcudları
tadad ve tesbit olunmak sure-
tile kontrol edilir.

Bu kontrolde iptidaî madde
idhalâtile stok mevcudu imale
sevk ve imal olunan maddelerle
randıman hesapları, maliyet
bedelleri, satılan miktarlarla
satış bedelleri ve mamul madde
stokları tedkik ve kayıd ile
mevcudun mutabık olub olma-
dığı tahkik edilir. Beyanname
ile bildirilmiş olan satış ve irsa-
lâtın miktar ve kıymet itibarile
kayıtlara uygun bulunub bu-

G. İ. E.

MADDE 36 — İktisad encü-
meninin 36 ncı maddesi aynen

Ad. E.

Mal. E.

B. E.

cud olub olmadığı, malın yollama pusulasında yazılı nevi ve mikdarlara mutabık ve yollama pusulası muhteviyatının müessesese kayıdlerine uygun bulunub bulunmadığı araştırılır.

Maliye vekâleti lüzum gördüğü sınaî müesseselerde sevkiyat kontrolünün devamlı olarak yapılması için bu müesseselere memur ikame edebilir. Sınaî müesseseler, bu memurlara fabrika ve imâlâthaneleri içinde münasib bir çalışma yeri tegminine mecburdurlar. Sevkiyat kontrolü yapan memurlara gerek sınaî müesseseler, gerekse malı nakledenler her talep vukunda, yollama pusulasını göstermeğe mecburdurlar.

MADDE 36 — İktisad encümeninin teklifi aynen.

MADDE 36 — İktisad encümeninin teklifi aynen.

MADDE 36 — İktisad encümeninin teklifi aynen.

Hü.

İk. E.

G. İ. E.

kayıdlara uygun bulunup bulunmadığı araştırılır ve kontrol sonunda hesap neticelerini gösteren bir zabıt varakası tanzim ve zabıt varakası müessese sahibine veya kontrolde hazır bulunmağa memur ettiği adama imza ettirilir ve zabtın bir sureti müesseseye verilir.

Müesseseler bu kontrol sırasında, memurlara münasib bir çalışma yeri göstermeğe, defter ve kayıtlar hakkında müessese sahibi veya tayin edeceği bir adamı marifetile izahat vermeğe, gerek bu kanuna göre gerek ticaret kanunu mucibince tutulmuş olan defterler ve defteri kebirle bilcümle evrakı müsbitiye ibraz etmeğe mecburdurlar.

Sinaî müesseselerden maada mükelleflerin beyannameleri de emtia idhalât ve ihracat defteri, ticarî defterler, defteri kebir, evrakı müsbitiye ve envanter kayıtları ile tatbik ve kayıtların sıhhati tahkik edilir. Bu tedkikat yukarıda yazılı esaslar dairesinde icra olunur.

Sekizinci fasıl

İşe başlama, işi bırakma ve devir, vefat, tasfiye ve fesih, iflâs halleri

MADDE 37 — Muamele vergisile mükellefiyeti icab ettiren bir iş ve teşebbüse yeniden başlayanlar, işe başladıkları tarihten itibaren 15 gün içinde vardiye dairesine bir beyanname vererek müessesenin isim ve adresini, işiğal mevzuunu, işe başladıkları tarihi, imal vasıtalarının nevi ve adedini ve muharrik kuvvet ve işçi miktarını depolarının, filyal, şube veya

bulunmadığı araştırılır ve kontrol sonunda hesap neticelerini gösteren bir zabıt varakası tanzim ve zabıt varakası müessese sahibine veya kontrolde hazır bulunmağa memur ettiği adama imza ettirilir ve zabtın bir sureti müesseseye verilir.

Müesseseler bu kontrol sırasında, memurlara münasib bir çalışma yeri göstermeğe, defter ve kayıtlar hakkında müessese sahibi veya tayin edeceği bir adamı marifetile izahat vermeğe, ve bu kanun mucibince tutulmuş olan defterlerle bilcümle evrakı müsbitiye ibraz etmeğe mecburdurlar.

Sinaî müesseselerden maada mükelleflerin beyannameleri de emtia idhalât ve ihracat defteri, evrakı müsbitiye ve envanter kayıtları ile tatbik ve kayıtların sıhhati tahkik edilir. Bu tedkikat yukarıda yazılı esaslar dairesinde icra olunur.

Sekizinci fasıl

İşe başlama, işi bırakma ve devir, vefat, tasfiye ve fesih iflâs halleri

MADDE 37 — Hükümetin teklifi aynen.

MADDE 37 — Hükümetin teklifi aynen

Ad. E.

Mal. E.

B. E.

Sekizinci fasıl

İşe başlama, işi bırakma ve devir, vefat, tasfiye ve fesih, iflâs halleri

MADDE 37 — Hükûmetin teklifi aynen.

Sekizinci fasıl

İşe başlama, işi bırakma ve devir, vefat, tasfiye ve fesih, iflâs halleri

MADDE 37 — Hükûmetin teklifi aynen

Sekizinci fasıl

İşe başlama, işi bırakma ve devir, vefat, tasfiye ve fesih, iflâs halleri

MADDE 37 — Hükûmetin teklifi aynen.

Hü.

satış mağazalarının adreslerini bildirmeğe mecburdurlar.

Beyanname yazılı hususlarda vaki olacak değişikliklerin de, vukuu tarihinden itibaren 15 gün içinde aynı suretle bildirilmesi mecburidir.

Varidat dairesine bildirilen yerlerden başka yerlerde icrayı sanat ve ticaret olunması, ibtidai ve mamul maddeler bulundurulması yasaktır. Bu mahallerde bulunan bircümle ibtidai ve mamul maddeler, bu kanunun tatbikinde müessesenin malı sayılır.

MADDE 38 — İşini bırakan mükellefler; keyfiyeti iş bırakma tarihinden itibaren 15 gün içinde bir beyanname ile varidat dairesine ihbar etmeğe mecburdurlar. Bu beyanname de mükellefin isim ve adresile elinde bulunan ibtidai mamul madde stoklarının cinsi, nevi ve miktarları ve buldukları mahaller, makine ve teşisatın satılıp satılmadığı, satılmış ise satın alanın isim ve adresi, ve henüz beyanname verilmemiş olan satış ve muamelelere aid 23 ncü maddede yazılı malûmat gösterilir.

İşini bırakan mükelleflerin, bırakma tarihinden ellerinde mevcut olan mamul maddeler tamamen satılıncaya kadar bu kanunun umumî hükümleri dairesinde mükellefiyetleri devam eder ve son satıştan itibaren 15 gün içinde ellerindeki stokların tamamen bitmiş olduğunu ayrıca varidat dairesine bildirmeğe ve vergisi ödenmemiş satışlarını 23 ncü maddede yazılı şekilde göstermeğe mecburdurlar.

Şirketlerin tasfiye ve feshine

MADDE 38 — Hükûmetin teklifi aynen.

MADDE 38 — Hükûmetin teklifi aynen

Ad. E.

Mal. E.

B. E.

**MADDE 38 — Hükûmetin
teklifi aynen.**

**MADDE 38 — Hükûmetin
teklifi aynen**

**MADDE 38 — Hükûmetin
teklifi aynen.**

Hü.

karar verilmesi de işi bırakma hükmündedir. Ancak bu halde yukarıki fıkralar hükümleri yerine getirildikten sonra tasfiyenin nihayetlendirilmesine kadar tasfiye memurları tarafından yapılacak muameleler de bu kanunun umumî hükümleri dairesinde verggiye tâbidir.

Tasfiyenin nihayetinde, yukarıdaki birinci ve ikinci fıkralar dairesinde keyfiyet yeniden varidat dairesine bildirilir.

MADDE 39 — İşin devri halinde devredenle devir alan müştereken imzalayacakları bir beyanname ile keyfiyeti 15 gün içinde varidat dairesine bildirirler. Bu beyanname devreden ve devir alanın ismi müessesenin adresi, iptidai ve mamül maddeler devredilmiş ise bunların cins, nevi ve mikdarı ve devreden tarafından henüz beyanname verilmiş olan sacı ve muamelelere aid 23 ncü maddede vazılı malûmat gösterilir.

Devir alan, devreden namına tahakkuk etmiş veya devir tarihine kadar yapılan muamelelerden dolayı tahakkuk etmesi lâzımgelen vergilerin tevdiesinden devredenle müştereken mesuldür.

MADDE 40 — Vefat halinde, mirasçılar vefat tarihinden itibaren bir ay içinde 38 ncü maddede yazılı beyannameyi vermeğe mecburdurlar. Miraslar vefat tarihine kadar ödenmemiş olan vergilerle o tarihle mevcut mamül maddelerin vergisinden müştereken mesuldürler.

İflâs hususî hükümlerine tâbidir.

İk. E.

MADDE 39 — Hükümetin teklifi aynen.

MADDE 40 — Vefat halinde, Türkiyede bulunan ve mirası reddetmemiş olan mirasçılar, vefat tarihinden itibaren üç ay içinde, 38 ncü maddede yazılı beyannameyi vermeğe mecburdurlar. Mirası reddetmemiş olan mirasçılar, vefat tarihine kadar ödenmemiş olan vergilerle vefat tarihinde mevcut mamul maddelerin vergisinden müştereken mesuldürler.

G. İ. E.

MADDE 39 — Hükümetin teklifi aynen

MADDE 40 — İktisad encümeninin 40 ncü maddesi aynen

Ad. E.

Mal. E.

B. E.

**MADDE 39 — Hükûmetin
teklifi aynen.**

**MADDE 39 — Hükûmetin
teklifi aynen**

**MADDE 39 — Hükûmetin
teklifi aynen.**

**MADDE 40 — İktisad encü-
meninin teklifi aynen.**

**MADDE 40 — İktisad encü-
meninin teklifi aynen**

**MADDE 40 — İktisad encü-
meninin teklifi aynen.**

Hü.

İk. E.

G. İ. E.

İflâs hususî hükümlerine tâbidir.

MADDE 41 — Hükûmetin
teklifi aynen.

MADDE 41 — Hükûmetin
teklifi aynen

MADDE 41 — 12 nci madde mucibince vergiden muaf bulunan müesseseler yeniden işe başladıkları tarihten itibaren 15 gün içinde, keyfiyeti 37 nci maddede yazılı malûmatı havi bir beyanname ile varidat daîresine bildirmeğe ve bir muafiyet karnesi almağa mecburdurlar.

Dördüncü fasıl

Kanunî müeyyideler

MADDE 42 — 29 ve 30 ncu maddelerde yazılı defterlerden her hangi birini tutmayan veya tasdik ettirmeyen veyahud salâhiyetli memurlara ibraz etmeyen, imalât muamele vergisi mükelleflerinin defter tutmadıkları veya tasdik ettirmedikleri veyahud ibraz etmedikleri devrelere aid vergileri resen ve bir kat fazlasile tarholunur. Türkçe tutulmamış defterler, hiç tutulmamış hükmündedir.

36 nci madde mucibince yapılan kontrol sırasında defterlere kaydedilmiş olmakla beraber 31 nci maddede yazılı satış faturaları veya yollama pusulaları mezkûr madde hükümlerine uygun olarak tanzim edilmediği veya kopyaları saklanmadığı tebeyyün eden mamulât için sınaî müesseselerde bu mamulâtın vergisine % 50 ve smaî müesseselerden maada mükelleflerde de senelik vergiye bu mamulât satış bedelinin binde beşi nisbetinde zam yapılır.

Dokuzuncu fasıl

Kanunî müeyyideler

MADDE 42 — Hükûmetin
teklifi aynen.

MADDE 42 — Hükûmetin
teklifi aynen

Ad. E.

Mal. E.

B. E.

MADDE 41 — Hükûmetin
teklifi aynen.

MADDE 41 — Hükûmetin
teklifi aynen.

MADDE 41 — Hükûmetin
teklifi aynen.

Dokuzuncu fasıl

Kanunî müeyyideler

MADDE 42 — Hükûmetin
teklifi aynen.

Dokuzuncu fasıl

Kanunî müeyyideler

MADDE 42 — 29 ve 30 ncu
maddelerde yazılı defterlerden
her hangi birini tutmayan veya
tasdik ettirmeyen veyahud salâ-
hiyetli memurlara ibraz etme-
yen, imalât muamele vergisi
mükelleflerinin defter tutma-
dıkları veya tasdik ettirmedik-
leri veyahud ibraz etmedikleri
devrelere aid vergileri resen
ve bir kat fazlasile tarholunur.
Türkçe tutulmamış defterler,
hiç tutulmamış hükmündedir.

36 nci madde mucibince yapı-
lan kontrol sırasında defterle-
re kaydedilmiş olmakla bera-
ber 31 nci maddede yazılı satış
faturaları mezkûr madde hü-
kümlerine uygun olarak tanzim
edilmediği veya kopyaları sak-
lanmadığı tebeyyün eden ma-
mulât için sınaî müesseselerde
bu mamulâtın vergisine % 50
ve sınaî müesseselerden ma-
ada mükelleflerde de senelik ver-
giye bu mamulât satış bedelinin
binde beşi nisbetinde zam yapı-
lır.

Dokuzuncu fasıl

Kanunî müeyyideler

MADDE 42 — 29 ve 30 ncu
maddelerde yazılı defterlerden
her hangi birini tutmayan ve-
ya tasdik ettirmeyen veyahud
salâhiyetli memurlara ibraz et-
meyen imalât muamele vergisi
mükelleflerinin defter tutma-
dıkları veya tasdik ettirmedik-
leri veyahud ibraz etmedikleri
devrelere aid vergileri resen
ve bir kat fazlasile tarholunur.
Türkçe tutulmamış defterler,
hiç tutulmamış hükmündedir.

36 nci madde mucibince ya-
pılan kontrol sırasında defter-
lere kaydedilmiş olmakla bera-
ber 31 nci maddede yazılı satış
faturaları veya yollama pusla-
ları mezkûr madde hükümle-
rine uygun olarak tanzim edil-
mediği veya kopyaları sak-
lanmadığı tebeyyün eden ma-
mulât için sınaî müesseselerde bu
mamulâtın vergisine % 50 ve
sınaî müesseselerden maada
mükelleflerde de senelik ver-
giye bu mamulât satış bedelinin
binde beşi nisbetinde zam ya-
pılır.

Hü.

MADDE 43 — Teslim ettiği veyahud depolarına gönderdiği mamulâtm satış bedelini veya mikdarını kısmen veya tamamen defterlerine kaydetmiyen veya 18 nci maddenin D fıkrasında yazılı imalâtı yapmak üzere aldığı maddeleri veya imal ücretlerini kısmen veya tamamen defterlerine geçirmeyen sınaî müesseselerin bu suretle mektum bıraktıkları matrahlar üzerinden ikmalen tarholunacak vergilerine iki kat zammolunur.

Bu fiiller sınaî müesseselerden maada mükellefler tarafından işlendiği takdirde deftere geçirilmiyen mikdar veya bedeller ilâve edilmek suretile vergi matrahı yeniden tayin edilerek beyannamede münderiç vergi ile bu matrah üzerinden hesaplanacak vergi arasındaki farka iki kat zam yapılır.

MADDE 44 — Defterlerini veya vesikalarını tahrif edenlerin, bu tahrifin yapıldığı mali yıla aid vergilerine beş kat zam yapılır.

Bu kanuna göre tahrif, kayıdların okunmayacak şekilde silinerek yerine başka bir kayıt geçirilmesi, fatura ve yollama pusulalarının aslile kopyalarının yekdiğerine mutabık bulunmaması, tasdikli defterlerin yapraklarından bir kısmının imha veya bunların yerine başkalarının ikame edilmesi, çift defter veya vesika kullanılması gibi halleri ifade eder.

MADDE 45 — 43 ve 44 ncü maddelerde yazılı haller hariç olmak üzere defterlerini 32 nci maddenin ikinci fıkrasında yazılı şekilde tutmayan ve mev-

İk. E.

MADDE 43 — Hükümetin teklifi aynen.

MADDE 44 — Defterlerini veya vesikalarını tahrif edenlerin, bu tahrifin yapıldığı mali yıla aid muamele vergilerine beş kat zam yapılır.

Bu kanuna göre tahrif, kayıdların okunmayacak şekilde silinerek yerine başka bir kayıt geçirilmesi, faturaların aslile kopyalarının yekdiğerine mutabık bulunmaması, tasdikli defterlerin yapraklarından bir kısmının imha veya bunların yerine başkalarının ikame edilmesi, çift defter veya vesika kullanılması gibi halleri ifade eder.

MADDE 45 — Hükümetin teklifi aynen.

G. İ. E.

MADDE 43 — Hükümetin teklifi aynen

MADDE 44 — İktisad encümeninin 44 ncü maddesi aynen

MADDE 45 — Hükümetin teklifi aynen

Ad. E.

**MADDE 43 — Hükümetin
teklifi aynen.**

**MADDE 44 — İktisad encü-
meninin teklifi aynen.**

**MADDE 45 — Hükümetin
teklifi aynen.**

Mal. E.

**MADDE 43 — Hükümetin
teklifi aynen**

**MADDE 44 — İktisad encü-
meninin teklifi aynen**

**MADDE 45 — Hükümetin
teklifi aynen**

B. E.

**MADDE 43 — Hükümetin
teklifi aynen**

**MADDE 44 — İktisad encü-
meninin teklifi aynen**

**MADDE 45 — Hükümetin
teklifi aynen**

Hü.

cudlarının envanterini yapmayan mükelleflerin senelik vergilerine % 20 zammolunur.

MADDE 46 — 30 ncu maddenin son fıkrasında yazılı satış defterini tutmayan veya ibraz etmeyen veyahud defter kayıtlarına aid evrakı müsbiteyi ve ticarî defterler ile defteri kebirini göstermeyen toptancı ticarethanelerden 500 liradan 1000 liraya kadar para cezası alınır.

Muamele vergisi mükelleflerile münasebette bulunan ticarî ve sınaî müesseseler, ticarî defterlerini ve evrakı müsbitesini 36 ncı madde mucibince kontrol yapan salâhiyetli memurlara ibraz etmedikleri takdirde, bunlar hakkında da yukarıki fıkra hükmü tetbik olunur.

MADDE 47 — 33, 34, ve 36 ncı maddelerde yazılı mecburiyetlere riayet etmeyen mükelleflerin müessese ve ticarethaneleri bu mecburiyetleri yerine getirinceye kadar en büyük mülkiye âmirinin emrile kapatılır.

MADDE 48 — 23 ncü maddede yazılı beyannameyi, zamanında vermeyenlerin vergisine % 20 ve defter kayıtlarından bir kısmı, taallûk ettiği devrenin beyannamesine geçirilmemiş olduğu takdirde noksana aid vergiye % 50 zam yapılır.

İk. E.

MADDE 46 — 30 ncu maddenin son fıkrasında yazılı satış defterini tutmayan veya ibraz etmeyen veyahud defter kayıtlarına aid evrakı müsbiteyi göstermeyen toptancı ticarethanelerden 500 liradan 1000 liraya kadar para ceza alınır.

Muamele vergisi mükelleflerile münasebette bulunan ticarî ve sınaî müesseseler, ticarî defterlerini ve evrakı müsbitesini 36 ncı madde mucibince kontrol yapan salâhiyetli memurlara ibraz etmedikleri takdirde, bunlar hakkında da yukarıki fıkra hükmü tatbik olunur.

MADDE 47 — 33, 34 ve 35 ncı maddelerde yazılı mecburiyetlere riayet etmeyen mükelleflere mahallin en büyük mülkiye âmirliğince bunların yerine getirilmesine kâfi bir mühlet verilir. Bu mühlet bittiği halde yine kanun hükmüne riayet etmemiş olanların müessese ve ticarethaneleri bu mecburiyetleri yerine getirinceye kadar en büyük mülkiye âmirinin emrile kapatılır.

MADDE 48 — Hükümetin teklifi aynen.

G. İ. E.

MADDE 46 — İktisad encümeninin 46 ncı maddesi aynen

MADDE 47 — İktisad encümeninin 47 ncı maddesi aynen

MADDE 48 — Hükümetin teklifi aynen

Ad. E.

MADDE 46 — 30 ncu maddenin son fıkrasında yazılı satış defterini tutmayan veya ibraz etmeyen veyahud ticaret kanunu mucibince tutulan yevmiye defteri ile ayrıca defteri kebiri ibraz etmeyen veyahud defter kayıtlarına aid evrakı müsbiteli göstermeyen toptancı ticarethanelerden 200 liradan 1000 liraya kadar para cezası alınır.

Muamele vergisi mükellefleri ile münasebette bulunan ticarî ve sınaî müesseseler, ticarî defterlerini ve evrakı müsbitelerini 36 ncı madde mucibince kontrol yapan salâhiyetli memurlara ibraz etmedikleri takdirde, bunlar hakkında da yukarıki fıkra hükmü tatbik olunur.

MADDE 47 — 33, 34 ve 35 nci maddelerde yazılı mecburiyetlere riayet etmeyen mükelleflere mahallin en büyük mülkiye âmirliğince yazılı emirle bunların yerine getirilmesine yetecek bir mühlet tayin olunur. Bu mühlet bittiği halde yine kanun hükmüne riayet etmemiş olanların müessese ve ticarethaneleri, bu mecburiyetleri yerine getirinceye kadar, Sulh mahkemesi kararile kapatılır. Bu kararlar katgîdir.

MADDE 48 — Hükûmetin teklifi aynen.

Mal. E.

MADDE 46 — Adliye encümeninin teklifi aynen

MADDE 47 — Adliye encümeninin teklifi aynen

MADDE 48 — Hükûmetin teklifi aynen

B. E.

MADDE 46 — 30 ncu maddenin son fıkrasında yazılı satış defterini tutmayan veya ibraz etmeyen veyahud ticaret kanunu mucibince tutulan yevmiye defteri ile ayrıca defteri kebiri ibraz etmeyen veyahud 31 nci maddede yazılı faturaları tanzim etmeye veya göstermeyen toptancı tacirlerden 200 liradan 1 000 liraya kadar para cezası alınır.

Muamele vergisi mükellefleri ile münasebette bulunan ticarî ve sınaî müesseseler ticarî defterlerini ve evrakı müsbitelerini 36 ncı madde mucibince kontrol yapan salâhiyetli memurlara ibraz etmedikleri takdirde, bunlar hakkında da yukarıki fıkra hükmü tatbik olunur.

MADDE 47 — Adliye encümeninin teklifi aynen

MADDE 48 — Hükûmetin teklifi aynen

Hü.

İk. E.

G. İ. E.

Beyanname verilmesini icab ettiren muamelesi olmayan sınaî müesseselerden bu ciheti zamanında bildirmeyenlerin, buna takaddüm eden en son beyannameleri üzerinden matruh vergilerine % 5 zam yapılır.

MADDE 49 — Sevkiyat sırasında yapılacak kontrolde, yollama pusulası beraber olmadan nakledildiği tesbit edilen mamulât 29 veya 30 ncu maddede yazılı defterlere tamam olarak geçirilmiş ise bunlar hakkında 42 nci maddenin son fıkrası hükmü tatbik edilir. Yollama pusulası mevcut olup da mamulât bu pusulaya noksan geçirilmiş ise mezkûr fıkra hükmü noksan kısma tatbik olunur.

Yollama pusulası mevcut olduğu halde, kontrol anında ibraz edilmeyen mallar, pusulasız addedilir.

MADDE 50 — Sınaî müesseselerde 36 ncı madde mucibince yapılacak kontrol neticesinde meydana çıkarılacak noksan ve fazlalıklar hakkında aşağıda yazılı şekilde muamele yapılır.

A) Defter kayıtlarına nazaran iptidaî maddeler mevcudunda eksiklik çıktığı takdirde bu noksan kaçığa sarfedilmiş addolunur ve bu mikdar iptidaî maddeden vücade getirilmesi mümkün olan imalâtın mikdar ve kıymetleri imalât ve muhasebe kayıtlarına ve icabında mümasili eşyanın imalât ve kıymetlerine nazaran aşağıdaki (D) fıkrasında yazılı heyetler marifetile tayin olunarak, bunun üzerinden iki kat zamla vergi tarholunur. Mütenevvi imalât yapan müesseselerde noksan çıkan ipti-

MADDE 49 — Sınaî müesseselerde 36 ncı madde mucibince yapılacak kontrol neticesinde meydana çıkarılacak noksan ve fazlalıklar hakkında aşağıda yazılı şekilde muamele yapılır.

A) Defter kayıtlarına nazaran iptidaî maddeler mevcudunda eksiklik çıktığı takdirde bu noksan kaçığa sarfedilmiş addolunur ve bu mikdar iptidaî maddeden vücade getirilmesi mümkün olan imalâtın mikdar ve kıymetleri imalât ve muhasebe kayıtlarına ve icabında mümasili eşyanın imalât ve kıymetlerine nazaran aşağıdaki (D fıkrasında yazılı heyetler) marifetile tayin olunarak, bunun üzerinden iki kat zamla vergi tarholunur. Mütenevvi imalât yapan müesseselerde noksan çıkan iptidaî maddenin

MADDE 49 — İktisad encümeninin 49 ncu maddesi aynen

Ad. E.

Mal. E.

B. E.

MADDE 49 — Sınai müesseselerde 36 nci madde mucibince yapılacak kontrol neticesinde meydana çıkarılacak noksan ve fazlalıklar hakkında aşağıda yazılı şekilde muamele yapılır:

A) Defter kayıtlarına nazaran iptidai maddeler mevcudunda eksiklik çıktığı takdirde bu noksan kaçağa sarfedilmiş addolunur ve bu mikdar iptidai maddeden vücade getirilmesi mümkün olan imalâtın mikdar ve kıymetleri, imalât ve muhasebe kayıtlarına ve icabında mümasili eşyanın imalât ve kıymetlerine nazaran resen takdir heyeti marifetile tayin olunarak bunun üzerinden iki kat zamlı vergi tarholunur. Mütelevvi imalât yapan sınai müesseselerde noksan çıkan iptidai

MADDE 49 — Adliye encümeninin teklifi aynen

MADDE 49 — Sevkiyat sırasında yapılacak kontrolde, yollama pusulası beraber olmadan nakledildiği tesbit edilen mamulât 29 ncu maddede yazılı defterlere tamam olarak geçirilmiş ise bunlar hakkında 42 nci maddenin son fıkrası hükmü tatbik edilir. Yollama pusulası mevcut olup da mamulât bu pusulaya noksan geçirilmiş ise mezkûr fıkra hükmü noksan kısıma tatbik olunur.

Yollama pusulası mevcut olmaksızın halde, kontrol anında ibraz edilmeyen mallar, pusulasız addedilir.

MADDE 50 — Adliye encümeninin 49 ncu maddesi aynen

Hü.

İk. E.

G. İ. E.

daî maddenin kâffesi en yüksek kıymetli mamûle sarfedilmiş addolunur.

İptidaî maddé mevcudunda, kayda nazaran fazla çıkan miktar kaçığa sarfedilmek üzere gizlenmiş addolunarak, bunun üzerinden de yukarıki hüküm dairesinde iki kat zamla vergi tarhedilir.

B) Defter kayıtlarına nazaran mamûl madde mevcudunda tesbit edilecek noksan ve fazlalıkların kıymetleri, (A) fıkrasında yazılı şekilde tesbit olunarak bunun üzerinden iki kat zamla vergi tarhedilir.

C) İbtidaî veya mamul madde mevcudları defter kayıtlarına mutabık olmakla beraber bir kısım ibtidaî veya mamul maddenin defterlere geçirilmediği tesbit olunduğu takdirde bunlar üzerinden de A ve B fıkraları mucibince iki kat zamla vergi tarholunur.

D) İptidaî ve mamul madde mevcudları defter kayıtlarına mutabık olmakla beraber, çıkarılan imalât hesapları neticesinde, imalât randımanları, normal randıman nisbetlerinden noksan zuhur eylediği ve bu noksanlık makbul bir sebebe istinad etmediği takdirde, noksan kısım kaçığa sarfedilmiş ad ve A fıkrasında yazılı şekilde tesbit edilecek kıymetleri üzerinden iki kat zamla vergi tarholunur.

Bu fıkrada yazılı randıman noksanları, İstanbulda tedkike memur hesap mutahassısı ile mıntaka iktisad müdürlüğünce seçilecek bir sanayi müfettişinden ve Sümerbank umum müdürlüğünce seçilecek bir mutahassıs mühendisten müteşekkil

kâffesi en yüksek kıymetli mamule sarfedilmiş addolunur.

İptidaî madde mevcudunda, kayda nazaran fazla çıkan miktar kaçığa sarfedilmek üzere gizlenmiş addolunarak, bunun üzerinden de yukarıki hüküm dairesinde iki kat zamla vergi tarhedilir.

B) Defter kayıtlarına nazaran mamul madde mevcudunda tesbit edilecek noksan ve fazlalıkların kıymetleri, A fıkrasında yazılı şekilde tesbit olunarak bunun üzerinden iki kat zamla vergi tarhedilir.

C) İptidaî veya mamul madde mevcudları defter kayıtlarına mutabık olmakla beraber bir kısım iptidaî veya mamul maddenin defterlere geçirilmediği tesbit olunduğu takdirde bunlar üzerinden de A ve B fıkraları mucibince iki kat zamla vergi tarholunur.

D) İptidaî ve mamul madde mevcudları defter kayıtlarına mutabık olmakla beraber, çıkarılan imalât hesapları neticesinde, imalât randımanları, normal randıman nisbetlerinden noksan zuhur eylediği ve bu noksanlık makbul bir sebebe istinad etmediği takdirde, noksan kısım kaçığa sarfedilmiş ad ve A fıkrasında yazılı şekilde tesbit edilecek kıymetleri üzerinden iki kat zamla vergi tarholunur.

Bu fıkrada yazılı randıman noksanları, tedkika memur hesap mutahassısı ile mıntaka iktisat müdürlüğünce teşkilâtı arasından seçilecek bir mutahassıs zattan ve Ticaret odasınınca yoksa belediyece seçilecek bir zattan müteşekkil bir heyet tarafından yapılacak

Ad. E.

maddenin kâffesi o müessese imalâtından en yüksek kıymetli cins mamule sarfedilmiş addolunur.

İbtidâî madde mevcudunda, kayda nazaran fazla çıkan miktar kaçığa sarfedilmek üzere gizlenmiş addolunarak bunun üzerinden de yukarıki hüküm dairesinde iki kat zamla vergi tarhedilir.

B) Defter kayıtlarına nazaran mamul madde mevcudunda tesbit edilecek noksan ve fazlalıkların kıymetleri A fıkrasında yazılı şekilde tesbit olunarak bunun üzerinden iki kat zamla vergi tarholunur.

C) İbtidâî veya mamul madde mevcudları defter kayıtlarına mutabık olmakla beraber bir kısım ibtidâî veya mamul maddenin defterlere geçirilmediği tesbit olunduğu takdirde bunlar üzerinden de A ve B fıkraları mucibince iki kat zamla vergi tarhedilir.

D) İbtidâî ve mamul madde mevcudları defter kayıtlarına mutabık olmakla beraber çıkarılan imalât hesapları neticesinde, imalât randımanları, normal randıman nisbetlerinden noksan zuhur eylediği ve bu noksanlık makbul bir sebebe istinad etmediği takdirde, noksan çıkan miktar kaçığa sarfedilmiş ad ve A fıkrasında yazılı şekilde tesbit edilecek kıymetleri üzerinden iki kat zamla vergi tarholunur.

Mal. E:

B. E.

bir heyet tarafından yapılacak tedkik üzerine verilecek raporla tevsik olunur. Varidat dairesi veya mükellef tarafından bu rapor münderecatına itiraz edildiği takdirde, aynı şekilde teşkil olunacak ikinci bir heyet tarafından tedkikat yapılır. Bu heyetin kararı her iki taraf için katği olub karar aleyhine itiraz, temyiz veya idarî dava yollarına müracaat edilemez..

Istanbuldan başka yerlerde randıman noksanlıkları resen takdir heyetleri raporile tevsik olunur. Sümerbank fabrikası bulunan yerlerde bu heyete mezkûr fabrika müdürü tarafından seçilecek bir mutahassis mühendis de iştirak eder. Bu heyetin kararları katği olub itiraz, temyiz ve idarî dava yollarına gidilemez.

Bu maddede yazılı kontrollerde mutad fire ve zayıf veya mamulün nevine göre vukuu mutad tezayüd miktarı kabul edilir.

E) 20 nci madde hükmüne uygunluğu tevsik edilemeyen iskonto ve masrafların matrahdan tenzili kabul olunmaz. Ve bunların vergilerine ve 24 ncü maddede yazılı fazlalıkların beyannameye geçirilmemesi halinde ikmalen tarholunacak vergilere bir misil zam yapılır .

Komisyonculara gönderilen malların satış kıymetinde, evvelce beyanname veriliş mikdarına göre bir noksanlık vaki olmadığı veya satılan mallar iade edilmediği halde, beyannameelerde vergi matrahından bu nam ile tenzilât yapıldığı tesbit olunduğu takdirde, tenzil olunan miktarların vergisi bir misli zamlarla tarholunur.

tedkik üzerine verilecek raporla tevsik olunur. Varidat dairesi veya mükellef tarafından bu rapor münderecatına itiraz edildiği takdirde, aynı şekilde ve başka zatlardan teşkil olunacak ikinci bir heyet tarafından tedkikat yapılır. Bu heyetin kararı her iki taraf için katği olub karar aleyhine itiraz, temyiz veya idarî dava yollarına müracaat edilemez.

Ad. E.

Mal. E.

B. E.

Hü.

MADDE 51 — İşe başlamayı vaktinde bildirmeyenlerin, işe başlama tarihinden keyfiyetin varidat dairesince haber alındığı tarihe kadar olan vergileri resen ve bir kat zamla tarholunur.

İşi bırakma, devretme, tasfiye, fesih ve vefat hallerini vaktinde bildirmeyen sınaî müesseselerin malî yıl, diğer mükelleflerin takvim yılı başından terk, devir, tasfiye, fesih ve vefat tarihine kadar geçen zamana aid vergilerine % 10 zam yapılır. Tasfiyenin sona erdiği bildirilmediği takdirde de aynı suretle muamele olunur .

MADDE 52 — Varidat dairesine bildirilen yerler haricinde iptidai ve mamûl madde bulunduranlardan bu maddeler 29 veya 30 ncu maddelerde yazılı defterlere tamamen kaydedilmiş olmak şartile 100 liradan 500 liraya kadar para cezası alınır.

MADDE 53 — 41 nci maddede mucibince muafiyet karnesi almayan müesseseler, bu karneyi alıncaya kadar muafiyetten istifade edemezler. Karnesiz çalıştıkları anlaşılınların işe başlama tarihinden keyfiyetin meydana çıktığı tarihe kadar geçen zamana aid muameleleri resen takdir olunarak vergileri tarhedilir.

MADDE 54 — Bu fasılda yazılı kanuna riayetsizlikler, bunların yapıldığı zamana aid vergilerin ödenmesinden sonra meydana çıkmış olduğu takdirde dahi, aynı hükümler tatbik olunur. Ancak tarholunacak vergi-

İk. E.

MADDE 50 — İşe başlamayı vaktinde bildirmeyenlerin işe başlama tarihinden keyfiyetin varidat dairesince haber alındığı tarihe kadar olan vergileri resen ve bir kat zamla tarholunur.

İşi bırakma, devretme, fesih, tasfiye ve vefat hallerini vaktinde bildirmeyen sınaî müesseselerin malî yıl ve diğer mükelleflerin takvim yılı başından terk, devir, fesih, tasfiye ve vefat tarihine kadar geçen zamana aid vergilerine % 10 zam yapılır. Tasfiyenin sona erdiği bildirilmediği takdirde de aynı suretle muamele olunur.

MADDE 51 — Hükûmetin 52 nci maddesi aynen.

MADDE 52 — Hükûmetin 53 ncü maddesi aynen.

MADDE 53 — Hükûmetin 54 ncü maddesi aynen.

G. İ. E.

MADDE 50 — İktisad encümeninin 50 nci maddesi aynen

MADDE 51 — Hükûmetin 52 nci maddesi aynen

MADDE 52 — Hükûmetin 53 ncü maddesi aynen

MADDE 53 — Hükûmetin 54 ncü maddesi aynen

Ad. E.

MADDE 50 — İktisad encümeninin teklifi aynen

MADDE 51 — Varidat daireesine bildirilen yerler haricinde ibtidai ve mamul madde bulduranlardan, bu maddeler 29 veya 30 ncu maddelerde yazılı defterlere tamamen kaydedilmiş olmak şartile 50 liradan 250 liraya kadar para cezası alınır.

MADDE 52 — Hükümetin 53 ncü maddesi aynen

MADDE 53 — Hükümetin 54 ncü maddesi aynen

Mal. E.

MADDE 50 — İktisad encümeninin teklifi aynen

MADDE 51 — Adliye encümeninin teklifi aynen

MADDE 52 — Hükümetin 53 ncü maddesi aynen

MADDE 53 — Hükümetin 54 ncü maddesi aynen

B. E.

MADDE 51 — İktisad encümeninin 50 nci maddesi aynen

MADDE 52 — Adliye encümeninin 51 nci maddesi aynen

MADDE 53 — Hükümetin 53 ncü maddesi aynen

MADDE 54 — Hükümetin 54 ncü maddesi aynen

Hü.

lerden evvelce tahsil edilmiş olanlar mahsub edilir.

Bu fasılda yazılı fiillerden dolayı tarholunan vergi ve zamlarla hükmolunan para cezaları, katgileştikten sonra beş sene içinde aynı fiiller tekrar işlendiği takdirde, zam ve cezalar tazif olunur.

MADDE 55 — Resen yapılacak tarhiyat ile yıllık götürü vergi matrahı, vilâyetlerde en büyük mal memurunun veya tevkil edeceği memurun reisliği altında bir hesap mutahassısı ve ticaret odasınınca ve bulunmayan yerlerde belediyece kendi azası arasından veya hariçten seçilecek bir azadan müteşekkil resen takdir heyeti tarafından takdir olunur.

Hesab mutahassısı kullanılmayan vilâyetlerde bunun yerine heyete varidat müdürü iştirak eder.

Kaza merkezlerinde resen takdir heyeti en büyük mal memurunun reisliğinde varidat memurule ticaret odası, yoksa belediye tarafından kendi azası meyanından veya hariçten seçilecek bir zattan tereküb eder.

Ticaret odaları veya belediyeler en büyük malmemurunun talebi üzerine 15 gün içinde resen takdir heyeti azasını seçmeğe mecburdurlar. Makbul bir sebep olmaksızın seçmedikleri takdirde, bu aza, mahallin en büyük mülkiye âmiri tarafından seçilir. Resen takdir heyetine ticaret odası veya belediyece seçilecek azaların müddeti üç senedir. Müddetin hitamında yeniden seçilmeleri caizdir.

Lüzum görülen yerlerde re-

İk. E.

MADDE 54 — Resen yapılacak tarhiyat ile götürü vergi matrahı, vilâyetlerde en büyük malmemurunun veya tevkil edeceği memurun reisliği altında bir hesap mütehassısı ve ticaret odasınınca ve bulunmayan yerlerde belediyece kendi azası arasından veya hariçten seçilecek bir azadan müteşekkil resen takdir heyeti tarafından takdir olunur.

Hesab mütehassısı kullanılmayan vilâyetlerde bunun yerine heyete varidat müdürü iştirak eder.

Kaza merkezlerinde resen takdir heyeti en büyük mal memurunun reisliğinde varidat memurule ticaret odası, yoksa belediye tarafından kendi azası meyanından veya hariçten seçilecek bir zattan tereküb eder.

Ticaret odaları veya belediyeler en büyük malmemurunun talebi üzerine 15 gün içinde resen takdir heyeti azasını seçmeğe mecburdurlar. Belediye meclisi içtimada olmadığı zamanlarda bu aza belediye encümeni tarafından seçilir. Makbul bir sebep olmaksızın seçmedikleri takdirde, bu aza, mahallin en büyük mülkiye âmiri tarafından seçilir. Resen takdir heyetine ticaret odası veya belediyece seçilecek azaların müd-

G. İ. E.

MADDE 54 — İktisad encümeninin 54 ncü maddesi aynen

Ad. E.

Mal. E.

B. E.

MADDE 54 — İktisad encümeninin teklifi aynen

MADDE 54 — İktisad encümeninin teklifi aynen

MADDE 55 — İktisad encümeninin 54 ncü maddesi aynen

Hü.

sen takdir heyetleri taaddüd ettirilebilir.

Onuncu fasıl

Tahsilât

MADDE 56 — Sınâî müesseseler bir ay içindeki teslimat-tan peşin satışlara ve 6 ncı maddede yazılı olanlara aid vergiyi ertesi ayın 15 nci günü akşamına kadar veresiye yapılan satışlarla satılmak üzere fiyâl, şube, satış mağazası veya komisyonculara gönderilmiş olan malların vergisini de, beyannamenin verildiği ayı takib eden ayın on beşinci günü akşamına kadar ödemeğe mecburdurlar.

Bu kanunun tatbikinde, veresiye addolunacak satışlar en az bir ay vade ile yapılmış olanlardır. Veresiye satışların müessese tarafından tevsiki şarttır.

MADDE 57 — Yıllık götürü vergi, aylık taksitlerle ve bir ayın taksiti ertesi ayın on beşinci günü akşamına kadar ödenir.

Mâlî yıl girdiği halde vergi henüz tahakkuk etmemiş olursa, tahakkuk ettiği ayı takib eden aydan başlamak üzere sene sonuna kadar geçecek ay adedince taksite ayrılarak, yukarıki fıkrada yazılı şekilde ödenir.

Yıllık götürü vergiye tâbi

Ik. E.

deti üç senedir. Müddetin hitamında yeniden seçilmeleri caizdir.

Lüzum görülen yerlerde resen takdir heyetleri taaddüd ettirilebilir.

Onuncu fasıl

Tahsilât

MADDE 55 — Hükûmetin 56 ncı maddesi aynen.

MADDE 56 — Götürü vergi, aylık taksitlerle ve bir ayın taksiti ertesi ayın on beşinci günü akşamına kadar ödenir.

Mâlî yıl girdiği halde vergi henüz katgileşmemiş olursa, katgileştiği ayı takib eden aydan başlamak üzere sene sonuna kadar geçecek ay adedince taksite ayrılarak, yukarıki fıkrada yazılı şekilde ödenir. Götürü vergiye tâbi mükelleflerden sene içinde işini terkedendenlerin, o tarihe kadar olan müddete aid

G. I. E.

MADDE 55 — Hükûmetin 56 ncı maddesi aynen

MADDE 56 — İktisad encümeninin 56 ncı maddesi aynen

Ad. E.

Mal. E.

B. E.

Onuncu fasıl

Onuncu fasıl

Tahsilât

Tahsilât

**MADDE 55 — Hükümetin
56 ncı maddesi aynen**

**MADDE 55 — Hükümetin 56
ncı maddesi aynen**

**MADDE 56 — Hükümetin
56 ncı maddesi aynen**

**MADDE 56 — İktisad encü-
meninin teklifi aynen**

**MADDE 56 — İktisad encü-
meninin teklifi aynen**

**MADDE 57 — Hükümetin
57 ncı maddesi aynen**

Hü.

mükelleflerden sene içinde işi-
ni terkedendenlerin, o tarihe ka-
dar olan müddete aid vergile-
rinden henüz ödenmemiş olan-
ları taksit kaydına bakılmaksı-
zın, işi bırakma beyannamesi-
nin verildiği tarihte tahsil ve
terk tarihinden sene sonuna ka-
dar olan vergileri terkin olu-
nur. Vergi, terk tarihinde he-
nüz tahakkuk etmemiş olsa da
bu suretle tahsil olunur. Katği-
leşen miktara göre fazlası var-
sa red ve noksanı ikmalen tah-
sil edilir.

MADDE 58 — Sınai müesse-
selerden maada mükelleflerin
vergi senelik beyanname ver-
me müddetinin bitmesinden iti-
baren 15 gün içinde tediye olu-
nur.

MADDE 59 — İşlerini bira-
kan veya devreden mükellefler-
le vefat edenlerin terk, devir
veya vefat tarihine kadar öden-
memiş olan vergileri 38, 39 ve
40 ncı maddelerde yazılı beyan-
namelerin verildiği tarihte öde-
nir. Tasfiye ve fesih hallerin-
de de vergi bu suretle tediye
olunur.

MADDE 60 — Resen ve ik-
malen yapılan tarhiyatta vergi
ve zamları, itiraz komisyonu ka-
rarının tebliğini ve itiraz edil-
meyen hallerde itiraz müddeti-
nin geçmesini takib eden gün-
den itibaren bir hafta içinde
ödenir.

Temyiz talebi verginin tahsi-
lini tehir etmez.

İk. E.

vergiyelerinden henüz ödenmemiş
olanları taksit kaydına bakıl-
maksızın, işi bırakma beyanna-
mesinin verildiği tarihte tahsil
ve terk tarihinden sene sonuna
kadar olan vergileri terkin olu-
nur.

MADDE 57 — Hükûmetin
58 nci maddesi aynen.

MADDE 58 — Hükûmetin
59 ncu maddesi aynen.

MADDE 59 — Hükûmetin
60 ncı maddesi aynen.

G. İ. E.

MADDE 57 — Hükûmetin
58 nci maddesi aynen

MADDE 58 — Hükûmetin
59 ncu maddesi aynen

MADDE 59 — Hükûmetin
60 ncı maddesi aynen

Ad. E.

Mal. E.

B. E.

**MADDE 57 — Hükûmetin
58 nci maddesi aynen**

**MADDE 57 — Hükûmetin 58
nci madesi aynen**

**MADDE 58 — Hükûmetin
58 nci maddesi aynen**

**MADDE 58 — Hükûmetin
59 ncu maddesi aynen**

**MADDE 58 — Hükûmetin 59
ncu maddesi aynen**

**MADDE 59 — Hükûmetin
59 ncu maddesi aynen**

**MADDE 59 — Hükûmetin
60 nci maddesi aynen**

**MADDE 59 — Hükûmetin 60
nci maddesi aynen**

**MADDE 60 — Hükûmetin
60 nci maddesi aynen**

MADDE 61 — Zelzele, yangın, su basması gibi fevkalâde âfetler yüzünden tesisatı harab olmak veya ibtidâî ve mamul maddeleri veya ticarî eşyası hasara uğramak suretile faaliyetlerine devam imkânı kalmadığı mahallî idare heyetlerince tasdik edilen sigortasız müesseselerin harabî ve hasarın vukuu tarihine kadar olan zamana aid vergilerinden henüz tahsil edilmiş olanları Maliye vekâletince terkin olunur. Bu zamanlara aid olub o tarihe kadar tarhiyatı yapılmamış olan muamelelere aid vergiler de tarhedilmez.

MADDE 62 — Sinaî müesseselerin fabrika, imalâthane, depo veya satış mağazalarında, fiyâl veya şubelerinde mevcut iptidâî ve mamul madde stokları üçüncü şahıslara satılmış veya merhun olsa dahi, muamele vergisile zam ve cezalarının teminatı hükmünde olub bedellerinden ilk önce mezkûr mükellefiyetlerin tekabül ettiği Hazine alacağı tahsil olunur.

MADDE 60 — Hükûmetin 61 nci maddesi aynen.

MADDE 61 — Hükûmetin 62 nci maddesi aynen.

MADDE 60 — Hükûmetin 61 nci maddesi aynen

MADDE 61 — Hükûmetin 62 nci maddesi aynen

Ad. E.

Mal. E.

B. E.

**MADDE 60 — Hükümetin
61 nci maddesi aynen**

**MADDE 60 — Hükümetin 61
nci maddesi aynen**

**MADDE 61 — Hükümetin
61 nci maddesi aynen**

**MADDE 61 — Hükümetin
62 nci maddesi aynen**

**MADDE 61 — Hükümetin 62
nci maddesi aynen**

**MADDE 62 — Hükümetin
62 nci maddesi aynen**

İKİNCİ KISIM

Banka, banker ve sigorta şirketlerinin muamele vergisi

Birinci fasıl

Mevzu ve muafiyetler

MADDE 63 — Banka ve bankerlerle sigorta şirketlerinin her ne şekilde olursa olsun yapmış oldukları bütün muameleler dolayısıyla kendi lehlerine her ne nam ile olursa olsun nakden veya hesaben aldıkları paralar muamele vergisine tâbidir.

2279 sayılı kanuna göre ikraz işleriyle işigal edenlerle banka muamele ve hizmetlerinden bir veya bir kaçile işigal edenler bu kanuna göre banker sayılır.

MADDE 64 — Aşağıda yazılı muameleler dolayısıyla alınan paralar vergiden muafıtır :

1) Merkezleri Türkiyede bulunan bankaların kendi şubelerile veya bu şubelerin yekdiğerile yaptıkları muameleler dolayısıyla tahakkuk eden paralar.

2) Merkezleri Türkiye haricinde bulunan bankaların Türkiyede mevcut şubelerinin yekdiğerile yaptıkları muameleler dolayısıyla tahakkuk eden paralar.

3) Hususî kanunlarla bilûmum vergi ve resimlerden istisna edilmiş olan esham ve tahvilât faiz, temettü ve ikramiyeleri

4) Bankaların müşterileri nam ve hesabına başka şahıs ve müesseselere yaptıkları hizmetler mukabili olarak aldıkları ve aynen mezkûr şahıs veya müesseselere ödedikleri paralar.

İKİNCİ KISIM

Banka, banker ve sigorta şirketlerinin muamele vergisi

Birinci fasıl

Mevzu ve muafiyetler

MADDE 62 — Hükûmetin 63 ncü maddesi aynen.

MADDE 62 — Hükûmetin 63 ncü maddesi aynen

MADDE 63 — Aşağıda yazılı muameleler dolayısıyla alınan paralar vergiden muafıtır.

1) Merkezleri Türkiyede bulunan bankaların kendi şube ve ajanlarile veya bu şube ve ajanların yekdiğerile yaptıkları muameleler dolayısıyla tahakkuk eden paralar.

2) Merkezleri Türkiye haricinde bulunan bankaların Türkiyede mevcut şube ve ajanlarının yekdiğerile yaptıkları muameleler dolayısıyla tahakkuk eden paralar.

3) Hükûmetin teklifi aynen.

4) Hükûmetin teklifi aynen.

MADDEE 63 — İktisad encümeninin 63 ncü maddesi aynen

Ad. E.

İKİNCİ KISIM

Banka, banker ve sigorta şirketlerinin muamele vergisi

Birinci fasıl

Mevzu ve istisnalar

MADDE 62 — Hükûmetin
63 ncü maddesi aynen

MADDE 63 — İktisad encü-
meninin teklifi aynen

Mal. E.

İKİNCİ KISIM

Banka, banker ve sigorta şirketlerinin muamele vergisi

Birinci fasıl

Mevzu ve istisnalar

MADDE 62 — Hükûmetin
63 ncü maddesi aynen

MADDE 63 — İktisad encü-
meninin teklifi aynen

B. E.

İKİNCİ KISIM

Banka, banker ve sigorta şirketlerinin muamele vergisi

Birinci fasıl

Mevzu ve istisnalar

MADDE 63 — Hükûmetin
63 ncü maddesi aynen

MADDE 64 — İktisad encü-
meninin 63 ncü maddesi aynen

Hü.

5) Hayat sigortalarile ihra-cata aid nakliyat sigortaların-da, poliçe üzerinden alınan pa-ralar.

6) Mükerrer sigorta muame-lelerle retrosesyon muameleleri dolayısıyla alınan prim, komis-yon ve sair paralar.

İkinci fasıl

Mükellef ve teklif mahalli, ver-ginin matrah ve nisbeti, tarhiyat

MADDE 65 — Bankalar, ban-kerler ve sigorta şirketleri mu-amele vergisini ödemekle mü-kelleftirler. Müşterile olan mu-amele şartları bu mecburiyeti de-ğiştirmez.

MADDE 66 — Banka ve ban-kerlerle sigorta şirketlerinin vergisi, muamelenin yapıldığı mahal varidat dairesi tarafın-dan tarhedilir. Resen poliçe tanzimine salâhiyetli olmıyan sigorta ajanlarının vergisi, bağ-lı oldukları merkez veya şube-nin tâbi bulunduğu varidat da-iresince tarhedilir.

MADDE 67 — Verginin mat-rahı, 63 ncü maddede gösteri-len paraların aylık yekûnudur.

Bu yekûndan vergi ve mas-raf namile tenzilât yapılamaz. Kambiyo muamelelerinde bir ay içinde yapılan kambiyo sa-tışının yekûnu vergiye matrah olur.

MADDE 68 — Verginin nis-beti % 3 dür. Kambiyo mua-melelerinde vergi nisbeti on-binde birdir.

MADDE 69 — Banka ve ban-kerlerle sigorta şirketleri bir ay içinde vergiye tâbi muame-

İk. E.

5) Hükûmetin teklifi aynen.

6) Hükûmetin teklifi aynen.

İkinci fasıl

*Mükellef ve teklif mahalli, ver-ginin matrah ve nisbeti
Tarhiyat*

MADDE 64 — Hükûmetin 65 nci maddesi aynen.

MADDE 65 — Hükûmetin 66 ncı maddesi aynen

MADDE 66 — Verginin matrahı 62 ncı maddede göste-rilen paraların yekûnudur. Bu yekûndan vergi ve masraf na-mile tenzilât yapılamaz. Kam-biyo alım ve satım muamele-lerinde bir ay içinde yapılan kambiyo satışının yekûnu ver-giye matrah olur.

MADDE 67 — Verginin nis-beti % 2,5 dur. Kambiyo mua-melelerinde vergi nisbeti on-binde birdir.

MADDE 68 — Hükûmetin 69 ncu maddesi aynen

G. İ. E.

MADDE 64 — Hükûmetin 65 nci maddesi aynen

MADDE 65 — Hükûmetin 66 ncı maddesi maddesi aynen

MADDE 66 — İktisad encü-meninin 66 ncı maddesi ay-nen

MADDE 67 — İktisad encü-meninin 67 nci maddesi aynen

MADDE 68 — Hükûmetin 69 ncu maddesi aynen

Ad. E.

Mal. E.

B. E.

İkinci fasıl

Mükellef ve teklif mahalli, verginin matrah ve nisbeti, tarhiyat

MADDE 64 — Hükûmetin 65 nci maddesi aynen

MADDE 65 — Hükûmetin 66 ncı maddesi aynen

MADDE 66 — İktisad encümeninin teklifi aynen

MADDE 67 — İktisad encümeninin teklifi aynen

MADDE 68 — Hükûmetin 69 ncu maddesi aynen

İkinci fasıl

Mükellef ve teklif mahalli, verginin matrahı ve nisbeti, tarhiyat

MADDE 64 — Hükûmetin 65 nci maddesi aynen

MADDE 65 — Hükûmetin 66 ncı maddesi aynen

MADDE 66 — İktisad encümeninin teklifi aynen

MADDE 67 — İktisad encümeninin teklifi aynen

MADDE 68 — Hükûmetin 69 ncu maddesi aynen

İkinci fasıl

Mükellef ve teklif mahalli, verginin matrahı ve nisbeti, tarhiyat

MADDE 65 — Hükûmetin 65 nci maddesi aynen

MADDE 66 — Hükûmetin 66 ncı maddesi aynen

MADDE 67 — Hükûmetin 67 nci maddesi aynen

MADDE 68 — İktisad encümeninin 67 nci maddesi aynen

MADDE 69 — Hükûmetin 69 ncu maddesi aynen

Hü.

leleri dolayısıyla aldıkları paraların nevi ve miktarı ile bunlar üzerinden alınacak vergi miktarını, ertesi ayın 15 nci günü akşamına kadar bir beyanname ile bağlı oldukları varidat dairesine bildirmeğe mecburdurlar.

Sigorta şirketleri, beyannamenin taallük ettiği ay içinde, musaddak fesih ve iptal defterine geçirilmiş olan meblağları, beyannamede irae ve vergi matrahından tenzil edebilirler.

Bu beyannameler vergi tarihine esas olur.

Enebi parası üzerinden yapılmış olan muamelelerin Türk parasına tahvilinde, Maliye vekâletince her altı ayda bir tesbit ve ilân edilecek kurlar nazara alınır.

Her hangi bir ayda vergiye tâbi muamelesi bulunmayanlar da, keyfiyeti, beyanname verme müddeti içinde boş bir beyanname ile bildirmeğe mecburdurlar.

Muamelâtı geniş ve şubeleri çok olan bankalardan takvim yılı sonunda hesabı carî muamelelerinin beyanname müddeti içinde kapanması mümkün olmadığını isbat edenlere, bu muamelelerini takvim yılı sonundan itibaren en geç üç ay içinde ayrı bir beyanname ile bildirmeğe Maliye vekâletince müsaade olunabilir.

Üçüncü fasıl

Mükelleflerin mecburiyetleri, işe başlama, işi bırakma ve devir, vefat, tasfiye ve fesih, iflâs halleri

MADDE 70 — Banka ve bankerlerle sigorta şirketleri yap-

Üçüncü fasıl

Mükelleflerin mecburiyetleri; işe başlama, işi bırakma ve devir vefat, tasfiye ve fesih iflâs halleri

MADDE 69 — Banka ve bankerlerle sigorta şirketleri yap-

MADDE 69 — İktisad encümeninin 69 ncu maddesi aynen

Ad. E.

Mal. E.

B. E.

Üçüncü fasıl

Mükelleflerin mecburiyetleri, işe başlama, işi bırakma ve devir, vefat, tasfiye ve fesih, iflâs halleri

MADDE 69 — İktisad encümeninin teklifi aynen

Üçüncü fasıl

Mükelleflerin mecburiyetleri, işe başlama, bırakma ve devir, vefat, tasfiye ve fesih, iflâs halleri

MADDE 69 — İktisad encümeninin teklifi aynen

Üçüncü fasıl

Mükelleflerin mecburiyetleri, işe başlama, bırakma ve devir, vefat, tasfiye ve fesih, iflâs halleri

MADDE 70 — İktisad encümeninin 69 ncu maddesi aynen

Hü.

tıkları muameleler dolayısıyla aldıkları paraların nevi ve miktarı ile muamelenin nevi ve ticarî yevmiye defteri ve muamelenin müstenid olduğu vesika numaralarını göstermek üzere bir muamele defteri tutmağa ve muamelelerini yapıldığı tarihten itibaren 15 gün içinde muntazaman bu deftere kaydetmeğe mecburdurlar.

Muamelelerin müfredat üzere kaydı yerine vesika ve yevmiye numaraları da gösterilmek suretile günlük muamelelerin bir bordroda cemedilerek yekûnlarının deftere kaydı da caizdir. Banka ve bankerlerle sigorta şirketleri bu kanunun tatbiki bakımından yukarıki defterden başka ticaret kanununun emrettiği defterlerle defteri kebir de tutmağa mecburdurlar.

2279 sayılı kanun hükmüne tâbi ikrazatçıların mezkûr kanunun altıncı maddesi mucibince tutacakları defter, muamele defteri yerine geçer. Bunlardan ayrıca ticaret kanununun emrettiği defterlerle defteri kebir talep edilmez.

Yukarıki fıkralarda yazılı defterlerin 32 nci madde hükmü dairesinde tasdik ettirilmesi ve evrakı müsbitelerle birlikte tahakkuk müruru zamanı müddetince saklanması ve talep vukuunda salâhiyetli memurlara gösterilmesi mecburidir.

MADDE 71 — Yeniden işe başlayan mükellefler işe başladıkları tarihten itibaren 15 gün içinde bağlı oldukları varidat dairesine bir beyanname verecek isim, unvan ve adreslerini iştigal mevzularını, sermayelerini, şube ve ajanlarının isim

İk. E.

tıkları muameleler dolayısıyla aldıkları paraların nevi ve miktarı ile muamelenin nevinin ve ticarî yevmiye defteri ve muamelenin müstenid olduğu vesika numaralarını göstermek üzere bir muamele defteri tutmağa ve muamelelerini yapıldığı tarihten itibaren 15 gün içinde muntazaman bu deftere kaydetmeğe mecburdurlar.

Muamelelerin müfredat üzere kaydı yerine vesika ve yevmiye numaraları da gösterilmek suretile günlük muamelelerin bir bordroda cemedilerek yekûnlarının deftere kaydı da caizdir. Banka ve bankerlerle sigorta şirketleri bu kanunun tatbiki bakımından yukarıki defterden başka ticaret kanununda yazılı defterlerle defteri kebir de tutmağa mecburdurlar.

2279 sayılı kanun hükmüne tâbi ikrazatçıların, mezkûr kanunun altıncı maddesi mucibince tutacakları defter muamele defteri yerine geçer, bunlardan ayrıca ticaret kanununda yazılı defterlerle defteri kebir talep edilmez.

Yukarıki fıkralarda yazılı defterlerin 32 nci madde hükmü dairesinde tasdik ettirilmesi ve evrakı müsbitelerle birlikte tahakkuk müruru zamanı müddetince saklanması ve talep vukuunda salâhiyetli memurlara gösterilmesi mecburidir.

MADDE 70 — Hükûmetin 71 nci maddesi aynen.

G. İ. E.

MADDE 70 — Hükûmetin 71 nci maddesi aynen

Ad. E.

Mal. E.

B. E.

**MADDE 70 — Hükümetin 71
nci maddesi aynen**

**MADDE 70 — Hükümetin 71
nci maddesi aynen**

**MADDE 71 — Hükümetin 71
nci maddesi aynen**

Hü.

İk. E.

G. I. E.

ve adreslerini işe başladıkları tarihi bildirmeğe mecburdurlar.

MADDE 72 — İşlerini bırakan veya başkasına devreden mükellefler bırakma veya devir tarihinden itibaren 15 gün içinde bağlı oldukları varidat dairesine bir beyanname vererek işi bıraktıkları tarihi ve henüz hesabı verilmemiş olan muamelelerini 69 ncu maddede yazılı şekilde bildirmeğe mecburdurlar. İşin devri halinde bu beyanname devredenle devir alan tarafından müştereken imza olunur. Devir alan, devreden namına tahakkuk etmiş veya devir tarihine kadar yapılmış olan muamelelerden dolayı tahakkuk etmesi lâzımgelen vergilerin tediyesinden, devredenle müştereken mesuldürler.

Vefat eden mükelleflerin mirasçıları vefat tarihinden itibaren bir ay içinde keyfiyeti yazı ile varidat idaresine ihbara ve henüz hesabı verilmemiş olan muameleleri 69 ncu maddede yazılı şekilde bildirmeğe mecburdurlar. Mirasçıları vefat eden namına tahakkuk etmiş veya vefat tarihine kadar yapılan muamelelerden dolayı tahakkuk etmesi lâzımgelen vergilerin tediyesinden müştereken mesuldürler.

Tasfiye ve fesih halleri terk hükmündedir. Bu halde yukarıki birinci fıkra hükmü yerine getirildikten sonra tasfiyenin nihayetlenmesine kadar yapılacak muameleler hakkında 38 nci maddenin son fıkrası hükmü cari olur.

İflâs hususî hükümlerine tâbidir.

MADDE 71 — İşlerini bırakan veya başkasına devreden mükellefler bırakma veya devir tarihinden itibaren 15 gün içinde bağlı oldukları varidat dairesine bir beyanname vererek işi bıraktıkları tarihi ve henüz hesabı verilmemiş olan muamelelerini 68 nci maddede yazılı şekilde bildirmeğe mecburdurlar. İşin devri halinde bu beyanname devredenle devralan tarafından müştereken imza olunur. Devralan, devreden namına tahakkuk etmiş veya devir tarihine kadar yapılmış olan muamelelerden dolayı tahakkuk etmesi lâzımgelen vergilerin tediyesinden, devredenle müştereken mesuldür.

Vefat eden mükelleflerin Türkiyede bulunan ve mirası reddetmemiş olan mirasçıları vefat tarihinden itibaren üç ay içinde keyfiyeti yazı ile varidat dairesine ihbara ve henüz hesabı verilmemiş olan muameleleri 68 nci maddede yazılı şekilde bildirmeğe mecburdurlar. Mirası reddetmemiş olan mirasçılar vefat eden namına tahakkuk etmiş veya vefat tarihine kadar yapılan muamelelerden dolayı tahakkuk etmesi lâzımgelen vergilerin tediyesinden müştereken mesuldürler.

Tasfiye ve fesih halleri terk hükmündedir. Bu halde yukarıki birinci fıkra hükmü yerine getirildikten sonra tasfiyenin nihayetlenmesine kadar yapılacak muameleler hakkında 38 nci maddenin son fıkrası hükmü cari olur.

MADDE 71 — İktisad encümeninin 71 nci maddesi aynen

Ad. E.

Mal. E.

B. E.

MADDE 71 — İktisad encümeninin teklifi aynen

MADDE 71 — İktisad encümeninin teklifi aynen

MADDE 72 — Hükümetin 72 nci maddesi aynen.

Dördüncü fasıl*Kontrol ve cezalar*

MADDE 73 — Beyanname-lerde gösterilen matrah ve ver-gi miktarları, hesap mutahas-sısları ve bulunmayan yerlerde varidat tahakkuk memurları ta-rafından muamele ve ticarî def-terler kayıdlerine ve evraki müsbitesine nazaran tedkike tâ-bi tutulur.

Mükellefler tedkik için gele-cek memurlara münasib bir ça-lışma yeri göstermeğe, bilcümle defter ve evraki müsbitisini ib-raz ve muamelât hakkında lü-zumlu izahatı vermeğe mecbur-dur. Buna riayet etmiyenler hakkında 47 nci madde mucibince muamele yapılır.

MADDE 74 — 70 nci madde-de yazılı defterleri tutmayan veya tasdik ettirmeyen veya muamelelerini bu deftere kıs-men veya tamamen kaydetme-yen veyahud defter veya vesikalarını tahrif eden mükellef-ler hakkında 42, 43 ve 44 ncü maddede yazılı hükümler tatbik olunur.

Yukarıki fıkrada yazılı hal-ler hariç olmak üzere defterle-rini 70 ncci maddede yazılı şe-killde tutmayanların senelik ver-gilerine % 20 zam yapılır.

69 ncu maddede yazılı beyan-nameyi vaktinde vermeyen ve-ya defter kayıdlerinden bir kıs-mını beyannameye dercetmeyen veyahud beyanname vermeyi mucib muamelesi olmadığını bil-dirmeyenler hakkında 48 nci madde hükmü tatbik olunur.

İflâs hususî hükümlerine tâ-bidir.

Dördüncü fasıl*Kontrol ve cezalar*

MADDE 72 — Hükûmetin 73 ncü maddesi aynen.

MADDE 73 — 69 ncu madde-de yazılı defterleri tutmayan veya tasdik ettirmeyen veya muamelelerini bu deftere kıs-men veya tamamen kaydetme-yen veyahud defter veya vesikalarını tahrif eden mükellef-ler hakkında 42, 43 ve 44 ncü maddelerde yazılı hükümler tatbik olunur.

Yukarıki fıkrada yazılı haller hariç olmak üzere def-terlerini 69 ncu maddede ya-zılı şekilde tutmayanların sene-lik vergilerine % 20 zam ya-pılır.

68 nci maddede yazılı beyan-nameyi vaktinde vermeyen ve-ya defter kayıdlarından bir kısmını beyannameye dercet-meyen veyahud beyanname vermeği mucib muamelesi ol-madığını bildirmeyenler hak-

MADDE 72 — Hükûmetin 73 ncü maddesi aynen

MADDE 73 — İktisad encü-meninin 73 ncü maddesi aynen

Ad. E.

Mal. E.

B. E.

Dördüncü fasıl

Kontrol ve cezalar

**MADDE 72 — Hükûmetin 73
ncü maddesi aynen**

Dördüncü fasıl

Kontrol ve cezalar

**MADDE 72 — Hükûmetin 73
ncü maddesi aynen**

Dördüncü fasıl

Kontrol ve cezalar

**MADDE 73 — Hükûmetin
73 ncü maddesi aynen.**

**MADDE 73 — İktisad encü-
meninin teklifi aynen**

**MADDE 73 — İktisad encü-
meninin teklifi aynen**

**MADDE 74 — Hükûmetin
74 ncü maddesi aynen.**

Hü.

71 ve 72 nci maddelerde yazılı hükümlere riayet etmeyenler hakkında 51 nci madde hükmü tatbik edilir.

54 ve 55 nci maddeler hükümleri, banka, banker ve sigorta şirketleri hakkında da aynen caridir.

Beşinci fasıl

Tahsilât

MADDE 75 — Beyanname üzerinden tahakkuk ettirilen vergiler, beyanname itası için muayyen olan müddet zarfında ödenir.

Resen ve ikmalen yapılan tarhiyatta vergi ve zamları 60 nci madde hükmü dairesinde tahsil olunur.

İşlerini bırakan veya devreden mükelleflerle vefat edenlerin terk, devir veya vefat tarihine kadar ödenmemiş olan vergileri 72 nci maddede yazılı beyannamelerin verildiği tarihte ödenir. Tasfiye ve fesih hallerinde de vergi bu suretle ödenir. Ancak tasfiyenin başlangıcından nihayetlenmesine kadar geçen zaman zarfında yapılan muamelelerin vergisi yukarıki birinci fıkra hükmü dairesinde ve tasfiyenin bitmesi üzerine verilen beyannamede yazılı muamelelerin vergisi de beyannamenin verildiği tarihte ödenir.

İk. E.

kında 48 nci madde hükmü tatbik edilir.

70 ve 71 nci maddelerde yazılı hükümlere riayet etmeyenler hakkında 50 nci madde hükmü tatbik olunur.

53 ve 54 nci maddeler hükümleri banka, banker ve sigorta şirketleri hakkında da aynen caridir.

Beşinci fasıl

Tahsilât

MADDE 74 — Beyanname üzerinden tahakkuk ettirilen vergiler beyanname itası için muayyen olan müddet zarfında ödenir.

Resen ve ikmalen yapılan tarhiyatta vergi ve zamları 59 ncu madde hükmü dairesinde tahsil olunur.

İşlerini bırakan veya devreden mükelleflerle vefat edenlerin terk, devir veya vefat tarihine kadar ödenmemiş olan vergileri 71 nci maddede yazılı beyannamelerin verildiği tarihte ödenir. Fesih ve tasfiye hallerinde de vergi bu suretle ödenir. Ancak tasfiyenin başlamasından nihayetlenmesine kadar geçen zaman zarfında yapılan muamelelerin vergisi yukarıki birinci fıkra hükmü dairesinde ve tasfiyenin bitmesi üzerine verilen beyannamede yazılı muamelelerin vergisi de beyannamenin verildiği tarihte ödenir.

G. İ. E.

MADDE 74 — İktisad encümeninin 74 nci maddesi aynen

Ad. E.

Mal. E.

B. E.

Beşinci fasıl

Tahsilât

MADDE 74 — İktisad encümeninin teklifi aynen

Beşinci fasıl

Tahsilât

MADDE 74 — İktisad encümeninin teklifi aynen

Beşinci fasıl

Tahsilât

MADDE 75 — Hükümetin 75 nci maddesi aynen.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Birinci ve ikinci kısımlar arasında müşterek hükümler

MADDE 76 — Mükellefler kendi beyanlarına göre yapılan tarhiyata itiraz edemezler. İkmalen ve resen tarhedilen vergilerle yıllık götürü vergiler mükelleflere tebliğ olunur. Mükellefler bu tarhiyata karşı ve malmemurları da resen tarhiyat ile yıllık götürü vergilere karşı itiraz ve temyiz talebinde bulunmak hakkını haizdirler. Tebliğat, itiraz ve temyiz muameleleri ve maddî hataların düzeltilmesi 3692 sayılı kanun hükümleri dairesinde cereyan eder.

MADDE 77 — Vergi zamları, verginin aslile birlikte ve aynı müddet zarfında ödenir. Vergi asıl ve zamları, muayyen tekiye müddetinde ödenmediği takdirde tahsili emval kanununa tevfikân ve % 10 zamla tahsil olunur.

MADDE 78 — Vergiye tâbi muamelelerin yapıldığı malî yılın sonundan itibaren her hangi sebeble olursa olsun üç malî yıl içinde tarhedilmeyen ve tarhedilib de katgileştiği malî yılı takib eden malî yıldan itibaren beş yıl içinde tahsil olunmayan vergiler müruru zamana uğrar.

MADDE 79 — Bu kanuna göre icrası icab eden, kontroller dolayısıyla hesap mutahassısları veya diğer salâhiyetli memurlar kontrolün icrası için resmî ve hususî bilcümle müessese-

ÜÇÜNCÜ KISIM

Birinci ve ikinci kısımlar arasında müşterek hükümler

MADDE 75 — Mükellefler kendi beyanlarına göre yapılan tarhiyata ve 28 nci maddede yazılı şekilde kabul ettikleri götürü vergiye itiraz edemezler. İkmalen ve resen tarhedilen vergiler mükelleflere tebliğ olunur. Mükellefler bu tarhiyata karşı ve malmemurları da resen tarh komisyonları kararına karşı itiraz ve temyiz talebinde bulunmak hakkını haizdirler. Tebliğat, itiraz ve temyiz muameleleri ve maddî hataların düzeltilmesi 3692 sayılı kanun hükümleri dairesinde cereyan eder.

MADDE 76 — Hükûmetin 77 nci maddesi aynen.

MADDE 77 — Vergiye tâbi muamelelerin yapıldığı malî yılın sonundan itibaren her hangi sebeble olursa olsun iki malî yıl içinde tarhedilmeyen ve tarhedilib te katgileştiği malî yılı takibeden malî yıldan itibaren dört malî yıl içinde tahsil olunmayan vergiler müruru zamana uğrar.

MADDE 78 — Hükûmetin 79 ncu maddesi aynen.

MADDE 75 — İktisad encümeninin 75 nci maddesi aynen

MADDE 76 — Hükûmetin 77 nci maddesi aynen

MADDE 77 — İktisad encümeninin 77 nci maddesi aynen

MADDE 78 — Hükûmetin 79 ncu maddesi aynen

Ad. E.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Birinci ve ikinci kısımlar arasında müşterek hükümler

MADDE 75 — İktisad encümeninin teklifi aynen

MADDE 76 — Hükûmetin 77 nci maddesi aynen

MADDE 77 — Hükûmetin 78 nci maddesi aynen

MADDE 78 — Hükûmetin 79 ncu maddesi aynen

Mal. E.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Birinci ve ikinci kısımlar arasında müşterek hükümler

MADDE 75 — İktisad encümeninin teklifi aynen

MADDE 76 — Hükûmetin 77 nci maddesi aynen

MADDE 77 — Hükûmetin 78 nci maddesi aynen

MADDE 78 — Hükûmetin 79 ncu maddesi aynen

B. E.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Birinci ve ikinci kısımlar arasında müşterek hükümler

MADDE 76 — İktisad encümeninin 75 nci maddesi aynen.

MADDE 77 — Hükûmetin 77 nci maddesi aynen.

MADDE 78 — Hükûmetin 78 nci maddesi aynen.

MADDE 79 — Hükûmetin 79 ncu maddesi aynen.

Hü.

lerden, borsalardan, ticaret ve sanayi ve ziraat odalarından tedkik ile alâkalı her türlü malûmatın verilmesini isteyebilirler. Ticarî müesseselerin, defter ve kayıdleri üzerinde bizzat tedkikat ta yapabilirler.

MADDE 80 — Bu verginin tarh, tahakkuk ve kontrolile vazifeli memurlar, resen takdir heyetleri, itiraz ve temyiz komisyonları reis ve azasile diğer memurları vazife dolayısıyla öğrendikleri sırları ifşa edemezler. Hilâfına hareket edenler Türk ceza kanununun 198 nci maddesine göre cezalandırılırlar. Suçları tekerrür edenler bir daha Devlet hizmetinde kullanılmazlar.

MADDE 81 — Maliye memurları, mükelleflerin hususi hesap ve yazı ve sair işlerini ücretsiz de olsa yapamazlar. Hilâfına hareket edenler Türk ceza kanununun 240 nci maddesine göre cezalandırılırlar. Suçları tekerrür edenler bir daha Devlet hizmetinde kullanılmazlar.

MADDE 82 — Komisyon ve heyetler, azasının tamamile içtima eder, kararlar ekseriyetle verilir. Komisyon ve heyetlerin reis ve azaları üçüncü dereceye kadar civar veya sıhrî hısımlarına ve karı veya kocaya taallük eden işlerin müzakeresinde bulunamazlar; bu takdirde, mahallin en büyük mülkiye âmiri tarafından seçilecek bir zat o işin müzakere ve karara bağlanmasında azalık eder.

Komisyon ve heyetlerin müntehab azası birbiri ardınca üç

İk. E.

MADDE 79 — Hükûmetin 80 nci maddesi aynen.

MADDE 80 — Hükûmetin 81 nci maddesi aynen.

MADDE 81 — Hükûmetin 82 nci maddesi aynen.

G. İ. E.

MADDE 79 — Hükûmetin 80 nci maddesi aynen

MADDE 80 — Hükûmetin 81 nci maddesi aynen

MADDE 81 — Hükûmetin 82 nci maddesi aynen

Ad. E.

MADDE 79 — Bu verginin tarh, tahakkuk ve kontrolü ile vazifeli memurlar, resen takdir heyetleri, itiraz ve temyiz komisyonları reis ve azasile diğer memurları vazife dolayısıyla öğrendikleri sırları ifşa edemezler. Hilâfına hareket edenler, bir aydan altı aya kadar hapis ile cezalandırılırlar. Suçları tekerrür edenler hakkında ayrıca üç seneden beş seneye kadar muvakkaten memuriyetten mahrumiyet cezası hükmolunur.

MADDE 80 — Maliye memurları, mükelleflerin hususî hesab ve yazı ve sair işlerini ücretsiz de olsa yapamazlar. Hilâfına hareket edenler Türk ceza kanununun 240 nci maddesine göre cezalandırılırlar. Suçları tekerrür edenler hakkında ayrıca üç seneden beş seneye kadar muvakkaten memuriyetten mahrumiyet cezası hükmolunur.

MADDE 81 — Hükûmetin 82 nci maddesi aynen

Mal. E.

MADDE 79 — Adliye encümeninin teklifi aynen

MADDE 80 — Adliye encümeninin teklifi aynen

MADDE 81 — Hükûmetin 82 nci maddesi aynen

B. E.

MADDE 80 — Adliye encümeninin 79 ncu maddesi aynen.

MADDE 81 — Adliye encümeninin 80 nci maddesi aynen.

MADDE 82 — Hükûmetin 82 nci maddesi aynen.

Hü.

içtimaa gelmedikleri takdirde istifa etmiş sayılırlar.

MADDE 83 — 23 ve 69 ncu maddelerde yazılı beyannamelerin birer kopyası müruru zaman müddetince mükellefler nezdinde muhafaza olunur.

Mükellefler ve 30 ncu maddenin son fıkrasında yazılı toptancı ticarethaneler 29, 30, 31 ve 70 nci maddelerde yazılı defterlerle fatura ve yollama pusulası kopyalarını ve diğer evrakı müsbitelerini tahakkuk müruru zamanı müddetince saklamağa ve talep vukuunda salâhiyetli memurlara göstermeğe mecburdurlar.

Muamele vergisile buğdayı koruma vergisine de tâbi olan mükellefler, muamele vergisinin tahakkuku için tutmağa mecbur oldukları defterler de bu verginin tahakkukuna muktazi malûmatı da gösterdikleri takdirde, buğdayı koruma vergisi için ayrıca defter tutmaktan varestedirler.

Muamele vergisinde götürü vergiyi tercih edenler buğdayı koruma vergisinde de aynı usulü kabul etmiş sayılırlar.

MADDE 84 — Kendilerine 43 ve 44 ncü maddeler mucibince zamlı vergi tarholunan sınaî müesseselerle toptancı ticarethanelerin muhasiblerinden, yoksa bu vazifeyi gören memurlarından müessese namına tarholunan misil zammı derecesinde bir para cezası alınır.

MADDE 85 — Bu kanunda yazılı varidat dairesi tâbiri, tahakkuk şubesi olan yerlerde bu şubeleri ve olmayan yerlerde varidat kalemlerini ifade eder.

İk. E.

MADDE 82 — 23 ve 68 nci maddelerde yazılı beyannamelerin birer kopyesi müruru zaman müddetince mükellefler nezdinde muhafaza olunur.

Mükellefler ve 30 ncu maddenin son fıkrasında yazılı toptancı ticarethaneler 29, 30 31 ve 69 ncu maddelerde yazılı defterlerle fatura kopyelerini ve diğer evrakı müsbitelerini tahakkuk müruru zamanı müddetince saklamağa ve talep vukuunda salâhiyetli memurlara göstermeğe mecburdurlar.

Muamele vergisile birlikte buğdayı koruma vergisine de tâbi olan mükellefler, muamele vergisinin tahakkuku için tutmağa mecbur olduğu defterlerde buğdayı koruma vergisine aid malûmatı da gösterdikleri takdirde mezkûr vergi için ayrıca defter tutmaktan varestedirler.

Muamele vergisinde götürü vergiyi tercih edenler buğdayı koruma vergisinde de aynı usulü kabul etmiş sayılırlar.

MADDE 83 — Hükûmetin 84 ncü maddesi aynen.

MADDE 84 — Bu kanunda yazılı varidat dairesi tâbiri, tahakkuk şubesi olan yerlerde bu şubeleri ve olmayan yerlerde varidat kalemlerini ifade eder. Bu kanunda yazılı salâhiyet-

G. I. E.

MADDE 82 — İktisad encümeninin 82 nci maddesi aynen

MADDE 83 — Hükûmetin 84 ncü maddesi aynen

MADDE 84 — İktisad encümeninin 84 ncü maddesi aynen

Ad. E.

Mal. E.

B. E.

MADDE 82 — İktisad encümeninin teklifi aynen .

MADDE 82 — İktisad encümeninin teklifi aynen

MADDE 83 — Hükûmetin 83 ncü maddesi aynen.

MADDE 83 — Hükûmetin 84 ncü maddesi aynen

MADDE 83 — Hükûmetin 84 ncü maddesi aynen

MADDE 84 — Hükûmetin 84 ncü maddesi aynen.

MADDE 84 — İktisad encümeninin teklifi aynen

MADDE 84 — İktisad encümeninin teklifi aynen

MADDE 85 — İktisad encümeninin 84 ncü maddesi aynen.

Hü.

Bu kanunda yazılı salâhiyetli memurlar tâbirile, muamele vergisi tahakkuk memurlarile hesap mutahassısları ve mutahassıs muavinleri ve mahallin en büyük Maliye memuru tarafından yazılı emirle kontrola memur edilenler kasdolunmuştur. Bu memurların kontrol hususundaki salâhiyetlerini Maliye müfettiş ve muavinlerle varidat kontrolörleri, defterdar, varidat ve malmüdürleri ve varidat kontrol memurları da haizdir.

Zabıta memur ve âmirleri, kanuna muhalif hareketlerin tesbitinde yukarıdaki fıkrada yazılı memurların talebi halinde kendilerine her türlü yardımı yapmağa mecbur ve hilâfından mesuldürler.

MADDE 86 — Maliye vekâletinin tensib edeceği şehirlerde muamele vergisi beyannamelerinin tedkikile iştigal etmek üzere hesap mutahassısları ve mutahassıs muavinleri kullanılır.

Hesap mutahassısı ve muavinlerinde aranacak evsaf ve şerait ve mutahassıs muavinlerinin sureti istihdamı hakkında kazanç vergisi kanununun bu hususa müteallik hükümleri cari olur.

MADDE 87 — Bu kanunda yazılı akraba tâbiri üçüncü dereceye kadar (Üçüncü derece dahil) kan ve sıhrî hı-sımlarla karı veya kocayı ifade eder.

İk. E.

li memurlar tâbirile, muamele vergisi tahakkuk memurlarile hesap mutahassısları ve mutahassıs muavinleri ve mahallin en büyük Maliye memuru tarafından yazılı emirle kontrola memur edilenler kasdolunmuştur.

Bu memurların kontrol hususundaki salâhiyetlerini Maliye müfettiş ve muavinlerle varidat kontrolörleri, defterdar, varidat ve malmüdürleri ve varidat kontrol memurları da haizdirler.

Zabıta memur ve âmirleri, kanuna muhalif hareketlerin tesbitinde yukarıki fıkrada yazılı memurların talebi halinde kendilerine her türlü yardımı yapmağa mecburdurlar.

MADDE 85 — Hükûmetin 86 ncı maddesi aynen.

MADDE 86 — Bu kanunda yazılı akraba tâbiri, ana, baba, evlâd, kardeş, kaynana, kayın baba, damad, karı ve kocayı ifade eder.

G. İ. E.

MADDE 85 — Hükûmetin 86 ncı maddesi aynen

MADDE 86 — İktisad encümeninin 86 ncı maddesi aynen

Ad. E.

Mal. E.

B. E.

**MADDE 85 — Hükümetin
86 ncı maddesi aynen**

**MADDE 85 — Hükümetin
86 ncı maddesi aynen**

**MADDE 86 — Hükümetin
86 ncı maddesi aynen.**

**MADDE 86 — Bu kanunda
yazılı akrabadan maksad, karı,
koca ile usul ve furu ve kardeş,
amca, dayı, hala ve teyzeler, ye-
ğenler ve bunlar derecesindeki
sıhrî akrabalar.**

**MADDE 86 — Adliye encü-
meninin teklifi aynen**

**MADDE 87 — Adliye encü-
meninin 86 ncı maddesi aynen.**

DÖRDÜNCÜ KISIM

İdhalât muamele vergisi

Birinci fasıl

Mevzu ve istisnalar

MADDE 88 — Yabancı memleketlerde imal edilmiş olan maddelerin Türkiyeye idhali muamele vergisine tâbidir.

Bu maddedeki imalden maksad, her hangi bir eşyanın ikinci maddede yazılı şekilde amelîye görmüş olmasıdır.

MADDE 89 — 88 nci maddede yazılı mamulâtı, doğrudan doğruya veya komisyoncu, mümessil vesaire gibi mutavassıtlar vasıtasile Türkiyeye idhal eden topdancı ticarethanelerle bu ticarethanelerden doğrudan doğruya veya bir mutavassıt vasıtasile mal alan topdancı ticarethanelerin Türkiye dahilindeki teslimatı da muamele vergisine tâbidir.

MADDE 90 — Aşağıda yazılı mamûl maddeler idhalinde vergiden müstesnadır:

- 1) İdhali Devlet inhisarında bulunan maddeler,
- 2) Şeker (şeker kamışı veya pancardan mamûl),
- 3) Gümrük ve tarife kanunları veya sair kanunlarla gümrük resminden muaf tutulan eşya,
- 4) Sanayi ve maadin işlerinde kullanılıb memlekette imal edilmeyen ve neveleri İcra Vekilleri Heyetince tesbit edilecek olan mikinelerle alât ve edevat ve bunların yedek ve tecdid parçaları
- 5) 10 ncu maddenin 2 ve 3 ncü fıkralarında yazılı müesse-

DÖRDÜNCÜ KISIM

İdhalât muamele vergisi

Birinci fasıl

Mevzu ve istisnalar

MADDE 87 — Hükûmetin 88 nci maddesi aynen.

MADDE 88 — Yedinci maddede yazılı toptancılarla müteahhidlerin ecnebî memleketlerden idhal ederek Türkiyede sattıkları mamul maddeler, işbu kanunun birinci kısmında yazılı vergiye tâbi değildir.

MADDE 89 — Hükûmetin 90 nci maddesi aynen.

MADDE 87 — Hükûmetin 88 nci maddesi aynen

MADDE 88 — İktisad encümeninin 88 nci maddesi aynen

MADDE 89 — Hükûmetin 90 nci maddesi aynen

Ad. E.

DÖRDÜNCÜ KISIM

İdhalât muamele vergisi

Birinci fasıl

Mevzu ve istisnalar

MADDE 87 — Hükûmetin 88 nci maddesi aynen

MADDE 88 — İktisad encümeninin teklifi aynen

MADDE 89 — Hükûmetin 90 ncı maddesi aynen

Mal. E.

DÖRDÜNCÜ KISIM

İdhalât muamele vergisi

Birinci fasıl

Mevzu ve istisnalar

MADDE 87 — Yabancı memleketlerde imal edilmiş olan maddelerin Türkiyeye idhali muamele vergisine tâbidir.

Bu maddedeki imalden maksad, her hangi bir eşyanın 5 nci maddede yazılı şekilde ameliye görmüş olmasıdır.

MADDE 88 — İktisad encümeninin teklifi aynen

MADDE 89 — Hükûmetin 90 ncı maddesi aynen

B. E.

DÖRDÜNCÜ KISIM

İdhalât muamele vergisi

Birinci fasıl

Mevzu ve istisnalar

MADDE 88 — Maliye encümeninin 87 nci maddesi aynen

MADDE 89 — İktisad encümeninin 88 nci maddesi aynen

MADDE 90 — Aşağıdaki yazılı mamûl maddeler idhalinde vergiden müstesnadır.

1) İdhali Devlet inhisarında bulunan maddeler,

2) Şeker (şeker kamışı veya pancardan mamûl),

3) Gümrük ve tarife kanunları veya sair kanunlarla gümrük resminden muaf tutulan eşya,

4) Sanayi ve maadin işlerinde kullanılıb memlekette imal edilmeyen ve neveleri İcra Vekilleri Heyetince tesbit edilecek olan makinelerle alât ve edevat ve bunların yedek ve teccid parçaları,

5) 10 ncü maddenin 1, 2 ve 3 ncü fıkralarında yazılı mües-

Hü.

selerle 9 ncu maddenin 1, 2, 10 ve 14 ncü numaralarında yazılı maddeleri imal eden müesseselerin kendi imalâtlarında iptidai madde olarak kullanmak üzere hariçten idhal edecekleri ve nevileri İcra Vekilleri Heyetince tayin ve ilân olunacak maddeler. (bu muafiyetten istifade için idhal edilen maddenin, müessese ihtiyacile mütenasib olduğunun İktisad vekâletince tasdiki şarttır.)

6) 9 ncu maddenin 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 20 ve 21 nci numaralarında yazılı maddeler

İkinci fasıl

Mükellef, teklif mahalli, matrah ve nisbet

MADDE 91 — İdhalât muamele vergisini, mamul madde idhal edenler ve bu maddelerin memleket içindeki teslimatından alınacak muamele vergisini de 89 ncu maddede yazılı toptancılar ödemekle mükelleftirler.

İdhalât muamele vergisi bu maddelerin idhal olduğun gümruk idarelerince ve toptancı ticarethanelerin vergisi de bu ticarethanelerin kâin bulunduğu mahal varidat dairesince tarholunur.

MADDE 92 — İdhalât muamele vergisinin matrahı, idhal olunan maddelerin orijinal fatura veya menşe şahadetnamesindeki kıymetlerine nakliye ve sigorta ücretleriyle mal gümrukten çıkıncaya kadar ödenen her türlü vergi, resim ve masrafların eklenmesile hâsıl olan yekûndur.

İdhal mevkiine kadar yapıl-

İk. E.

İkinci fasıl

Mükellef, teklif mahalli, matrah ve nisbet

MADDE 90 — İdhalât muamele vergisini, mamul maddeyi idhal edenler, ödemekle mükelleftirler.

İdhalât muamele vergisi, bu maddelerin idhal olduğun gümruk idarelerince tarholunur.

MADDE 91 — İdhalât muamele vergisinin matrahı, idhal olunan maddelerin orijinal fatura veya menşe şahadetnamesindeki kıymetlerine nakliye ve sigorta ücretleriyle mal gümrukten çıkıncaya kadar ödenen her türlü vergi, resim ve masrafların eklenmesile hâsıl olan yekûndur.

İdhal mevkiine kadar yapıl-

G. T. E.

MADDE 90 — İktisad encümeninin 90 ncı maddesi aynen

MADDE 91 — İdhalât muamele vergisinin matrahı, idhal olunan maddelerin orijinal fatura veya menşe şahadetnamesindeki kıymetlerine nakliye ve sigorta ücretleriyle mal gümrukten çıkıncaya kadar ödenen her türlü vergi, resim ve masrafların eklenmesile hâsıl olan yekûndur.

İdhal mevkiine kadar yapıl-

Ad. E.

Mal. E.

B. E.

İkinci fasıl

*Mükellef, teklif mahalli,
matrah ve nisbet*

MADDE 90 — İktisad encümeninin teklifi aynen

MADDE 91 — İktisad encümeninin teklifi aynen

İkinci fasıl

*Mükellef, teklif mahalli, matrah
ve nisbet*

MADDE 90 — İktisad encümeninin teklifi aynen

MADDE 91. — Gümrük ve inhisarlar encümeninin teklifi aynen

esseselerle 9 ncu maddenin 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 ve 14 ncü numaralarında yazılı maddeleri imal eden müesseselerin kendi imalâtlarında ibtidaî madde olarak kullanmak üzere hariçten idhal edecekleri ve nevileri İcra Vekilleri Heyetince tayin ve ilân olunacak maddeler, (bu muafiyetten istifade için idhal edilen maddenin, müessese ihtiyacile mütenasib olduğunun İktisad vekâletince tasdikı şarttır).

6) 9 ncu maddenin 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 20 ve 21 nci numaralarında yazılı maddeler.

İkinci fasıl

Mükellef, teklif mahalli, matrah ve nisbet

MADDE 91 — İktisad encümeninin 90 ncı maddesi aynen

MADDE 92 — Gümrük ve inhisarlar encümeninin 91 nci maddesi aynen

Hü.

miş sif satışlarda nakliye ve sigorta ücretleri kıymete ilâve edilmez. Matrahın tesbitinde idhal olunan maddenin, menşe şahadetnamesile orijinal faturasında münderiç kıymetlerinden yüksek olanı nazarı itibara alınır.

Gümrük ve inhisarlar vekâleti bir ay evvelden Resmî gazete ile ilân ederek faturaların Türk konsolosluklarınca tasdikli olmasını isteyebilir.

Orijinal fatura ve menşe şahadetnamelerinde yazılı ecnebi paraları Gümrük ve inhisarlar vekâletince, kambiyo borsasının son bir aylık vasatî kambiyo fiatlarına nazaran Türk parasına göre tutarını göstermek üzere tanzim olunacak cedveldeki kurlarla hesap olunur. Bu cedveller tatbikata geçmezden 15 gün evvel ilân olunur. Cedveller bir ay için muteberdir. Türkiye borsasında fiyatı bulunmayan ecnebi paraların kuru Gümrük ve inhisarlar vekâletince tayin olunur.

89 ncu maddede yazılı mükelleflerin vergi matrahı, bunların teslim ettikleri mamulâtın maliyet bedelile satış bedeli arasındaki farktır. Bu farkdaki maliyet ve satış bedeli tâbirleri 19 ncu maddede yazılı bedelleri ifade eder.

MADDE 93 — Verginin nisbeti % 10 dur.

Üçüncü fasıl

Tarh, tedkik, itiraz ve tahsil muameleleri

MADDE 94 — Muamele vergisine tâbi eşyayı idhal edenler, bu eşyaya aid gümrük beyannamelerinde eşyanın sif kıy-

İk. E.

miş sif satışlarda nakliye ve sigorta ücretleri kıymete ilâve edilmez. Matrahın tesbitinde idhal olunan maddenin menşe şahadetnamesile orijinal faturasında münderiç kıymetlerinden yüksek olanı nazarı itibare alınır.

Gümrük ve İnhisarlar vekâleti bir ay evvelden resmî gazete ile ilân ederek faturaların Türk konsolosluklarınca tasdikli olmasını isteyebilir.

Orijinal fatura ve menşe şahadetnamelerinde yazılı ecnebi paraları Gümrük ve İnhisarlar vekâletince, kambiyo borsasının son bir aylık vasatî kambiyo fiyatlarına nazaran Türk parasına göre tutarını göstermek üzere tanzim olunacak cedveldeki kurlarla hesap olunur. Bu cedveller tatbikata geçmeden 15 gün evvel ilân olunur. Cedveller bir ay için muteberdir. Türkiye Borsasında fiyatı bulunmayan ecnebi paraların kuru Gümrük ve İnhisarlar vekâletince tayin olunur.

MADDE 92 — Hükûmetin 93 ncü maddesi aynen.

Üçüncü fasıl

Tarh, tedkik, itiraz ve tahsil muameleleri

MADDE 93 — Hükûmetin 94 nc ümaddesi aynen.

G. İ. E.

miş sif satışlarda nakliye ve sigorta ücretleri kıymete ilâve edilmez. Matrahın tesbitinde idhal olunan maddenin menşe şahadetnamesile orijinal faturasında münderiç kıymetlerinden yüksek olanı nazarı itibare alınır.

Gümrük ve inhisarlar vekâleti bir ay evvelden Resmî gazete ile ilân ederek faturaların Türk konsolosluklarınca tasdikli olmasını isteyebilir.

Orijinal fatura ve menşe şahadetnamelerinde yazılı ecnebi paraları Gümrük ve inhisarlar vekâletince, kambiyo borsasının son bir aylık vasatî kambiyo fiatlarına nazaran Türk parasına göre tutarını göstermek üzere tanzim olunacak cedveldeki kurlarla hesap olunur. Bu cedveller tatbikata geçmezden 15 gün evvel ilân olunur. Cedveller bir ay için muteberdir. Türkiye borsasında fiatı bulunmayan ecnebi paraların kuru Maliye vekâletince tayin olunur.

MADDE 92 — Hükûmetin 93 ncü maddesi aynen

MADDE 93 — Hükûmetin 94 ncü maddesi aynen

Ad. E.

Mal. E.

B. E.

MADDE 92 — Hükümetin
93 ncü maddesi aynen

Üçüncü fasıl

Tarh, tedkik, itiraz ve tahsil
muameleleri

MADDE 93 — Hükümetin 94
ncü maddesi aynen

MADDE 92 — Hükümetin
93 ncü maddesi aynen

Üçüncü fasıl

Tarh, tedkik, itiraz ve tahsil
muameleleri

MADDE 93 — Hükümetin
94 ncü maddesi aynen

MADDE 93 — Hükümetin 93
ncü madesi aynen

MADDE 94 — Hükümetin 94
ncü maddesi aynen

Hü.

İk. E.

G. İ. E.

metini veya fob kıymetile idhal mahalline kadar sigorta, navlun ve sair tahakkuk etmiş olan masrafları beyan etmeğe mecburdurlar. Bu eşyanın muamele vergisi matrahına girmesi lâzımgelen sair unsurlar, gümrüklerce tayin ve ilâve olunur.

Gümrük resmini tahakkuk ettirenler aynı zamanda muamele vergisini de tahakkuk ettirirler. Beyan edilen unsurlar tedkik neticesinde muvafık görülürse aynen kabul olunur. Noksan görülürse tahakkuk memurları tarafından tesbit olunan mikdarlara iblâğ edilerek vergiye matrah ittihaz olunur.

MADDE 95 — Mükellefler kendi beyanları esas ittihaz edilerek tahakkuk ettirilen vergiye itiraz edemezler. Beyan ettikleri unsurlar, tahakkuk memurları tarafından tezyid edilmiş olduğu takdirde tahakkukun icrası tarihinden itibaren yedi gün içinde ve mal gümrükten çekilmemiş olmak şartile gümrük tarifesi kanununun 30 ncu maddesinde yazılı eksperler heyetine müracaat edebilirler. Gümrük idaresince sekiz gün zarfında bu istekler eksperler heyetine sevk olunur. Bu heyet on beş gün içinde karar verir. Bu kararlar katgidir.

MADDE 96 — Muamele vergisi gümrük resmile birlikte ve aynı zamanda tahsil olunur. Tahakkuk ettirilen vergiye itiraz olunduğu takdirde lüzumu kadar nümune alınmak şartile beyana göre taayyün eden matraha aid vergi tahsil ve ihtilâflı matraha aid vergi teminata bağlanarak malın çekilmesine

MADDE 94 — Hükûmetin 95 nci maddesi aynen.

MADDE 94 — Hükûmetin 95 nci maddesi aynen

MADDE 95 — Muamele vergisi gümrük resmile birlikte ve aynı zamanda tahsil olunur. Tahakkuk ettirilen vergiye itiraz olunduğu takdirde lüzumu kadar numune alınmak şartile beyana göre taayyün eden matraha aid vergi tahsil ve ihtilâflı matraha aid vergi teğminata bağlanarak malın çe-

MADDE 95 — Muamele vergisi gümrük resmile birlikte ve aynı zamanda tahsil olunur. Tahakkuk ettirilen vergiye itiraz olunduğu takdirde lüzumu kadar nümune alınmak şartile beyana göre taayyün eden matraha aid vergi tahsil ve ihtilâflı matraha aid vergi teğminata bağlanarak malın çekilmesine

Ad. E.

Mal. E.

B. E.

MADDE 94 — Hükümetin 95 nci maddesi aynen

MADDE 94 — Hükümetin 95 nci maddesi aynen

MADDE 95 — Hükümetin 95 nci maddesi aynen

MADDE 95 — İktisad encümeninin teklifi aynen

MADDE 95 — Gümrük ve inhisarlar encümeninin teklifi aynen

MADDE 96 — Gümrük ve inhisarlar encümeninin 95 nci maddesi aynen

Hü.

müsaade olunur. Eksperler heyetince itiraz reddedildiği takdirde ihtilâflı matraha aid vergi bir kat zamlı tahsil edilir.

MADDE 97 — Gümrük ve tarife kanunlarıyla sair kanunlar mucibince gümrük resmi teminata bağlanarak muamele gören maddelere aid idhalât muamele vergisi de aynı usullere tâbi tutulur. Gümrük tarife kanununun ambalâjlar hakkındaki esasları muamele vergisine tâbi veya vergiden muaf maddeler hakkında da aynen ca-ridir.

Gümrük tarife kanununun 7, 11 ve 12 nci maddeleri hükmü, idhalât maddelerinden alınacak muamele vergisi hakkında da aynen tatbik olunur.

MADDE 98 — Mal gümrükten geçirildikten sonra maddi hesap hatası veya yanlışlıkla muaflik tatbiki veyahud tahakkuka esas tutulan fatura, şahadetname veya beyannamelerde kıymet veya masrafların yanlış gösterilmesi sebebiyle eksik alındığı veya hiç alınmadığı meydana çıkan idhalât muamele vergileri, gümrük resmi noksanları hakkındaki hükümler dairesinde takib olunur. Ve aynı müruru zamana tâbi tutulur.

Fazla alındığı teftiş ve kontrol neticesinde anlaşılan idhalât muamele vergilerinin sahiblerine iadesi de gümrük resmi fazlalarının iadesi hakkındaki hükümler dairesinde olur.

İk. E.

kilmesine müsaade olunur. Eksperler heyetince itiraz reddedildiği takdirde ihtilâflı matraha müteallik vergi, geçmiş günlere aid faizi ile birlikte tahsil edilir.

MADDE 96 — Hükûmetin 97 nci maddesi aynen.

MADDE 97 — Hükûmetin 98 nci maddesi aynen.

G. İ. E.

müsaade olunur. Eksperler heyetince itiraz reddedildiği takdirde ihtilâflı matraha müteallik vergi, tahsil olunur.

MADDE 96 — Hükûmetin 97 nci maddesi aynen

MADDE 97 — Hükûmetin 98 nci maddesi aynen

Ad. E.

Mal. E.

B. E.

**MADDE 96 — Hükûmetin 97
nci maddesi aynen**

**MADDE 96 — Hükûmetin
97 nci maddesi aynen**

**MADDE 97 — Hükûmetin 97
nci maddesi aynen**

**MADDE 97 — Hükûmetin 98
nci maddesi aynen**

**MADDE 97 — Hükûmetin
98 nci maddesi aynen**

**MADDE 98 — Hükûmetin 98
nci maddesi aynen**

Dördüncü fasıl*Toptancı ticarethanelerin muamele vergisi*

MADDE 99 — 89 ncu maddede yazılı toptancı ticarethanelerin vergisi, bu kanunun birinci kısmında yazılı toptancı ticarethaneler hakkındaki hükümler dairesinde tarh ve tahsil olunur. Birinci kısımda toptancı ticarethaneler hakkında verginin tarh, tahakkuk ve tahsiline aid olmak üzere mevzu mecburiyet ve müeyyideler vesair hükümler 89 ncu maddede yazılı mükellefler hakkında da caridir.

*Muvakkat hükümler***MUVAKKAT MADDE 1 —**

Bu kanun mucibince yeniden mükellefiyete girecek şahıs ve müesseseler kanunun meriyetinden itibaren bir ay içinde 37 veya 71 nci maddelerde yazılı beyannameyi vermeğe ve defterlerini tasdik ettirmeğe ve kanunun meriyete girdiği tarihte ellerinde mevcut stokların 32 nci maddede yazılı şekilde bir envanterini tanzim ederek defterlerine geçirmeğe ve bir suretini beyannamelerine bağlamağa mecburdurlar.

Yukarıki fıkrada yazılı müddet içinde beyanname verme-yenler hakkında 51 nci maddede hükmü tatbik olunur. Beyanname verdiği halde envanter tanzim etmeyen veya beyannamesine envanter rebteylemeyenlerin mükellefiyete girdikleri tarihten sene sonuna kadar olan zamana aid vergilerine bir kat zammolunur.

*Muvakkat hükümler***MUVAKKAT MADDE 1 —**

Bu kanun mucibince yeniden mükellefiyete girecek şahıs ve müesseseler kanunun meriyete geçtiği tarihten itibaren bir ay içinde 37 ve 70 nci maddelerde yazılı beyannameyi vermeğe ve defterlerini tasdik ettirmeğe ve kanunun meriyete girdiği tarihte ellerinde mevcut stokların 32 nci maddede yazılı şekilde bir envanterini yaparak mevcudu defterlerine geçirmeğe ve envanterin bir suretini beyannamelerine bağlamağa mecburdurlar.

Yukarıki fıkrada yazılı müddet içinde beyanname verme-yenler hakkında 50 nci madde hükmü tatbik olunur. Beyanname verdiği halde envanter tanzim etmeyen veya beyannamesine envanter rapteylemeyenlerin mükellefiyete girdikleri tarihten sene sonuna kadar olan zamana aid vergilerine bir kat zammolunur.

*Muvakkat hükümler***MUVAKKAT MADDE 1 —**

İktisad encümeninin muvakkat birinci maddesi aynen

Ad. E.

Mal. E.

B. E.

Muvakkat hükümler

MUVAKKAT MADDE 1 —
İktisad encümeninin teklifi aynen

Muvakkat hükümler

MUVAKKAT MADDE 1 —
Hükümetin teklifi aynen

MUVAKKAT MADDE 1 —
Hükümetin teklifi aynen

Hü.

MUVAKKAT MADDE 2 —
Gerek bu kanunun meriyeti tarihinde faaliyetinde bulunan gerek yeniden mükellefiyete giren sınaî müesseseler bir ay içinde bitişik binalarla kendi binaları arasındaki irtibat ve sairini kaldırmaya mecburdurlar. Bu mecburiyeti yerine getirmeyenler hakkında 47 nci madde hükmü tatbik olunur.

Bu madde hükmünün tatbikine imkân görülmeyen yerlerde Maliye vekâleti hükmün tatbikini münasib müddetle geciktirmeye salâhiyetdardır.

MUVAKKAT MADDE 3 —
Bu kanunun 12 nci maddesi mucibince muafiyete girecek olan müesseseler Maliye vekâletince yapılacak yoklama ile tesbit edilerek karneleri verilir. Muafiyet karnesi alması lâzım geldiği halde yoklamada görülmemiş olanların müracaatları için keyfiyet yoklamanın hitamını müteakib münasib vesaitle ilân olunur. İlân tarihinden itibaren bir ay içinde müracaat ederek muafiyet karnesi almayanlar hakkında 53 ncü madde hükmü tatbik olunur.

MUVAKKAT MADDE 4 —
Bu kanunun meriyetinden evvelki zamanlara aid muamelelerden dolayı henüz tarhedilmemiş veya katğıleşmemiş vergilerde mükellefiyet, muafiyet, vergi nisbeti ve müruru zaman eski hükümlere; tarh, tahakkuk ve tahsil muameleleri bu kanun hükümlerine tâbidir. Misil zamlarile para cezaları hakkında bu kanunla eski hükümlerden hangisi mükellefin lehine ise o hüküm tatbik olunur.

İk. E.

MUVAKKAT MADDE 2 —
Hükümetin teklifi aynen.

MUVAKKAT MADDE 3 —
Hükümetin teklifi aynen.

MUVAKKAT MADDE 4 —
Bu kanunun meriyete girdiği tarihten evvelki zamanlara aid muamelelerden dolayı henüz tarhedilmemiş veyahud katğıyet kesbetmemiş olan vergilerde mükellefiyet, muafiyet, vergi nisbeti, eski hükümlere, tarh, tahakkuk ve tahsil muameleleri bu kanun hükümlerine tâbidir. Misil zamlarile para cezaları hakkında bu kanunla eski hükümlerden hangisi mükellefin lehine ise o hüküm tatbik olunur.

G. İ. E.

MUVAKKAT MADDE 2 —
Hükümetin teklifi aynen

MUVAKKAT MADDE 3 —
Hükümetin teklifi aynen

MUVAKKAT MADDE 4 —
İktisad encümeninin 4 ncü maddesi aynen

Ad. E.

MUVAKKAT MADDE 2 —
Hükûmetin teklifi aynen

MUVAKKAT MADDE 3 —
Hükûmetin teklifi aynen

MUVAKKAT MADDE 4 —
Bu kanunun meriyetinden evvelki zamanlara aid muamelelerden dolayı henüz tarhedilmemiş veyahud katiyet kesbetmemiş vergilerde mükellefiyet, muafiyet, vergi nisbeti eski hükümlere, tarh, tahakkuk ve tahsil muameleleri bu kanun hükümlerine tâbidir. Misil zamlarile para cezaları hakkında bu kanunla eski hükümlerden hangisi mükellefin lehine ise o hüküm tatbik olunur.

Bu kanunun meriyetinden önce

Mal. E.

MUVAKKAT MADDE 2 —
Hükûmetin teklifi aynen

MUVAKKAT MADDE 3 —
Hükûmetin teklifi aynen

MUVAKKAT MADDE 4 —
Adliye encümeninin teklifi aynen

B. E.

MUVAKKAT MADDE 2 —
Hükûmetin teklifi aynen

MUVAKKAT MADDE 3 —
Hükûmetin teklifi aynen

MUVAKKAT MADDE 4 —
Bu kanunun meriyetinden evvelki zamanlara aid muamelelerden dolayı henüz tarhedilmemiş veyahud katiyet kesbetmemiş vergilerde mükellefiyet, muafiyet, vergi nisbeti eski hükümlere, tarh, tahakkuk ve tahsil muameleleri bu kanun hükümlerine tâbidir. Misil zamlarile para cezaları hakkında bu kanunla eski hükümlerden hangisi mükellefin lehine ise o hüküm tatbik olunur. Bu kanunun meriyetinden önce başlamış

Hü.

İk. E.

G. İ. E.

Birinci muvakkat madde mucibince defterlere geçirilecek olan envanter mevcudu bu kanun hükümleri dairesinde vergiye tâbidir.

Bu kanunla muafiyete girecek müesseselerden maktu vergi verenlerden maadası hakkında 38 nci madde hükmü ce-reyan eder.

Bu kanunun meriyete girdiği tarihte 78 nci maddeye göre iki yıllık tahakkuk müruru zamanı müddetini doldurmuş olan muamelelerin vergisi daha bir yıl tarholunabileceği gibi mezkûr tarihte dört yıllık tahsil müruru zamanı müddetini doldurmuş olan vergilerle zam-larının daha bir yıl takip ve tahsiline devam olunur. Kanun meriyete girdiği tarihte dört yıllık müruru zaman müd-deti doldurmamış olanların geri kalan müddeti bir yıldan aşağı ise bu müddet bir yıla dolduru-lur. 2430 sayılı kanunun merî bulunduğu zamanlarda katği-leşmiş olub tahsilinin teğmini için Maliye vekâletile mükellef-ler arasında bilitilâf taksite bağlanmış olan vergiler hak-kında 2430 sayılı kanundaki müruru zaman müddetleri carî olur.

MUVAKKAT MADDE 5 —
86 nci madde hükmü, bu ka-nunun meriyete girdiği tarihte müstahdem bulunanlara şamil değildir.

Son maddeler

MADDE 100 — 2430, 2663, 3257, 3482, 3535, ve 3766 sayılı kanunlar ve bu kanuna muha-lif diğer bütün hükümler kal-dırılmıştır.

MADDE 101 — Bu kanun 1 haziran 1940 tarihinden mu-teberdir.

MUVAKKAT MADDE 5 —
85 nci madde hükmü, bu ka-nunun meriyete girdiği tarihte müstahdem bulunanlara şamil değildir.

Son maddeler

MADDE 98 — 2430, 2663, 3257, 3482, 3535 ve 3766 sayılı kanunlar kaldırılmıştır.

MADDE 99 — Hükûmetin 101 nci maddesi aynen.

MUVAKKAT MADDE 5 —
İktisad encümeninin muvakkat 5 nci maddesi aynen

MADDE 98 — İktisad encü-meninin 98 nci maddesi aynen

MADDE 99 — Hükûmetin 101 nci maddesi aynen

Ad. E.

başlamış olan tahsil mürurü zamanı müddeti bu kanun hükümlerine tâbi olmakla beraber meriyet tarihinden itibaren üç sene geçmiş olmadıkça ikmal edilmiş olmaz. Şu kadar ki, hiç bir halde müruru zaman müddeti on seneyi geçemez.

MUVAKKAT MADDE 5 —
İktisad encümeninin teklifi aynen

Son maddeler

MADDE 98 — İktisad encümeninin teklifi aynen

MADDE 99 — Hükümetin 101 nci maddesi aynen

Mal. E.

olan tahsil müruru zamanı müddeti bu kanun hükümlerine tâbi olmakla beraber meriyet tarihinden itibaren üç sene geçmiş olmadıkça ikmal edilmiş olmaz. Şu kadar ki hiç bir halde müruru zaman müddeti on seneyi geçemez.

Birinci muvakkat madde mucibince defterlere geçirilecek olan envanter mevcudu bu kanun hükümleri dairesinde vergiye tâbidir.

Bu kanunla muafiyete girecek müesseselerden maktu vergi verenlerden maadası hakkında 38 nci madde hükmü cereyan eder.

Son maddeler

MADDE 98 — İktisad encümeninin teklifi aynen

MADDE 99 — Hükümetin 101 nci maddesi aynen

Son maddeler

MADDE 99 — İktisad encümeninin 100 nci maddesi aynen

MADDE 100 — Hükümetin 101 nci maddesi aynen

Hü.

MADDE 102 — Bu kanun hükümlerini icraya Adliye, Maliye, İktisad ve Gümrük ve inhisarlar vekilleri memurdur.

Bş. V. Ad. V.

Dr. R. Saydam Fethi Okyar

M. M. V. Da. V.

N. Tmaz Fayık Öztrak

Ha. V. Mal. V.

Ş. Saracoğlu F. Ağralı

Mf. V. Na. V.

Yücel A. F. Cebesoy

İk. V. S. İ. M. V.

H. Çakar Dr. H. Alatas

G. İ. V. Zr. V.

R. Karadeniz Muhlis Erkmen

Mü. V. Ti. V.

A. Çetinkaya N. Topcoğlu

İk. E.

MADDE 100 — Bu kanun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

G. İ. E.

MADDE 100 — İktisad encümeninin 100 ncü maddesi aynen

Ad. E.

MADDE 100 — İktisad encümeninin teklifi aynen

Mal. E.

MADDE 100 — İktisad encümeninin teklifi aynen

B. E.

MADDE 101 — Hükûmetin 102 nci maddesi aynen

